

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Πολιτική Προστασία και Τοπική Αυτοδιοίκηση
Η περίπτωση του Δήμου Μινώα Πεδιάδας

ΜΑΝΩΛΑΡΑΚΗ ΜΑΡΙΑΝΝΑ
A.M: 8085202101031

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Καλαμάτα, Φεβρουάριος 2023

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Πολιτική Προστασία και Τοπική Αυτοδιοίκηση
Η περίπτωση του Δήμου Μινώα Πεδιάδας

ΜΑΝΩΛΑΡΑΚΗ ΜΑΡΙΑΝΝΑ
A.M: 8085202101031

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: κα Τριανταφυλλοπούλου Αθανασία

Εγκρίθηκε από την τριμελή επιτροπή αξιολόγησης (02/2023)
Αθανασία Τριανταφυλλοπούλου, καθηγήτρια, επιβλέπουσα
Δημήτριος Σωτηρόπουλος, καθηγητής, μέλος
Θεόδωρος Τσέκος, καθηγητής, μέλος

Καλαμάτα, Φεβρουάριος 2023

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
UNIVERSITY *of the* PELOPONNESE

School of Management (Kalamata)
Department of Business and Organization Administration
POSTGRADUATE PROGRAM MSc-MPA: PUBLIC
ADMINISTRATION and LOCAL GOVERNMENT

“Local Government and Civil Protection.
The case of the Municipality of Minoa Pediadas.”

Manolaraki Marianna

Kalamata, February, 2023

Στον αγαπημένο μου πατέρα,
με την απόλυτη βεβαιότητα, πως και από ψηλά ακόμα...
νιώθει υπερηφάνεια για όσα ως τώρα έχω καταφέρει.

Ευχαριστίες

Φτάνοντας στο τέλος αυτής της όμορφης και ταυτόχρονα δύσκολης διαδρομής, θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς και θερμές ευχαριστίες μου, σε όλους εκείνους τους ανθρώπους που με την πολύτιμη βοήθειά τους, συνέβαλαν στην προσπάθειά και στην επίτευξη του στόχου μου...

Αρχικά, ευχαριστώ όλους τους διδάσκοντες καθηγητές του Τμήματος και ιδιαιτέρως, την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, κα Τριανταφυλλοπούλου Αθανασία, η οποία με τις εξαιρετικές γνώσεις και την γλυκύτητα που πάντα την διακρίνει, ήταν δίπλα μου όλο αυτό το διάστημα, παρέχοντας καθοδήγηση και χρήσιμες συμβουλές. Ευχαριστώ τους συναδέλφους μου από την Αναπτυξιακή Κρήτης, για το κουράγιο και την παρότρυνση που μου έδιναν να συνεχίσω, όλα εκείνα τα πρωινά που με αντίκριζαν καταπονημένη από την πολύωρη μελέτη της προηγούμενης νύχτας... Αλλά πολύ περισσότερο από όλους... ευχαριστώ την μητέρα μου, τον σύζυγό μου Νίκο και τους γιους μου, Γιάννη και Μανώλη... καθώς η ανοχή τους, για όλες εκείνες τις ώρες που με στερήθηκαν, αλλά κυρίως η ουσιαστική τους στήριξη, ήταν το πολυτιμότερο όπλο μου για την περάτωση της παρούσας Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας.

Περίληψη

Το Ελληνικό Κράτος, έχει σταδιακά δημιουργήσει έναν μηχανισμό αντιμετώπισης διαφόρων καταστροφών και κινδύνων. Η ενέργεια αυτή, εναρμονίζεται απόλυτα με την παγκόσμια τάση της ολιστικής αντιμετώπισης των καταστροφών, η οποία ακολουθεί μια κυκλική διαδικασία πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης.

Αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, αποτελεί η ανάλυση του μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας και ειδικότερα του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε ότι αφορά την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Ως μελέτη περίπτωσης, επιλέχθηκε ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας, που πρόσφατα δοκιμάστηκε από ένα απρόσμενο φυσικό γεγονός, το οποίο αποτέλεσε την αφορμή για κινητοποίηση του μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας του Δήμου, αναδεικνύοντας τις όποιες αδυναμίες του. Στο πλαίσιο αυτό, έγινε μια καταγραφή της κατάστασης που προέκυψε μετά τον σεισμό της 27ης Σεπτεμβρίου, προκειμένου να αποτιμηθεί ο τρόπος αντιμετώπισης, από την πλευρά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε όλες τις φάσεις σχεδιασμού. Ειδικότερα, επιχειρήθηκε να διερευνηθεί αν οι τοπικές αρχές ήταν προετοιμασμένες για ένα τέτοιο γεγονός, αν ενήργησαν κατά τα οριζόμενα από την ισχύουσα νομοθεσία και εν συνεχεία, αν οι ίδιοι οι πολίτες θεωρούν ικανοποιητική την πολιτική και πρακτική διαχείριση που ακολουθήθηκε. Για τον λόγο αυτό, το εμπειρικό μέρος της εργασίας στηρίχτηκε στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων από τα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν 100 πολίτες του Δήμου, καθώς και στην συνέντευξη που με προθυμία, παραχώρησε ο αρμόδιος Αντιδήμαρχος για θέματα Πολιτικής Προστασίας.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει αρχικά ότι, οι πολίτες δεν είναι επαρκώς ενημερωμένοι σε θέματα Πολιτικής Προστασίας, πράγμα που σημαίνει ότι ο Δήμος θα πρέπει να καταβάλλει περισσότερη προσπάθεια προς την κατεύθυνση αυτή. Επιπρόσθετα αναδεικνύονται μέσω της έρευνας, τα βασικά προβλήματα που απασχολούν την τοπική κοινωνία κατά την προσπάθεια της για ανάκαμψη και ιεραρχούνται οι δράσεις που θα πρέπει να αναλάβει ο Δήμος, με στόχο την βελτίωση της καθημερινότητας και ένα καλύτερο μέλλον για τον τόπο. Σε ότι αφορά τέλος, την διαχείριση των συνεπειών του σεισμού, αναγνωρίζεται μια σχετικώς καλή οργανωμένη τοπική δράση που όμως αναδεικνύει, την στενή εξάρτηση των ΟΤΑ από

το κράτος, ιδίως στο κομμάτι της χρηματοδότησης, τόσο προκαταστροφικά όσο και μετακαταστροφικά.

Λέξεις κλειδιά: Πολιτική Προστασία, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Διαχείριση καταστροφών, Επιχειρησιακός Σχεδιασμός, σεισμός Αρκαλοχωρίου

Abstract

The Greek Government has gradually developed a mechanism in order to deal with various disasters and risks. This action, tunes in perfectly with the international trend of holistic disaster management which follows a circular procedure of prevention, readiness, management and restoration.

The subject of this thesis consists of the analysis of the civil protection mechanism and specifically, the role of the local administration in terms of dealing with emergency situations. The Municipality of Minoa Pediadas has been chosen as a case study, which has been recently tested by an unexpected natural circumstance that became the reason for the mobilization of the municipality's civil protection mechanism, highlighting any weaknesses. In this context, there has been a recording of the situation which arose in the aftermath the earthquake of the 27th of September, in order to value the way local administration dealt with all design phases. Particularly, it was attempted to investigate if local authorities were prepared for such matter, if they had acted as defined by the applicable legislation, and then if citizens themselves consider the policy and management practice that was followed, as satisfactory. For this reason, the experiential part of this thesis was based on both the evaluation of the results from the questionnaires which were completed by 100 citizens of the municipality and the interview which the in charge vice-mayor for civil protection matters willingly gave.

Initially, from the results of the research it follows that the citizens are not sufficiently aware of civil protection matters, which means that the municipality must put more effort in that direction. In addition, the research emphasizes the basic problems that preoccupy the local community during its effort to recover. It also prioritizes the actions that the municipality should take, in order to improve the daily life of its people, and provide a better future for the place. Finally, as far as the management of the earthquake consequences, there has been a relatively efficient local action, which however, shows the close dependence of the local government's from the state, especially in the funding sector, both before and after the destruction.

Key words: civil protection, local government, disaster management, operational planning, Arkalochori earthquake

Πίνακας Περιεχομένων

Ευχαριστίες.....	i
Περίληψη	ii
Abstract.....	iv
Κατάλογος Εικόνων.....	viii
Συνομογραφίες	ix
Εισαγωγή	1

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Διαχείριση Καταστροφών και Πολιτική Προστασία

1.1 Γενικά για τις καταστροφές	4
1.2 Βασικές έννοιες που αφορούν το πεδίο διαχείρισης κινδύνων και καταστροφών ..	4
1.2.1 Η έννοια της καταστροφής.....	5
1.2.2 Διακινδύνευση	7
1.2.3 Κίνδυνος ή επικινδυνότητα	7
1.2.4 Τρωτότητα	8
1.2.5 Έκθεση.....	9
1.2.6 Ικανότητα και Προσαρμοστικότητα	9
1.3 Κύκλος Διαχείρισης Καταστροφής	10
1.4 Ταξινόμηση των καταστροφών	14
1.5 Διεθνές Πλαίσιο για την Μείωση των Καταστροφών	14
1.6 Οι καταστροφές και η σχέση τους με την Πολιτική Προστασία.....	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Ο θεσμός της Πολιτικής Προστασίας σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο

2.1 Ιστορική εξέλιξη - Από την Πολιτική Άμυνα στην Πολιτική Προστασία	19
2.2 Η Πολιτική Προστασία στην Ε.Ε	20
2.2.1 Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας.....	20
2.2.1.1 Αναθεωρήσεις του ΕΜΠΠ.....	21
2.2.1.2 Δράση του ΕΜΠΠ	22
2.2.2 Κύρωση της Συνθήκης της Λισαβόνας.....	23
2.2.3 Η συμμετοχή της Ελλάδας στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας.....	23
2.2.4 Ο ευρωπαϊκός αριθμός έκτακτης ανάγκης.....	25

2.3 Η Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα	25
2.3.1 Νομοθετική εξέλιξη της Πολιτικής Προστασίας πριν τον Ν.3013/2002.....	25
2.3.2 Ο Νόμος 3013/2002	28
2.3.3 Το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας «Ξενοκράτης»	30
2.3.3.1 Τα Σχέδια Πολιτικής Προστασίας	31
2.3.3.2 Οι φάσεις κινητοποίησης του συστήματος Πολιτικής Προστασίας	32
2.4 Οι αρμοδιότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.....	34
2.4.1 Αρμοδιότητες βάση του Ν.3013/2002.....	35
2.4.2 Αρμοδιότητες βάση του Σχεδίου «Ξενοκράτης».....	36
2.4.3 Αρμοδιότητες βάση του Ν.3613/2007.....	37
2.4.4 Αρμοδιότητες βάση του Ν.3852/2010.....	38
2.5 Αλλαγές θεσμικού πλαισίου με τον Ν.4662/2020	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Δήμων για την διαχείριση των καταστροφών - Θεωρία και πραγματικότητα	
3.1 Επιχειρησιακός Σχεδιασμός δήμων	42
3.2 Προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην άσκηση αρμοδιοτήτων Πολιτικής Προστασίας	44
3.3 Το παράδειγμα της Καλαμάτας	47
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Η περίπτωση του Δήμου Μινώα Πεδιάδας	
4.1 Γενικά για την περιοχή μελέτης	51
4.2 Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Δήμου Μινώα Πεδιάδας	52
4.2.1 Γραφείο Πολιτικής Προστασίας και Συντονιστικό Τοπικό Όργανο Δήμου Μινώα Πεδιάδας	52
4.2.2 Σύνταξη Μνημονίων Ενεργειών και Τοπικών Σχεδίων.....	53
4.2.3 Τα περιεχόμενα του Επιχειρησιακού Σχεδίου	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: Ο σεισμός της 27^{ης} Σεπτεμβρίου	
5.1 Το χρονικό του συμβάντος	57
5.2 Οι επιπτώσεις του σεισμού	58
5.2.1 Επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον	58
5.2.2 Επιπτώσεις στον άνθρωπο - Τραυματισμοί και ανθρώπινες απώλειες	58
5.2.3 Υλικές επιπτώσεις.....	59
5.2.4 Κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις.....	62
5.3 Συνολική αποτίμηση της δράσης του Δήμου Μινώα Πεδιάδας	62

5.3.1 Φάση πρόληψης	63
5.3.2 Φάση ετοιμότητας.....	64
5.3.3 Φάση αντιμετώπισης.....	65
5.3.3.1 Στέγαση πληθυσμού.....	68
5.3.3.2 Τροφοδοσία πληθυσμού	71
5.3.3.3 Ψυχοκοινωνική υποστήριξη	72
5.3.3.4 Έλεγχοι για τη δημόσια υγεία.....	72
5.3.3.5 Οικονομικά μέτρα στήριξης των πληγέντων	73
5.3.3.6 Διασφάλιση επικοινωνίας, ενημέρωση πληθυσμού και υποστήριξη γραφειοκρατικών θεμάτων	74
5.3.3.7 Καταγραφή των ζημιών	76
5.3.3.8 Κατεδαφίσεις σεισμόπληκτων κτιρίων.....	77
5.3.3.9 Διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς	78
5.3.3.10 Αποκατάσταση της σχολικής λειτουργίας και μέτρα για τους σεισμόπληκτους μαθητές	80
5.3.4 Φάση αποκατάστασης - ανασυγκρότησης.....	81
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: Εμπειρική έρευνα	
6.1 Σκοπός έρευνας.....	84
6.2 Ερευνητικά ερωτήματα.....	84
6.3 Μεθοδολογία και διαδικασία εκτέλεσης της έρευνας	85
6.3.1 Δείγμα της έρευνας	85
6.3.2 Χρόνος διεξαγωγής της έρευνας	85
6.3.3 Μέσα συλλογής δεδομένων	85
6.3.4 Δομή και περιεχόμενα του ερωτηματολογίου	86
6.4 Ανάλυση και παρουσίαση δεδομένων	87
6.5 Προσωπική συνέντευξη	104
Συμπεράσματα	106
Βιβλιογραφικές Αναφορές.....	110
Παράρτημα Ι.....	123
Παράρτημα ΙΙ.....	134
Παράρτημα ΙΙΙ:	139

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Οι φάσεις διαχείρισης καταστροφής	11
Εικόνα 2: Οι φάσεις κινητοποίησης του συστήματος Πολιτικής Προστασίας.....	34
Εικόνα 3: Η πορεία προς ένα ολοκληρωμένο Επιχειρησιακό Σχεδιασμό Δήμου.....	43
Εικόνα 4: Άποψη του Αρκαλοχωρίου	51
Εικόνα 5: Η σεισμική ακολουθία στην περιοχή από 01/06/2021 μέχρι και τον κύριο σεισμό	57
Εικόνα 6: Ζημιές στα σχολικά κτίρια	60
Εικόνα 7: Ο ναός του Προφήτη Ηλία όπου σκοτώθηκε ο άτυχος άντρας.....	61
Εικόνα 8: Ο ναός της Αγίας Φωτεινής στα Ρουσοχώρια.....	61
Εικόνα 9: Αναρτημένο ενημερωτικό υλικό Πολιτικής Προστασίας και οδηγίες προς τους πολίτες	65
Εικόνα 10: Ο στρατός στήνει σκηνές για τους σεισμόπληκτους στο Αρκαλοχώρι.....	68
Εικόνα 11: Κρεβάτια στο κλειστό γήπεδο μπάσκετ Αρκαλοχωρίου.....	69
Εικόνα 12: Εκθεσιακό Κέντρο Αρκαλοχωρίου: χώρος στέγασης των σκηνών και των οικίσκων.....	70
Εικόνα 13: Διανομή συσσιτίου στο Εκθεσιακό Κέντρο.....	71
Εικόνα 14: Τα αισιόδοξα μηνύματα στα συσσίτια των σεισμόπλητων.....	71
Εικόνα 15: Το ετοιμόρροπο κτίριο στον κεντρικό δρόμο του Αρκαλοχωρίου	77
Εικόνα 16: Τα εγκαίνια του Προφήτη Ηλία ένα χρόνο μετά τον σεισμό.....	79
Εικόνα 17: Πρώτο κουδούνι μετά τον σεισμό σε προκατασκευασμένες σχολικές αίθουσες.....	80
Εικόνα 18: Οι καθυστερήσεις στο έργο της αποκατάστασης και οι δύσκολες συνθήκες διαβίωσης των σεισμόπληκτων.....	82

Συντομογραφίες

ΑΚ	Αντισεισμικός Κανονισμός
ΓΠΠΠ	Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας
γΓΠΠ	Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας
ΓΙ	Γεωδυναμικό Ινστιτούτο
ΓΔΑΕΦΚ	Γενική Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών
ΓΠΣ	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
ΔΕΥΑΜΠ	Δημόσια Επιχείρηση Ύδρευσης Αρδευσης Μινώα Πεδιάδας
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΑΒ	Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας
ΕΚΔΔΑ	Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΜΑΚ	Ειδική Μονάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών
ΕΜΠΠ	Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΚΑΠ	Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι
ΚΕΔΕ	Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων
ΟΑΣΠ	Οργανισμός Αντισεισμικού Κανονισμού
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΤΑ	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΣ	Πυροσβεστικό Σώμα
ΠΣΕΑ	Πολιτική Σχεδίαση Εκτάκτου Ανάγκης
ΣΑΕΑ	Σχέδιο Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΤΑ	Τοπική Αυτοδιοίκηση
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
ΥΠΕΣ	Υπουργείο Εσωτερικών
ΥΠΕΧΩΔΕ	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
ΥΠΡΟΠΟ	Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
UNISDR	United Nations International Strategy for Disaster Reduction

Εισαγωγή

Οι φυσικές καταστροφές επιφέρουν δυσμενείς επιπτώσεις στην κοινωνία, στην οικονομία και στο περιβάλλον των χωρών και των κοινωνιών που πλήττουν, καθιστώντας πολλές φορές ιδιαίτερος αργή την ανάκαμψή τους.

Η μείωση του κινδύνου καταστροφών αποτελεί στις μέρες μας, μια από τις βασικές προτεραιότητες των διεθνών οργανισμών και εθνικών κυβερνήσεων. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, υιοθετείται μια στρατηγική που περιλαμβάνει μια δέσμη παρεμβάσεων σε πολλαπλά επίπεδα, αξιοποιώντας την επιστημονική γνώση σε όλες τις φάσεις του κύκλου διαχείρισης των καταστροφών, από την πρόληψη μέχρι και την αποκατάστασή τους. Στο πλαίσιο αυτό, η ανέγερση μηχανισμών Πολιτικής Προστασίας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθίσταται η πλέον επιτυχημένη τακτική για κάθε χώρα.

Ο ρόλος κάθε επιπέδου διοίκησης σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, είναι εξίσου σημαντικός. Ωστόσο, η Τοπική Αυτοδιοίκηση συνιστά τη βάση ενός ολοκληρωμένου συστήματος Πολιτικής Προστασίας. Αυτό εξηγείται, από το γεγονός ότι όλα τα συμβάντα έχουν ως πεδίο αναφοράς το τοπικό επίπεδο. Με την σειρά τους, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελούν την πλησιέστερη προς τον πολίτη διοικητική οντότητα, συνεπώς είναι οι πρώτες δομές απόκρισης για κάθε έκτακτο περιστατικό και ανάγκη που εκδηλώνεται.

Με βάση το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα και ιδίως τις αυξημένες αρμοδιότητες που παραχώρησε ο «Καλλικράτης» στους ΟΤΑ, κάθε δήμος έχοντας πάντα το συγκριτικό πλεονέκτημα της γνώσης των αναγκών και των ιδιαιτεροτήτων της περιοχής του, οφείλει να αντιμετωπίσει, να μειώσει ή να εξαλείψει με αποτελεσματικότητα, κάθε κίνδυνο που εκδηλώνεται εντός των γεωγραφικών του ορίων.

Σκοπός της παρούσας εργασίας, είναι η διερεύνηση του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Πολιτική Προστασία και ειδικότερα η αποτίμηση της αποτελεσματικότητας διαχείρισης μιας φυσικής καταστροφής από πλευρά της, λαμβάνοντας υπόψη τους πιθανούς ανασταλτικούς παράγοντες, με κυριότερο αυτόν της ανεπαρκούς κρατικής χρηματοδότησης.

Σε ότι αφορά την δομή, η εργασία είναι διαρθρωμένη σε δύο μεγάλα μέρη, εκ των οποίων, το πρώτο αποτελείται από τρία κεφάλαια θεωρητικού περιεχομένου για

το υπό εξέταση θέμα και το δεύτερο, όπου επικεντρώνεται στην περιοχή η οποία μελετάται. Συγκεκριμένα, εξετάζεται ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας, ένας μικρός σχετικά πληθυσμιακά δήμος, που αποτελεί ωστόσο ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα περίπτωσης, κατά την οποία υπήρξε απαίτηση για άμεση κινητοποίηση και δράση των τοπικών αρχών κατ' εφαρμογήν της θεσμικής τους αρμοδιότητας. Αφορμή για αυτό, στάθηκε ασφαλώς, ο πρόσφατος σεισμός που έλαβε χώρα στην περιοχή στις 27 Σεπτεμβρίου 2021.

Αναλυτικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο, επιχειρείται μια εννοιολογική αποσαφήνιση των εννοιών που σχετίζονται με την διαχείριση του κινδύνου καταστροφής, αναλύεται η κυκλική διαδικασία της διαχείρισης των καταστροφών και παρουσιάζονται οι πρωτοβουλίες που σε παγκόσμια κλίμακα επιχειρούν την μείωσή τους. Τέλος, αναφέρονται τα είδη των καταστροφών και η σχέση που αυτές έχουν με την Πολιτική Προστασία. Στο δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στην ιστορική εξέλιξη του θεσμού της Πολιτικής Προστασίας και στην λειτουργία της, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εν συνεχεία, πραγματοποιείται εκτενής αναφορά στην νομοθετική εξέλιξη του όρου, σε εθνικό πια επίπεδο. Αναλύεται ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας του θεσμού της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα, ιδίως μετά την εφαρμογή του «Καλλικράτη» και περιγράφονται οι αρμοδιότητες και ο ειδικότερος ρόλος που καλούνται να διαδραματίσουν οι ΟΤΑ πάνω στον τομέα αυτό. Τέλος, στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο του πρώτου μέρους, γίνεται λόγος για την έννοια του επιχειρησιακού σχεδιασμού των δήμων για θέματα Πολιτικής Προστασίας, με ακριβή προσδιορισμό των απαραίτητων ενεργειών που εγγυώνται την αποτελεσματικότητά του. Ακόμη παρουσιάζονται τα βασικά προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι ΟΤΑ, στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων Πολιτικής Προστασίας και τέλος, παρατίθεται το παράδειγμα από την πόλη της Καλαμάτας, ως ένα από τα πιο ενδεδειγμένα, για την δημιουργική ανασυγκρότηση μιας πληγείσας περιοχής, ως συνέπεια της αποτελεσματικής δράσης των τοπικών αρχών.

Στο τέταρτο κεφάλαιο του δεύτερου μέρους, γίνεται μια περιληπτική αναφορά στην περιοχή του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, ενώ περιγράφεται αναλυτικά η υφιστάμενη διοικητική δομή του Δήμου σε επίπεδο Πολιτικής Προστασίας καθώς και τα περιεχόμενα του Επιχειρησιακού Σχεδίου που ο Δήμος έχει εκπονήσει ειδικά για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση σε περίπτωση εκδήλωσης σεισμικού συμβάντος. Στο πέμπτο κεφάλαιο, η μελέτη εστιάζει στο ίδιο το γεγονός του σεισμού και στις άμεσες επιπτώσεις του στο φυσικό και δομημένο

περιβάλλον, τον άνθρωπο, την κοινωνία και την οικονομία. Ακολούθως, το έκτο κεφάλαιο επιχειρεί μια συνολική αποτίμηση των μέχρι τώρα παρεμβάσεων και έργων του Δήμου για κάθε μία από τις τέσσερις φάσεις που αντιστοιχούν στον κύκλο διαχείρισης των καταστροφών. Το έβδομο τέλος κεφάλαιο, εμπεριέχει την εμπειρική έρευνα που διεξήχθη, μέσω της χρήσης ερωτηματολογίων και προσωπικής συνέντευξης. Κατόπιν της αξιολόγησης του ανωτέρω υλικού, καταγράφονται τα συμπεράσματα που εξήχθησαν και επισημαίνονται τα παρατηρούμενα προβλήματα αλλά και οι καλές πρακτικές, που μπορούν να βελτιώσουν την διαχείριση τέτοιων φαινομένων.

Η συγγραφή της εργασίας σε ότι αφορά το θεωρητικό της σκέλος, βασίστηκε στην μελέτη ψηφιακής και έντυπης βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας καθώς και σε πρωτογενές υλικό, με σχετικά για την Πολιτική Προστασία Νομοθετήματα. Από την άλλη πλευρά, για το σκέλος κατά το οποίο εξετάζεται η περίπτωση του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, η μελέτη στηρίχτηκε στις αναρτήσεις της επίσημης ιστοσελίδας του Δήμου, στην αναζήτηση αποφάσεων και πράξεων του Διαύγεια καθώς και σε άλλες έγκυρες διαδικτυακές πηγές, με αναφορά στον σεισμό του Αρκαλοχωρίου. Τέλος, στην διεξαγωγή της εμπειρικής έρευνας, συνέβαλλαν οι απαντήσεις των ερωτηματολογίων από κατοίκους της περιοχής και η προσωπική συνέντευξη του Αντιδημάρχου Πολιτικής Προστασίας, κ. Αραβιάκη Κωνσταντίνου.

Όπως προκύπτει από την έρευνα, οι γνώσεις των πολιτών για θέματα που αφορούν την Πολιτική Προστασία είναι εξαιρετικά περιορισμένες, καθώς ο Δήμος μέχρι και την εκδήλωση του σεισμού, δεν είχε προβεί σε λήψη μέτρων συστηματικής ενημέρωσης και πρόληψης. Από την άλλη πλευρά, επέδειξε ευελιξία και ανταποκρίθηκε ικανοποιητικά στη διαχείριση της έκτακτης κατάστασης που κλήθηκε να αντιμετωπίσει, στον βαθμό βέβαια που το επέτρεπαν οι πόροι που είχε στην διάθεσή του.

Κεφάλαιο 1^ο: Διαχείριση Καταστροφών και Πολιτική Προστασία

1.1 Γενικά για τις καταστροφές

Οι ανθρώπινες κοινωνίες, ανέκαθεν ταλανίζονταν από καταστροφές, μερικές από τις οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την «αφάνιση» ολόκληρων πολιτισμών. Οι καταστροφές που προκαλούνται από φυσικά φαινόμενα και τεχνολογικά ατυχήματα παρουσιάζουν ιδιαίτερα ανοδική τάση κατά τα τελευταία χρόνια, προκαλώντας τεράστια ανησυχία για το σύνολο των ενδεχόμενων επιπτώσεών τους. Ιδιαίτερα, η παρατηρούμενη αύξηση στην συχνότητα εκδήλωσης ακραίων φυσικών φαινομένων, συνιστά σοβαρή απειλή για το ανθρωπογενές περιβάλλον και τροχοπέδη για την ανάπτυξη των κοινωνιών, επηρεάζοντας με σημαντικότερες επιπτώσεις όλο και μεγαλύτερο ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού (Καραμάνου, 2012).

Η περίπτωση της Ελλάδας αναδεικνύει την σοβαρότητα του ζητήματος και αποκαλύπτει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα μας στην πορεία μείωσης του κινδύνου καταστροφών. Είναι χαρακτηριστικό ότι η χώρα μας, κατά τις τελευταίες δεκαετίες, βρέθηκε αντιμέτωπη με σωρεία φυσικών καταστροφών και κινδύνων που είχαν ως αποτέλεσμα να χαθούν πολλές ανθρώπινες ζωές αλλά και να σημειωθούν σοβαρές υλικές ζημιές. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι βεβαίως, ο σεισμός της Θεσσαλονίκης το 1978, ο καύσωνας του 1987, ο σεισμός στην Πάρνηθα το 1999, η πυρκαγιά της Ηλείας το 2007 κ.α. (Παπαζάχος, Β. & Παπαζάχου, Κ., 2003), ενώ πιο πρόσφατες θλιβερές αναμνήσεις αποτελούν η πλημμύρα της Μάνδρας το 2017 και η φονική πυρκαγιά στο Μάτι το καλοκαίρι του 2018 (Σερράος, 2019).

1.2 Βασικές έννοιες που αφορούν το πεδίο διαχείρισης κινδύνων και καταστροφών

Στο σημείο αυτό, παρουσιάζονται βασικές έννοιες που σχετίζονται με την διαχείριση κινδύνων και καταστροφών και εν γένει, με την ίδια την Πολιτική Προστασία. Σημειώνεται μάλιστα, ότι το θεσμικό πλαίσιο του συστήματος λειτουργίας Πολιτικής Προστασίας στην χώρα μας, από τον Ν.3013/2002 έως και τον πιο πρόσφατο Ν.4662/2022, περιλαμβάνει και ερμηνεύει το σύνολο αυτών των ορισμών.

1.2.1 Η έννοια της καταστροφής

Βασική έννοια που θα μας απασχολήσει, είναι η έννοια της καταστροφής. Μιας φαινομενικά απλής έννοιας που στην πραγματικότητα είναι περισσότερο σύνθετη, δεδομένου ότι δεν διαθέτει έναν απόλυτο ορισμό, αντιθέτως διαφοροποιείται και προσαρμόζεται αναλόγως του γνωστικού αντικειμένου ή του επιστημονικού κλάδου που κάνει χρήση της (Σαπουντζάκη & Δανδουλάκη, 2016).

Μεταξύ λοιπόν, των πολλών και διαφορετικών προσεγγίσεων για την έννοια της καταστροφής, είναι και η πρόσφατη σχετικά ερμηνεία που έχει δοθεί από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, στα πλαίσια τις Διεθνούς Στρατηγικής για την Μείωση των Καταστροφών. Σύμφωνα με αυτήν, η καταστροφή μπορεί να προσδιοριστεί ως *«μια σοβαρή διατάραξη της λειτουργίας μιας κοινότητας ή μιας κοινωνίας εξαιτίας μεγάλης έκτασης ή διάρκειας επιπτώσεων, που αφορούν ανθρώπινες, οικονομικές, περιβαλλοντικές και άλλες απώλειες και ξεπερνούν την ικανότητα της πληγείσας κοινότητας να ανακάμψει βασιζόμενη στα δικά της μέσα»*. Στις επιπτώσεις αυτές συμπεριλαμβάνονται απώλειες ανθρώπινων ζωών, τραυματισμοί, ασθένειες, πλήθος οικονομικών - υλικών ζημιών όπως απώλειες περιουσιακών στοιχείων, υποβάθμιση του περιβάλλοντος και άλλα (UNISDR, 2009).

Σε ότι μάλιστα, αφορά την Διεθνή Στρατηγική των Ηνωμένων Εθνών για την Μείωση των Καταστροφών, αξίζει να σημειωθεί ότι η ίδια, αναγνωρίζει ένα γεγονός ως καταστροφή και ως τέτοιο, το ενσωματώνει στην βάση της, εφόσον ικανοποιούνται τουλάχιστον ένα από τα παρακάτω κριτήρια:

- Να έχει γίνει αναφορά δέκα τουλάχιστον θανάτων
- Να έχουν αναφερθεί 100 τουλάχιστον επηρεασμένοι από το γεγονός
- Να έχει κηρυχτεί κατάσταση έκτακτης ανάγκης από την εκάστοτε εθνική Κυβέρνηση
- Να έχει υποβληθεί αίτημα για διεθνή βοήθεια από την εκάστοτε εθνική Κυβέρνηση (Σαπουντζάκη & Δανδουλάκη, 2016).

Ένας άλλος ιστορικός ορισμός ευρείας απήχησης, ακόμη και στις μέρες μας, για την έννοια της καταστροφής, είναι αυτός που οφείλουμε στον Αμερικανό κοινωνιολόγο E. Quarantelli, ο οποίος στην προσπάθειά του, να αποδώσει πληρέστερα το περιεχόμενο του όρου, προσεγγίζει την καταστροφή ως *«μια κατάσταση κρίσης που προκαλεί εκτεταμένες απώλειες, οι οποίες μάλιστα υπερβαίνουν*

κατά πολύ την ικανότητα της πληγείσας κοινότητας να ανακάμψει» (Σαπουντζάκη & Δανδουλάκη, 2016: 53).

Τέλος, βάσει των ορισμών που δίδονται στο Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας «Ξενοκράτης» και στο Ν.3013/2002, ως καταστροφή νοείται «κάθε ταχείας ή βραδείας εξέλιξης φυσικό φαινόμενο ή τεχνολογικό συμβάν στο χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο, καθώς και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον». Για διευκόλυνση του επιχειρησιακού σχεδιασμού, οι καταστροφές, αναλόγως της έντασής τους διαχωρίζονται ως εξής:

- Γενική Καταστροφή, είναι η καταστροφή της οποίας οι επιπτώσεις εκτείνονται σε περισσότερες από τρεις περιφέρειες της χώρας
- Περιφερειακή καταστροφή μικρής έντασης, είναι εκείνη της οποίας η αντιμετώπιση, μπορεί να στηριχτεί αποκλειστικά στο δυναμικό και τα μέσα πολιτικής προστασίας που διαθέτει η περιφέρεια
- Περιφερειακή καταστροφή μεγάλης έντασης, είναι η καταστροφή που προκειμένου να αντιμετωπιστεί, απαιτεί την διάθεση δυναμικού και μέσων πολιτικής προστασίας και άλλων περιφερειών ή κεντρικών υπηρεσιών και φορέων
- Τοπική καταστροφή μικρής έντασης, είναι η καταστροφή της οποίας η αντιμετώπιση μπορεί να αρκестεί στο δυναμικό και τα μέσα πολιτικής προστασίας που διατίθενται σε επίπεδο νομού και τέλος,
- Τοπική καταστροφή μεγάλης έντασης, είναι η καταστροφή που για την αντιμετώπισή της απαιτείται να διατεθούν επιπλέον, δυναμικό και μέσα πολιτικής προστασίας από άλλους νομούς, περιφέρειες ή κεντρικές υπηρεσίες και φορείς (Δακορώνια, 2015).

Γενικά πάντως, μπορούμε να πούμε ότι η επιστημονική κοινότητα αντιλαμβάνεται τις καταστροφές ως αποτέλεσμα διαφόρων κινδύνων που δεν αντιμετωπίστηκαν κατάλληλα, με αποτέλεσμα να προκύπτει ότι μια καταστροφή είναι απόρροια του συνδυασμού της έκθεσης μιας κοινωνίας σε κινδύνους, των συνθηκών τρωτότητας που υπάρχουν σε αυτήν και της ανικανότητάς της, για λήψη μέτρων που θα μειώσουν τις εν δυνάμει αρνητικές συνέπειες. Ιδίως σε ότι αφορά το τελευταίο, φαίνεται ότι η διακυβέρνηση, οι ικανότητες διαχείρισης και η

ανταπόκριση των κοινωνικών και πολιτικών θεσμών μιας κοινωνίας, δοκιμάζονται από τις καταστροφές (ΙΤΑ, 2017).

1.2.2 Διακινδύνευση

Μια έννοια που μπορεί να περιγράψει την παραπάνω διαπίστωση για την σχέση μεταξύ κινδύνου, τρωτότητας και ικανότητας της κοινωνίας για λήψη μέτρων που θα περιορίσουν ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις, είναι η έννοια της Διακινδύνευσης. Σύμφωνα με τους ορισμούς που δίνονται από τον Ν.4662/2020, ως Διακινδύνευση (Risk) ορίζονται *«οι πιθανές ανθρώπινες, υλικές ή περιβαλλοντικές απώλειες σε καθορισμένη χρονική περίοδο, οι οποίες είναι αποτέλεσμα του συνδυασμού κινδύνων, συνθηκών τρωτότητας και ανεπάρκειας ικανότητας ή κατάλληλων μέτρων για τη μείωση των δυνητικών αρνητικών συνεπειών»*.

Κατά συνέπεια, τα δύο στοιχεία που εκφράζουν την διακινδύνευση (R), είναι ο κίνδυνος (H), υπό την πιθανότητα εκδήλωσης ενός γεγονότος και η τρωτότητα (V), δηλαδή ο βαθμός ευπάθειας του στοιχείου που εκτίθεται στον κίνδυνο. Ωστόσο, σε αυτή τη σχέση, προστίθεται η ικανότητα της κοινωνίας (C) να αντιμετωπίσει το καταστροφικό γεγονός και να ανακάμψει από τις επιπτώσεις των κινδύνων, ως παράγοντας που με την αύξησή του, επηρεάζει αντίστροφα τον κίνδυνο εκδήλωσης μιας καταστροφής. Η σχέση λοιπόν που αποτυπώνει ορθά την έννοια της διακινδύνευσης είναι η παρακάτω: $Risk = Hazard \times Vulnerability$ ή $R=H \times V/C$ (Σαπουντζάκη & Δανδουλάκη, 2016).

Σε κάθε περίπτωση, η μελέτη και κατανόηση των παραπάνω εννοιών, συντείνει σε ένα επιτυχή σχεδιασμό αποτελεσματικών στρατηγικών για την μείωση της διακινδύνευσης.

1.2.3 Κίνδυνος ή Επικινδυνότητα

Ο κίνδυνος (hazard), είναι ένας όρος που επίσης απαντάται με ένα πλήθος ορισμών στην διεθνή βιβλιογραφία αλλά και στα σχετικά με την Πολιτική Προστασία νομοθετήματα. Στην πραγματικότητα, εκφράζει την πιθανότητα εκδήλωσης μιας καταστροφής, που μπορεί να θέσει σε απειλή τον άνθρωπο και τις δραστηριότητές του (Λέκκας, 2000). Βάσει του Σχεδίου Ξενοκράτης, ο κίνδυνος εννοιολογείται ως «η

πιθανότητα εκδήλωσης ενός φυσικού φαινομένου ή τεχνολογικού συμβάντος ή και λοιπών καταστροφών σε συνδυασμό με την ένταση των καταστροφών, που μπορεί να προκληθούν στους πολίτες, στα αγαθά, στις πλουτοπαραγωγικές πηγές και στις υποδομές μιας περιοχής».

Σύμφωνα με έναν μεταγενέστερο ορισμό που αργότερα υιοθετείται και από τον Ν. 4662/2020, ο κίνδυνος νοείται ως ένα δυνητικά καταστροφικό γεγονός, φαινόμενο ή ανθρώπινη δραστηριότητα που υπό προϋποθέσεις μπορεί να προξενήσει σημαντικές επιπτώσεις όπως απώλειες ζώων, τραυματισμούς, καταστροφή περιουσιών, κοινωνική και οικονομική απορρύθμιση ή περιβαλλοντική υποβάθμιση (UNISDR, 2009).

Αντιλαμβανόμαστε, ότι ο κίνδυνος αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης ύπαρξης, αφού ο άνθρωπος από την αρχή κιόλας της παρουσίας του στην Γη, καλούνταν να αντιμετωπίσει σωρεία φυσικών κινδύνων που ήταν δυνατόν να προκαλέσουν μικρής ή μεγάλης κλίμακας καταστροφές στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον και ότι σε περίπτωση απουσίας οποιοδήποτε κινδύνου, δεν θα ήταν δυνατόν να εκδηλωθούν καταστροφές (Παπαδόπουλος 2000).

Πάντως, η ανάλυση και εκτίμηση των διαφόρων κινδύνων είναι διαδικασίες απαραίτητες, χάρη στις οποίες επιτυγχάνεται πιο αποτελεσματικά η διαχείρισή τους. Για παράδειγμα η περίπτωση του σεισμικού κινδύνου μιας περιοχής, ο οποίος έχει αναγνωριστεί και μελετηθεί ως προς τα χαρακτηριστικά του, αναγνωρίζοντας την πιθανότητα εκδήλωσης του φαινομένου και εκτιμώντας την ένταση και τα χαρακτηριστικά της περιοχής που θα επηρεάσει, έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς μπορεί να ληφθεί σοβαρά υπόψη στον πολεοδομικό σχεδιασμό της περιοχής (Σαπουντζάκη & Δανδουλάκη, 2016).

1.2.4 Τρωτότητα

Μία βασική έννοια που εκφράζει τον βαθμό ευάλωσιμότητας ενός συστήματος όταν πληγεί από κάποιο επικίνδυνο ερέθισμα ή δράση, επιτρέποντάς μας να προσεγγίσουμε την σχέση των κοινοτήτων με την διακινδύνευση, την καταστροφή και κατ' επέκταση την ασφάλεια, είναι αυτή της τρωτότητας (Δελλαδέτσιμας, 2009).

Σύμφωνα με τον ορισμό που αποδίδεται από την UNISDR (2009), η Τρωτότητα (Vulnerability), περιγράφεται ως *«τα χαρακτηριστικά και οι συνθήκες που*

καθιστούν επιρρεπή μια κοινότητα, ένα σύστημα ή ένα περιουσιακό στοιχείο στις καταστροφικές συνέπειες του κινδύνου». Ομοίως και στον πιο πρόσφατο νόμο για την Πολιτική Προστασία (Ν.4662/2020), η Τρωτότητα αναφέρεται ως «οι συνθήκες που καθορίζονται από φυσικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες ή διεργασίες που αυξάνουν την ευπάθεια μιας κοινωνίας στις επιπτώσεις των κινδύνων». Τέτοιοι παράγοντες μπορούν να θεωρηθούν η χαμηλής ποιότητας μελέτη και κατασκευή κτιρίων και έργων υποδομής, η ανεπαρκής συντήρηση υποδομών, η ελλιπής ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, η κακή εκτίμηση του κινδύνου και έλλειψη μέτρων ετοιμότητας καθώς και η εσφαλμένη διαχείριση των περιβαλλοντικών πόρων.

Ουσιαστικά, δηλαδή πρόκειται για μία έννοια που έχει άμεση σχέση με την **έκθεση** σε μια φυσική απειλή - κίνδυνο που μπορεί να εξελιχθεί σε καταστροφή, αλλά και με την **ικανότητα** των κοινωνιών να αντισταθούν στις αρνητικές επιπτώσεις της και στην συνέχεια να ανακάμψουν (Δελλαδέτσιμας, 2009). Για τον λόγο αυτό, ιδιαίτερως σημαντική, κρίνεται η εκτίμηση και μείωση της τρωτότητας με μέτρα που θα αποτρέπουν την έκθεση των ανθρώπων σε κινδύνους και θα ενισχύουν την ικανότητά τους στην αντιμετώπιση και ανάκαμψη σε περίπτωση καταστροφών.

1.2.5 Έκθεση

Η έννοια της έκθεσης (exposure) αναφέρεται στην παρουσία ανθρώπινης ζωής, υποδομών και άλλων στοιχείων σε μια ζώνη επικινδυνότητας, δηλαδή σε μια περιοχή επιρρεπή σε κίνδυνο, εντός της οποίας δύναται να προκληθούν σοβαρές απώλειες ή βλάβες (Σαπουντζάκη και Δανδουλάκη, 2015).

1.2.6 Ικανότητα και Προσαρμοστικότητα

Ένας ακόμη ορισμός που εξαρχής συνδέθηκε με τον ορισμό της ίδιας της καταστροφής είναι εκείνος της **ικανότητας (Capacity)**, όπου κατ' ουσίαν περιγράφει την ικανότητα ενός συστήματος ή μιας κοινωνίας που εκτίθεται σε κίνδυνο, να αντιμετωπίζει δυσμενείς συνθήκες, κάνοντας χρήση των διατιθέμενων πόρων και χαρακτηριστικών. Ωστόσο, συχνά συγγεόμενος ορισμός της ικανότητας, είναι και αυτός της **προσαρμοστικότητας ή ανθεκτικότητας (resilience)**, που αναφέρεται στην ικανότητα ενός συστήματος ή μιας κοινωνίας που εκτίθεται σε κινδύνους, να

αντιστέκεται, να προσαρμόζεται και να ανακάμπτει από τις επιπτώσεις των κινδύνων, διατηρώντας ταυτόχρονα, την προϋπάρχουσα δομή και λειτουργία της (UNISDR, 2009).

Η ικανότητα βέβαια, που έχει μια κοινωνία να προσαρμόζεται σε κινδύνους, δεν μειώνει απαραίτητως και την τρωτότητά της έναντι αυτών των κινδύνων, καθώς η προσαρμογή της μπορεί να γίνει με βιαστικό και πρόχειρο τρόπο, χωρίς τις ανάλογες επενδύσεις για βελτίωση των υποδομών, με αποτέλεσμα την επαναφορά στα ίδια επίπεδα τρωτότητας ή ακόμη και χειρότερα του προκαταστροφικού σταδίου. Η κατάσταση αυτή, δύναται ασφαλώς να επιφέρει μετάθεση της τρωτότητας στις επόμενες γενεές. Σε αυτό το σημείο, μπορούμε να εντοπίσουμε και την σημαντική διαφοροποίηση της προσαρμοστικότητας με την ικανότητα, που όπως έχει ήδη αναφερθεί, οδηγεί πάντα σε μείωση της συνολικής διακινδύνευσης. (Σαπουντζάκη, 2007).

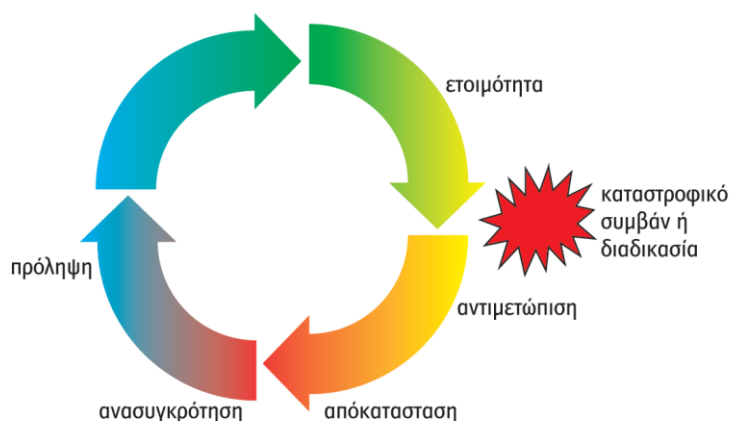
1.3 Κύκλος Διαχείρισης Καταστροφής

Στα τέλη της δεκαετίας του 1970, μια ομάδα από ερευνητές που ασχολούνται με τις καταστροφές, επιχείρησε την κατηγοριοποίηση των δραστηριοτήτων διαχείρισης καταστροφής σε στάδια και φάσεις (Quarantelli, 2000). Η κατηγοριοποίηση αυτή είναι αναγνωρίσιμη διεθνώς και έχει αναδειχτεί σε ένα ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο για την διαχείριση της καταστροφής.

Κοινό σημείο όλων των προσεγγίσεων που έχουν διατυπωθεί είναι η περιγραφή της διαχείρισης των καταστροφών σαν μια κυκλική διαδικασία που χωρίζεται σε τρία ευρύτερα στάδια, στα οποία αντιστοιχούν διάφορες χρονικές φάσεις. Τα στάδια αυτά είναι το προ-καταστροφικό, το συν-καταστροφικό και το μετα-καταστροφικό και αφορούν την φάση σχεδιασμού και προετοιμασίας πριν από μια καταστροφή, την φάση απόκρισης κατά την διάρκεια και αμέσως μετά την καταστροφή και τέλος, την φάση αποκατάστασης μετά από μια καταστροφή (ΙΤΑ, 2017).

Σε ότι αφορά την περαιτέρω κατηγοριοποίηση, υπάρχουν προσεγγίσεις που κατατάσσουν τις δραστηριότητες διαχείρισης καταστροφής σε ως επτά φάσεις, με τις περισσότερες ωστόσο, να καταλήγουν στην υιοθέτηση τεσσάρων διαδοχικών φάσεων που αφορούν στον **Μετριάσμό, Ετοιμότητα, Αντιμετώπιση και Ανάκαμψη**

(Καραμάνου, 2012). Για την τέταρτη μάλιστα, φάση της Ανάκαμψης, αξίζει να σημειωθεί ότι πολλοί είναι εκείνοι που διακρίνουν δύο ακόμη στάδια, την Αποκατάσταση και την Ανασυγκρότηση (Παπαδόπουλος, 2000), ενώ άλλοι προτείνουν και μια περεταίρω υποδιαίρεση της Αποκατάστασης σε βραχεία (άμεσες ενέργειες έκτακτης ανάγκης όπως λ.χ το στήσιμο καταυλισμών) και μακρά (αλλαγές που συμβάλλουν στην ανασυγκρότηση ή ανοικοδόμηση του κοινωνικού ιστού όπως αναθεώρηση μέτρων και ενεργειών, αλλαγή θεσμικού πλαισίου κ.α) (Καραμάνου, 2012).

Εικόνα 1 Οι φάσεις διαχείρισης καταστροφής (Πηγή: Δανδουλάκη, 2011)

Από τα παραπάνω, μπορούμε να αντιληφτούμε ότι δικαίως χρησιμοποιείται ο κύκλος σαν σχηματική αναπαράσταση των φάσεων που συνθέτουν την διαχείριση καταστροφών. Κι αυτό, διότι τα μέτρα και οι δράσεις που αφορούν στον σχεδιασμό, την αντιμετώπιση, την αποκατάσταση και την ανασυγκρότηση, συνιστούν στην ουσία τα θεμέλια της πρόληψης μελλοντικών καταστροφικών φαινομένων. Και ακριβώς σε αυτό το σημείο, είναι που γίνεται λόγος για ένα «**παράθυρο ευκαιρίας**» που ανοίγει μετά την εμφάνιση μιας καταστροφής, προκειμένου να προωθηθούν αλλαγές που αποσκοπούν στον μετριασμό του κινδύνου από μια μελλοντική φυσική καταστροφή. Ενδεικτικό παράδειγμα, αποτελούν οι βελτιώσεις του αντισεισμικού κανονισμού, που πολλές φορές προκύπτουν ως αποτέλεσμα μιας ισχυρής σεισμικής καταστροφής. Σημαντικό ρόλο, όμως σε αυτό έχει και η ενεργή συμμετοχή του ίδιου του πληθυσμού, μέσα από την ευαισθητοποίηση και επίγνωση σε ότι αφορά θέματα προστασίας και ασφάλειας (Δανδουλάκη, 2011).

Αναλυτικά λοιπόν, τα στάδια του κύκλου διαχείρισης μιας καταστροφής είναι τα παρακάτω:

Πρόληψη – Μετριασμός Επιπτώσεων: Αφορά σε δράσεις που υλοποιούνται πριν την εκδήλωση της καταστροφής, με στόχο την ολοκληρωτική αποφυγή της ή την σημαντική μείωση των συνεπειών που προκύπτουν αν τελικά επέλθει, με τέτοιο τρόπο, ώστε να διασφαλίζεται ότι η κοινωνία θα τις διαχειριστεί αποτελεσματικά με ίδια μέσα και χωρίς έξωθεν βοήθεια. Βασική επιδίωξη δηλαδή, είναι η μείωση της διακινδύνευσης μέσω της μεταβολής ενός ή περισσότερων από τις συνιστώσες της (επικινδυνότητα, έκθεση, τρωτότητα) (Δανδουλάκη, 2011).

Τα προληπτικά μέτρα μπορούν να διακριθούν σε διαθρωτικά/δομικά όπως είναι οι ανθεκτικές κατασκευές, η κατασκευή φραγμάτων και επιχωμάτων για εξάλειψη πλημμύρας κ.α και μη διαθρωτικά/μη δομικά, όπως ο πολεοδομικός και χωροταξικός σχεδιασμός, οι όροι χρήσης γης, οι περιβαλλοντικοί περιορισμοί κ.α. (Καραμάνου, 2012). Επιπλέον, η πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των πολιτών για θέματα σχετικά με καταστροφές, μπορεί να θεωρηθεί ως ένα μη κατασκευαστικό προληπτικό μέτρο (Δανδουλάκη, 2011).

Γενικότερα, η Δανδουλάκη (όπως αναφέρεται στο Σερράος Κ, Μέλλισσας Δ. (επιμ.), 2018: 111), θεωρεί ότι *«η πρόληψη και ο μετριασμός των καταστροφών είναι πρόταγμα και αναπτυξιακός πυλώνας»* και ότι τα μέτρα που αναλαμβάνονται σε αυτό το στάδιο, συνιστούν εντέλει αναπόσπαστο μέρος της βιώσιμης ανάπτυξης. Δεν πρέπει μάλιστα, να ξεχνάμε ότι βασικές συνιστώσες της τελευταίας, αποτελούν το περιβάλλον, η οικονομία και η κοινωνία. Η αρμονική ισορροπία μεταξύ των τριών αυτών πυλώνων, διασφαλίζει την επίτευξη της αειφορίας. Ωστόσο, ο περιβαλλοντικός πυλώνας είναι εκείνος που χρονικά αποτελεί τον πρώτο πυλώνα της βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς επιχειρήθηκε η οριοθέτηση της ανάπτυξης με βάση το σεβασμό στο περιβάλλον, που ουσιαστικά αποτελεί την βασική προϋπόθεση για την αντιμετώπιση κάθε περιβαλλοντικής απειλής (Βινιεράτου - Μποσινάκη, 2016).

Αξιοσημείωτο επίσης και συναφές με τα παραπάνω, είναι ότι στους τρεις από τους δεκαεπτά Παγκόσμιους Στόχους των Ηνωμένων Εθνών για Βιώσιμη Ανάπτυξη, γίνεται αναφορά στο θέμα της ασφάλειας από καταστροφές (<https://unric.org>).

Ετοιμότητα: Κατά την φάση αυτή, που επίσης αφορά το προ-καταστροφικό στάδιο, ο κρατικός μηχανισμός επικεντρώνεται σε δράσεις και μέτρα που ουσιαστικά

λαμβάνονται εκ των προτέρων και στοχεύουν στην διασφάλιση της άμεσης και αποτελεσματικής αντιμετώπισης των επιπτώσεων ενός καταστροφικού συμβάντος. Για παράδειγμα στα μέτρα ετοιμότητας, συγκαταλέγονται οι ενέργειες εκπαίδευσης και κατάρτισης των δυνάμεων Πολιτικής Προστασίας, η αποθήκευση κρίσιμου εξοπλισμού και προμηθειών, οι ασκήσεις ετοιμότητας, η ικανότητα άμεσης εκκένωσης πληθυσμού από απειλούμενες περιοχές, ο έλεγχος συστημάτων προειδοποίησης κτλ. (Καραμάνου, 2012).

Αντιμετώπιση: Εδώ εμπíπτουν όλες εκείνες οι ενέργειες που υλοποιούνται κατά την διάρκεια και αμέσως μετά την καταστροφή ως μια πρώτη αντίδραση των αρχών για βοήθεια και υποστήριξη της περιοχής που επλήγη. Βασικό μέλημα είναι η προστασία της ζωής, η μείωση των επιπτώσεων στην υγεία του πληθυσμού, η ικανοποίηση βασικών αναγκών διαβίωσης και γενικά η γρηγορότερη ανάκαμψη και επαναφορά της πληγείσας περιοχής στο προκαταστροφικό στάδιο. Χαρακτηριστικό της φάσης αυτής είναι ότι κάποιες από τις υλοποιούμενες δράσεις, σχετίζονται και με την φάση ανάκαμψης, με αποτέλεσμα να μην είναι πάντα ξεκάθαρος ο διαχωρισμός μεταξύ των δύο. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η στέγαση του πληθυσμού. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό, είναι ότι η φάση αυτή, είναι η περισσότερο προβαλλόμενη, πράγμα που σημαίνει ότι από την αποτελεσματική διαχείρισή της, είναι δυνατόν να αποκομιστούν πολιτικά οφέλη. Σε κάθε περίπτωση, η προηγούμενη εμπειρία από αντιμετώπιση παρόμοιων καταστροφικών γεγονότων και η κατάλληλη προετοιμασία όσων εμπλέκονται, παίζουν καθοριστικό ρόλο στην επιτυχή έκβαση των δραστηριοτήτων που αφορούν την φάση αυτή (Δανδουλάκη, 2011).

Ανάκαμψη: Πρόκειται για την τελευταία φάση του κύκλου διαχείρισης καταστροφών που σχετίζεται με το μετα-καταστροφικό διάστημα, με την περίοδο δηλαδή που ακολουθεί την λήξη της κατάστασης έκτακτης ανάγκης. Επικεντρώνεται σε δράσεις αποκατάστασης και ανασυγκρότησης που αποσκοπούν στην επιστροφή της πληγείσας κοινωνίας στην κανονική της λειτουργία ή και σε ακόμα καλύτερη κατάσταση από κοινωνικής, οικονομικής και αναπτυξιακής πλευράς. Βασικές ενέργειες είναι η συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού ή η επαναφορά του στην πληγείσα περιοχή, η αποκατάσταση προβλημάτων στον οικιστικό ιστό (κατασκευή ή ανακατασκευή υποδομών), η κατεδάφιση ακατάλληλων κτιρίων αλλά και η γενικότερη αναπτυξιακή ενίσχυση της περιοχής (Δανδουλάκη, 2011).

1.4 Ταξινόμηση των καταστροφών

Αν και στην πλειοψηφία τους, οι καταστροφές οφείλονται σε φυσικούς παράγοντες, υπάρχουν και οι περιπτώσεις πρόκλησής τους εξαιτίας της ατυχούς διαχείρισης της τεχνολογίας από τον άνθρωπο. Λαμβάνοντας έτσι, υπόψη τους γενεσιουργούς μηχανισμούς και τους τρόπους εκδήλωσής τους, μπορούμε να ταξινομήσουμε τις καταστροφές σε δύο μεγάλες κατηγορίες: τις **φυσικές καταστροφές** που είναι δυνατόν να προκληθούν από φυσικά φαινόμενα δηλαδή από εν δυνάμει φυσικούς κινδύνους, στους οποίους περιλαμβάνονται αναλόγως της προέλευσής τους, οι κοσμικοί, ατμοσφαιρικοί, γεωλογικοί, υδρολογικοί και βιολογικοί κίνδυνοι και στις **τεχνολογικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές** που είναι αποτέλεσμα εκδήλωσης τεχνολογικών ή ανθρωπογενών κινδύνων αντίστοιχα. Στην πρώτη βεβαίως κατηγορία, εντάσσονται φυσικά φαινόμενα όπως σεισμοί, κατολισθήσεις, ηφαιστειακές εκρήξεις, τυφώνες, χιονοθύελλες, πλημμύρες, πυρκαγιές, επιδημίες ανθρώπων και ζώων κτλ., ενώ η δεύτερη κατηγορία αφορά επεισόδια που οφείλονται στην τεχνολογική δραστηριότητα του ανθρώπου όπως είναι τα τροχαία ατυχήματα, τα χημικά ατυχήματα σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις, τα πυρηνικά ατυχήματα και πολλά άλλα (Παπαδόπουλος, 2000).

Σε ότι αφορά ειδικότερα τις φυσικές καταστροφές, είναι γεγονός ότι η κλιματική αλλαγή εντείνει την εμφάνιση ακραίων καιρικών φαινομένων. Επιπλέον, η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού και συγκέντρωσή του σε μικρές περιοχές, μαζί με την άναρχη ανάπτυξη των αστικών κυρίως περιοχών, αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες εκδήλωσης κινδύνων και απειλών αυξάνοντας την τρωτότητα μιας κοινωνίας (Σαπουντζάκη, 2007).

1.5 Διεθνές Πλαίσιο για την Μείωση των Καταστροφών

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η συνεχής αύξηση των καταστροφικών γεγονότων και η ανησυχία που αυτά προκαλούσαν για την θωράκιση των κοινοτήτων, οδήγησαν τους διεθνείς οργανισμούς σε μια προσπάθεια δημιουργίας ενός «ασφαλέστερου» κόσμου. Στο πλαίσιο αυτό, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ ανακήρυξε την δεκαετία 1990-1999 ως «Παγκόσμια Δεκαετία Περιορισμού των Φυσικών Καταστροφών», ορίζοντας την αποκλειστική ευθύνη των κρατών να προστατεύουν τους ανθρώπους

αλλά και όλους τους εθνικούς κοινωνικοοικονομικούς πόρους από τις συνέπειες των καταστροφών (Καραμάνου, 2012).

Ουσιαστικά, το ζήτημα ενίσχυσης του πλαισίου διαχείρισης καταστροφών, τέθηκε πολύ ψηλά στην ατζέντα των κυβερνήσεων, οι οποίες το 1994, πραγματοποίησαν Συνδιάσκεψη στην πόλη Γιοκοχάμα της Ιαπωνίας όπου και καθιέρωσαν την πρώτη παγκόσμια στρατηγική για την μείωση του κινδύνου καταστροφών, γνωστή ως Στρατηγική της Γιοκοχάμα. Εκεί, μέσω της στρατηγικής και του προγράμματος δράσης που καταρτίστηκε, καθορίστηκαν κάποιοι γενικοί κοινοί στόχοι και μέτρα που θα έπρεπε να υιοθετήσουν τα κράτη, για την μείωση του κινδύνου καταστροφών παγκοσμίως (IDNDR, 1994).

Το 1999, μετά την λήξη της Διεθνούς Δεκαετίας για τη Μείωση Φυσικών Καταστροφών, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ προχώρησε μέσω του ψηφίσματός της (A/RES/54/219), στην υιοθέτηση της Διεθνούς Στρατηγικής για τη Μείωση των Καταστροφών (UNISDR), της οποίας βασικός στόχος είναι ο συντονισμός της δράσης των κοινοτήτων για την μείωση των κινδύνων καταστροφών παγκοσμίως. Ιδιαίτερως μάλιστα τονίζεται, ότι ο περιορισμός του κινδύνου καταστροφών, αποτελεί βασικό πυλώνα της αειφόρου ανάπτυξης των κοινοτήτων. Σημαντικό ρόλο στην παραπάνω επιδίωξη της Διεθνούς Στρατηγικής, έχει βεβαίως, η συμμετοχή και αгаστή συνεργασία ενός δικτύου διεθνών οργανισμών, όπου περιλαμβάνονται Κυβερνήσεις, υπέρ-Εθνικοί και Μη-Κυβερνητικοί Οργανισμοί, Επιστημονικοί και Ακαδημαϊκοί Οργανισμοί καθώς και ο Ιδιωτικός Τομέας (United Nations, 2000).

Στη συνέχεια, ακολούθησε η Παγκόσμια Διάσκεψη που έλαβε χώρα από 18-22 Ιανουαρίου 2005 στο Κόμπε του Χιόγκο της Ιαπωνίας και ενέκρινε το Πλαίσιο Δράσης του Hyogo, το οποίο αναγνώρισε τα αδύναμα σημεία από την εφαρμογή της στρατηγικής της Γιοκοχάμα και λειτούργησε ως μια αναθεώρησή της, βελτιώνοντάς τα. Για την ακρίβεια, το πλαίσιο δράσης του Hyogo, επικεντρώθηκε στην οικοδόμηση της ανθεκτικότητας των εθνών και των κοινοτήτων, για την μείωση της ευπάθειας τους σε μελλοντικούς κινδύνους καταστροφών. Για τον σκοπό αυτό, υιοθετήθηκαν πέντε προτεραιότητες δράσης για τα έτη 2005-2015, που μεταξύ άλλων αφορούν στην σωστή ενημέρωση για τους ενδεχόμενους κινδύνους, την ετοιμότητα και έγκαιρη προειδοποίηση αλλά και την καθιέρωση ενός συστήματος αναφοράς, όπου μέσω μετρήσιμων δεικτών, πραγματοποιείται η αυτοαξιολόγηση της προόδου των κρατών (ISDR, 2005).

Τις παραπάνω πρωτοβουλίες συντονισμού και παρακολούθησης της παγκόσμιας τάσης καταστροφών, ανέλαβε να τελειοποιήσει η Τρίτη Παγκόσμια Διάσκεψη για την Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών, στο Sendai της Ιαπωνίας τον Μάρτιο του 2015, όπου και υιοθετήθηκε το νέο παγκόσμιο πλαίσιο για τη μείωση των καταστροφών, με την επίσημη ονομασία «Πλαίσιο Δράσης του Sendai για τη Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών 2015 - 2030», αντικαθιστώντας το Πλαίσιο Δράσης του Hyogo και καθορίζοντας τέσσερις προτεραιότητες δράσης (γνώση κινδύνου καταστροφής, ενίσχυση διακυβέρνησης, ανθεκτικότητας και ετοιμότητας) και επτά παγκόσμιους στόχους προς επίτευξη από τα συμβαλλόμενα μέρη, με ορίζοντα υλοποίησης το 2030. Οι στόχοι αυτοί είναι οι παρακάτω:

- Μείωση της θνησιμότητας ως συνέπεια των καταστροφών
- Μείωση του αριθμού των ανθρώπων που επηρεάζονται από τις καταστροφές
- Μείωση της άμεσης οικονομικής ζημίας από μία καταστροφή σε σχέση με το παγκόσμιο ΑΕΠ
- Μείωση των προκαλούμενων ζημιών σε κρίσιμες υποδομές και βασικές κοινωνικές υπηρεσίες (λ.χ υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης)
- Αύξηση των κρατών που έχουν υιοθετήσει στρατηγικές μείωσης του κινδύνου καταστροφών
- Ενίσχυση της στήριξης προς τις αναπτυσσόμενες χώρες, προκειμένου να ολοκληρώσουν την εφαρμογή του παρόντος πλαισίου
- Αύξηση της διαθεσιμότητας συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και παροχή πρόσβασης σε αυτά, αλλά και πληροφόρησης για θέματα που αφορούν τις καταστροφές

Κατανοούμε ότι, μέσω των παραπάνω προτεραιοτήτων και δράσεων, η εφαρμογή του Πλαισίου, βασίζεται στην συνεργασία μεταξύ διεθνών και περιφερειακών οργανισμών και κρατών, αλλά και όλων των κοινωνικών δυνάμεων, ιδιαίτερα της κοινωνίας των πολιτών, των επιχειρήσεων και των τοπικών κοινοτήτων. Τέλος, αυτό που αναδεικνύεται ιδιαίτερα στο Πλαίσιο Sendai, είναι ο τρόπος με τον οποίο η κλιματική αλλαγή επηρεάζει τις καταστροφές. Συγκεκριμένα, σε πολλά σημεία του πλαισίου, τονίζεται ότι το κλίμα και οι διαχρονικές αλλαγές του, συνιστούν ένα παράγοντα που σε μεγάλο βαθμό επηρεάζει το μέγεθος και την έκταση

ενός κινδύνου, ενισχύοντας τον αντίκτυπο των καταστροφών και έχοντας συνακόλουθα μία αρνητική επίδραση στην βιώσιμη ανάπτυξη. Σύμφωνα με αυτό, βασική επιδίωξη του Πλαισίου είναι η στρατηγική διασύνδεση των παγκόσμιων πολιτικών για την μείωση του κινδύνου καταστροφών με πολιτικές που αφορούν στην βιώσιμη ανάπτυξη και την προσαρμογή στο φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής. (UNSIDR, 2015).

1.6 Οι καταστροφές και η σχέση τους με την Πολιτική Προστασία

Κατά γενική ομολογία, οι φυσικές καταστροφές συνιστούν απρόβλεπτα φαινόμενα, των οποίων την εμφάνιση δεν μπορούμε να αποτρέψουμε. Μεγαλύτερη έμφαση, όπως επιβεβαιώνεται και από τις παραπάνω πρωτοβουλίες, φαίνεται ωστόσο να δίνεται στην εκ των προτέρων μείωση κινδύνων και απωλειών, καθώς η πρόβλεψη του κινδύνου από καταστροφές, αφενός συμβάλει στον μετριασμό των επιπτώσεων που αυτές προκαλούν και αφετέρου αποτελεί διαδικασία λιγότερο δαπανηρή, από την εκ των υστέρων αποκατάσταση και ανασυγκρότηση. Για τον λόγο αυτό, και στην περίπτωση ενός φυσικού κινδύνου μπορούμε να μιλάμε για σχεδιασμό ανθεκτικότητας ενάντια στον φυσικό κίνδυνο (Σαπουντζάκη, 2007).

Σε κάθε περίπτωση, πάντως είναι αλήθεια ότι η μείωση του κινδύνου των καταστροφών, αποτελεί αναγκαιότητα και ταυτόχρονα πρόκληση για την επιστήμη, την τεχνολογία, τις Εθνικές Κυβερνήσεις αλλά και τους απλούς πολίτες. Υπό το πρίσμα αυτό, η επιστήμη και η τεχνολογία λειτουργούν συνδυαστικά με τους διοικητικούς και επιχειρησιακούς μηχανισμούς του κράτους (Παπαδόπουλος, 2000).

Πιο αναλυτικά, η επιστήμη και τεχνολογία συμβουλεύουν τις αρμόδιες αρχές του κράτους, παρέχοντάς τους τις απαραίτητες γνώσεις και εκτιμήσεις για την διαχείριση των κινδύνων. Αξιοποιώντας τα παραπάνω, το κράτος εκτελεί μια σειρά από δράσεις που καλύπτουν όλες τις φάσεις διαχείρισης καταστροφών στοχεύοντας τόσο στην πρόληψή τους, όσο και στον μετριασμό των επιπτώσεών τους (Δανδουλάκη, 2011). Το σύνολο των δράσεων αυτών που αφορούν σε λήψη μέτρων σχεδιασμού, οργάνωσης, πρόληψης και αντιμετώπισης από φυσικούς και τεχνολογικούς κινδύνους λέγεται **πολιτική προστασία**. Εξ'ορισμού λοιπόν, μια πολιτική Πολιτικής Προστασίας αναφέρεται στην διαχείριση κινδύνου καταστροφής (Παπαδόπουλος, 2000).

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 1 του νόμου 3013/2002 «η πολιτική προστασία της χώρας αποβλέπει στην προστασία της ζωής, υγείας και περιουσίας των πολιτών από φυσικές (ταχείας ή βραδείας εξέλιξης), τεχνολογικές (συμπεριλαμβανομένων βιολογικών, χημικών και πυρηνικών συμβάντων) και λοιπές καταστροφές που προκαλούν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, κατά τη διάρκεια ειρηνικής περιόδου. Στο πλαίσιο του ίδιου σκοπού περιλαμβάνεται η μέριμνα για τα υλικά και πολιτιστικά αγαθά, τις πλουτοπαραγωγικές πηγές και τις υποδομές της χώρας, με στόχο της ελαχιστοποίηση των συνεπειών των καταστροφών». Στη συνέχεια του ίδιου άρθρου, τονίζεται μάλιστα, ότι για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού, εκπονούνται σχέδια που όπως και προηγούμενα αναφέρθηκε, αφορούν όλες τις φάσεις διαχείρισης μιας καταστροφής. Επιπλέον, γίνεται αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού καθώς και των διατιθέμενων δημόσιων και ιδιωτικών μέσων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, και τέλος υποβάλλονται προτάσεις στα Υπουργεία που κάθε φορά εμπλέκονται, με σκοπό την αναμόρφωση της αντίστοιχης νομοθεσίας.

Κεφάλαιο 2^ο: Ο θεσμός της Πολιτικής Προστασίας σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο

2.1 Ιστορική εξέλιξη - Από τη Πολιτική Άμυνα στην Πολιτική Προστασία

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η Πολιτική Προστασία φαίνεται να έχει μπει στον εθνικό προγραμματισμό των κρατών τις τελευταίες μόλις δεκαετίες. Ωστόσο, οι ιστορικές καταβολές της, απορρέουν από την προηγούμενη φιλοσοφία της Πολιτικής Άμυνας, ενός όρου που εμφανίζεται για πρώτη φορά στις αρχές του 20ου αιώνα και αφορά στα μη στρατιωτικά μέτρα άμυνας του άμαχου πληθυσμού σε περιπτώσεις εμπόλεμης κατάστασης και συγκρούσεων (Anderson, 1969). Όπως και στην συνέχεια θα αναδειχτεί, σε αυτό ακριβώς το σημείο, η Πολιτική Άμυνα διαφοροποιείται από την Πολιτική Προστασία, αφού η τελευταία αφορά σε μέτρα προστασίας από φυσικούς ή τεχνολογικούς κινδύνους εν αντιθέσει με την Πολιτική Άμυνα, όπου ως αιτία κινδύνου, αναγνωρίζεται η εχθρική πράξη. (Παπαδόπουλος, 2000).

Επιχειρώντας μια ιστορική αναδρομή, μπορεί κανείς να διαπιστώσει ότι μέχρι και το τέλος του Ψυχρού πολέμου, όπου το ενδεχόμενο απειλής πολέμου ήταν υπαρκτό, οι κοινωνίες είχαν προσανατολιστεί στον σχεδιασμό συστημάτων αντιμετώπισης των εν λόγω απειλών και συνακόλουθων συνεπειών τους, μέσω κυρίως των στρατιωτικών δυνάμεων, θεωρώντας ότι οι τελευταίες είχαν την απαραίτητη εμπειρία αλλά και τα διατιθέμενα μέσα για την διαχείριση μιας τέτοιας κατάστασης. Στα χρόνια που ακολούθησαν, ιδίως κατά την δεκαετία του 1970, η Πολιτική Άμυνα αποδυναμώνεται, εξαιτίας της ολοένα και πιο μειωμένης πιθανότητας για εμπόλεμη κατάσταση αλλά και της ανεπαρκούς αποδοτικότητας των ίδιων των στρατιωτικών δυνάμεων σε ότι αφορούσε το μάλλον αδιάφορο, για αυτούς θέμα, αντιμετώπισης φυσικών ή άλλων καταστροφών (Καραμάνου, 2012).

Σοβαρά καταστροφικά γεγονότα όπως το Τσερνομπίλ του 1986 και ο σεισμός στην Αρμενία το 1988, στρέφουν την προσοχή των κρατών στην καταπολέμηση των έκτακτων καταστάσεων που οφείλονταν σε φυσικές ή τεχνολογικές καταστροφές με αποτέλεσμα να οργανωθούν σιγά-σιγά ανεξάρτητα συστήματα Πολιτικής Προστασίας, χωρίς την άμεση εμπλοκή των στρατιωτικών δυνάμεων. Επί της ουσίας, η αντικατάσταση των στρατιωτικών μοντέλων «εντολής και ελέγχου» της Πολιτικής Άμυνας, από μη-στρατιωτικά μοντέλα, δίνει την δυνατότητα ανταλλαγής

πληροφοριών και συμμετοχικότητας μεταξύ όλων των εμπλεκομένων, κάτι που ασφαλώς δεν ήταν εφικτό στην προτέρα κατάσταση, όπου κυριαρχούσαν οι άκαμπτες και αυταρχικές μορφές διοίκησης με περιορισμό των ατομικών ελευθεριών (Καραμάνου, 2012).

2.2 Η Πολιτική Προστασία στην Ε.Ε

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η πρώτη απόπειρα για συνεργασία στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας, υιοθετήθηκε στην Υπουργική Σύνοδο της Ρώμης το 1985. Ο τομέας της Πολιτικής Προστασίας ενσωματώθηκε τότε, στην Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος, με αποτέλεσμα να καλύπτει αρχικά, μόνο τη ρύθμιση θεμάτων σχετικών με την περιβαλλοντική προστασία (Jakel G.H., 2015).

Το 1987, θεσπίζεται το Μόνιμο Δίκτυο Εθνικών Ανταποκριτών (PNNC), που στην ουσία αποτελεί ένα δίκτυο Εθνικών Αντιπροσώπων από κάθε κράτος - μέλος, με σκοπό η κάθε χώρα να εκπροσωπηθεί σε θέματα Πολιτικής Προστασίας, ενώ δέκα χρόνια μετά, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δημιούργησε το πρώτο χρηματοδοτικό πλαίσιο για δράσεις σχετικές με τον τομέα αυτό (<https://civilprotection.gr>).

2.2.1 Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας

Σημαντική πρωτοβουλία της ΕΕ στον τομέα της πρόληψης των καταστροφών αποτελεί η ίδρυση του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης, μετά από απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 23 Οκτωβρίου 2001. Σκοπός του Κοινοτικού αυτού Μηχανισμού, ήταν όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο πρώτο άρθρο της απόφασης: *«η διευκόλυνση της ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ της Κοινότητας και των κρατών μελών στην παρέμβαση βοήθειας πολιτικής προστασίας σε περίπτωση σοβαρών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης ή επικείμενης απειλής, η οποία μπορεί να απαιτεί επείγουσα δράση»* (2001/792/EK, Euratom).

Η θέσπιση του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης στην ουσία διευρύνει τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ ανταποκρίνεται στις διακρατικές απειλές. Αυτό σημαίνει ότι δεν περιορίζεται στην παροχή υπηρεσιών διάσωσης και στην αποστολή ομάδων αντιμετώπισης καταστροφών, αλλά περιλαμβάνει ένα σύνολο

πόρων, ικανοτήτων και δραστηριοτήτων που δύναται να συμβάλλουν στον στόχο που έχει τεθεί. Κατά συνέπεια, μέσω του μηχανισμού, τα πληγέντα από καταστροφές κράτη, εντός ή εκτός της Ένωσης, μπορούν να ζητήσουν και να λάβουν βοήθεια υπό τη μορφή εξοπλισμού και προσωπικού (Bremberg N., 2009). Περιπτώσεις κατά τις οποίες ενεργοποιείται ο Μηχανισμός περιλαμβάνουν την αντιμετώπιση φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών, τρομοκρατικών ενεργειών, και τεχνολογικών ή άλλων ατυχημάτων μεταξύ των οποίων είναι και η θαλάσσια ρύπανση (<https://civilprotection.gr>).

Στον Μηχανισμό, συμμετέχουν σήμερα 35 χώρες μεταξύ των οποίων είναι τα 27 κράτη της ΕΕ, καθώς και οι χώρες Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Ισλανδία, Νορβηγία, Σερβία, Βόρεια Μακεδονία, Μαυροβούνιο και Τουρκία, ενώ αξίζει να τονιστεί ότι ο Μηχανισμός σε καμία περίπτωση δεν αντικαθιστά τον αντίστοιχο μηχανισμό κάποιου κράτους μέλους, αντιθέτως λειτουργεί συμπληρωματικά με τις εθνικές πολιτικές των κρατών, καλύπτοντας όλες τις φάσεις διαχείρισης των καταστροφών και παρέχοντας βοήθεια και κατευθυντήριες οδηγίες (<https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu>).

2.2.1.1 Αναθεωρήσεις του ΕΜΠΠ

Τα επόμενα χρόνια η αρχική απόφαση θεσμοθέτησης του ΕΜΠΠ, αναθεωρήθηκε με σκοπό την ενίσχυσή του, μέσω της έκδοσης της απόφασης 779/2007/ΕΚ, το 2007 (2007/779/ΕΚ, Euratom). Με την αναθεώρηση, ορίζεται το χρηματοδοτικό μέσο που θα καλύπτει δράσεις Πολιτικής Προστασίας, ενώ λίγο αργότερα δημιουργούνται δύο ξεχωριστές μονάδες Πολιτικής Προστασίας που προσπαθούν να καλύψουν δράσεις από όλα τα πεδία διαχείρισης καταστροφών και είναι: α) η Μονάδα Πολιτικής Προστασίας - Αντιμετώπισης Καταστροφών και β) η Μονάδα Πολιτικής Προστασίας - Πρόληψης και Ετοιμότητας. Ακολούθως, το 2010, πραγματοποιείται μετατόπιση των δύο μονάδων στην Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας, όπου πλέον αναφέρεται ως «Ανθρωπιστική Βοήθεια & Πολιτική Προστασία» (<https://www.civilprotection.gr>).

Κατά την επόμενη αναθεώρηση το 2013, συστάθηκε ένα Συντονιστικό Κέντρο Αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης (ERCC) που σκοπό είχε τον συντονισμό και την παροχή βοήθειας μετά από μια καταστροφή, κατόπιν αιτήματος των εθνικών αρχών ή ενός φορέα του ΟΗΕ. Ακόμη, τονίστηκε ότι ο Μηχανισμός είναι απαραίτητο

να στηρίζεται σε ένα Κοινό Σύστημα Επικοινωνιών και Πληροφόρησης Έκτακτων Αναγκών καθώς και στην ευρωπαϊκή ικανότητα αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης, όπως αυτή προσδιορίζεται μέσα από τις εθνικές εθελοντικές ομάδες απόκρισης και τους εκπαιδευμένους εμπειρογνώμονες (1313/2013/ΕΕ, Euratom). Τέλος, η παραπάνω απόφαση του 2013, αναθεωρήθηκε πρόσφατα από:

- την απόφαση 2019/420, που ενισχύει την συλλογική ικανότητα της Ένωσης για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών μέσω της ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Ομάδας Πολιτικής Προστασίας και της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού αποθεματικού πόρων - το λεγόμενο «rescEU», το οποίο παρέχει πρόσθετους πόρους (στόλος πυροσβεστικών αεροπλάνων, ιατρικά αεροπλάνα εκκένωσης, απόθεμα ιατρικών ειδών κτλ.), και
- την απόφαση 2021/836, που ενδυναμώνει την ευρωπαϊκή αλληλεγγύη, κυρίως όσον αφορά τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που πλήττουν πολλές χώρες ταυτόχρονα (όπως στην περίπτωση της πανδημίας της νόσου COVID-19) (<https://eur-lex.europa.eu>).

2.2.1.2 Δράση του ΕΜΠΠ

Ο Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενεργοποιήθηκε πάνω από 500 φορές κατά το διάστημα 2007-2021, με τα αιτήματα που προέκυψαν μεταξύ 2020-2021, να καταγράφουν τον υψηλότερο αριθμό ενεργοποιήσεων στην ιστορία του μηχανισμού, εξαιτίας της πανδημίας COVID-19 και της ανάγκης για παροχή βοήθειας σε ιατρικό εξοπλισμό και εξοπλισμό προστασίας (<https://www.consilium.europa.eu>).

Σαν μια πιο πρόσφατη προσπάθεια, ακόμη μεγαλύτερης κινητοποίησης του Μηχανισμού, μπορεί να αναφερθεί η βοήθεια που έχει προσφερθεί στην πληττόμενη από τις συνέπειες του πολέμου, Ουκρανία. Σε αυτή την περίπτωση, η βοήθεια που έχει χορηγηθεί μέσω του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ ξεπερνά τα **516 εκατ. €** και αφορά ιατροφαρμακευτικό υλικό, εξοπλισμό πυρόσβεσης, τρόφιμα και πολλά ακόμη (<https://www.consilium.europa.eu>).

2.2.2 Κύρωση της Συνθήκης της Λισαβόνας

Σε ότι αφορά τα θεσμικά κείμενα της Ένωσης, είναι αλήθεια ότι η Πολιτική Προστασία αναφέρθηκε για πρώτη φορά στο άρθρο 3 της Συνθήκης του Μάαστριχτ, μεταξύ των αρμοδιοτήτων που καθορίζονταν για την Κοινότητα. Ωστόσο, η αόριστη αναφορά της, χωρίς την συμπερίληψη συγκεκριμένων μέτρων για την υλοποίηση αυτής της αρμοδιότητας, ήταν αδύνατο να χρησιμοποιηθεί ως νομική βάση για την Πολιτική Προστασία (92/C 191/01 eur-lex.europa.eu).

Στο πλαίσιο αυτό, μία συνθήκη ορόσημο για τον χώρο της Ευρώπης και το πώς αυτή παρουσιάζεται σε ότι αφορά τις καταστροφές, είναι η Συνθήκη της Λισαβόνας, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2009 και για πρώτη φορά έθεσε την νομική βάση για την βοήθεια που μπορεί να παρέχει η Ευρώπη προς τις χώρες που πλήττονται από καταστροφές ανά τον κόσμο. Για τα θέματα Πολιτικής Προστασίας οι αρμοδιότητες της ΕΕ, όπως ορίζεται από την Συνθήκη, είναι υποστηρικτικού χαρακτήρα, πράγμα που σημαίνει ότι αρμοδιότητα της ΕΕ, είναι η υποστήριξη και ο συντονισμός της προσπάθειας των κρατών μελών, σύμφωνα με την ρήτρα αλληλεγγύης και την αρχή επικουρικότητας.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 196 της Συνθήκης, ενθαρρύνεται η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων πρόληψης και προστασίας από φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές. Επιπρόσθετα, στο άρθρο 222, προβλέπεται η «ρήτρα αλληλεγγύης», βάση της οποίας η Ένωση και τα κράτη μέλη της θα ενεργήσουν μαζί με πνεύμα αλληλεγγύης, σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος πληγεί από τρομοκρατική επίθεση ή υποστεί φυσική ή ανθρωπογενή καταστροφή. Σε μια τέτοια περίπτωση, η Ένωση, κατόπιν αιτήματος των πολιτικών αρχών των πληγέντων κρατών μελών κινητοποιεί όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της, συμπεριλαμβανομένων των στρατιωτικών μέσων που διαθέτουν τα κράτη (C2007/306/01).

2.2.3 Η συμμετοχή της Ελλάδας στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας

Η Ελλάδα ως κράτος μέλος, συμμετέχει ενεργά στην Ε.Ε για θέματα Πολιτικής Προστασίας και ανταποκρίνεται στον βαθμό που μπορεί σε αυτές τις πολιτικές. Αρμόδιος φορέας εκπροσώπησης, είναι η ΓΓΠΠ, η οποία συντονίζει την παροχή βοήθειας από και προς άλλες χώρες, σε περιόδους καταστροφής και αξιοποιεί

παρόμοια βοήθεια προς όφελος της χώρας (N.4662/2020). Στο πλαίσιο αυτό, η ΓΓΠΠ, είναι αρμόδια για την υποβολή αιτημάτων διεθνούς συνδρομής, για την αντιμετώπιση κάθε μορφής καταστροφών που εκδηλώνεται εντός της χώρας (άρθ. 27 του Ν. 3536/2007). Μέσω αυτής, κατοχυρώνεται η συμμετοχή της χώρας μας στο Μόνιμο Δίκτυο Εθνικών Αντιπροσώπων (στο οποίο η χώρα μας συμμετέχει από το 1991), στην Επιτροπή Πολιτικής Προστασίας αλλά και στον Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης, όπου η Ελλάδα έχει δηλώσει τις μονάδες που διαθέτει ως συνεισφορά στα μέσα του Μηχανισμού για προσφορά βοήθειας σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης (<https://www.civilprotection.gr>).

Επιπλέον, η Ελλάδα συμμετέχει σε προγράμματα κατάρτισης και ανταλλαγής εμπειρογνομόνων του ΕΜΠΠ. Αυτά αποσκοπούν στην εκπαίδευση των εθνικών μας εμπειρογνομόνων, τη συμμετοχή σε ευρωπαϊκές ασκήσεις και τη χρήση ενός προγράμματος ανταλλαγών, με το οποίο εθνικοί εμπειρογνώμονες ταξιδεύουν στα κράτη μέλη της ΕΕ για να ανταλλάξουν εμπειρίες και γνώσεις σε θέματα πολιτικής προστασίας (<https://www.civilprotection.gr>). Ένα τέτοιο παράδειγμα, κατόπιν εκπαίδευσής τους στα εν λόγω εκπαιδευτικά προγράμματα, αποτελεί η πιστοποίηση στελεχών του ΟΑΣΠ ως εθνικών εμπειρογνομόνων για θέματα σεισμικών καταστροφών (<https://www.oasp.gr>).

Ιδιαίτερως αξιόλογη, είναι η μέχρι τώρα συμβολή του ΕΜΠΠ σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης που προέκυψαν ως αποτέλεσμα εκδήλωσης δασικών πυρκαγιών στον ελλαδικό χώρο. Έτσι, μετά από προηγηθέν αίτημα της χώρας μας για βοήθεια, το οποίο διαβιβάστηκε μέσω του Μηχανισμού και σε άλλες χώρες της ΕΕ, η αποστολή εναέριων πόρων και συνεργείων εδάφους συνέβαλε καθοριστικά στην καταστολή της δασικής πυρκαγιάς που ξέσπασε στην Ηλεία το καλοκαίρι του 2007 (Xanthopoulos G., 2008). Αντίστοιχη βεβαίως, ήταν η διεθνής υποστήριξη που η χώρα μας έλαβε, στην πυρκαγιά που εκδηλώθηκε στο Μάτι το 2018, αλλά και στις πιο πρόσφατες πυρκαγιές του καλοκαιριού του 2021 (www.kathimerini.gr). Από την άλλη πλευρά, η εξίσου σημαντική συνδρομή της χώρας μας στον εν λόγω Μηχανισμό, μεταξύ άλλων επιβεβαιώνεται, από την πρόσφατη αποστολή ελληνικών ομάδων έρευνας και διάσωσης για στήριξη των σεισμόπληκτων της Τουρκίας (www.iefimerida.gr).

2.2.4 Ο ευρωπαϊκός αριθμός έκτακτης ανάγκης

Ο ενιαίος ευρωπαϊκός αριθμός έκτακτης ανάγκης «112», αποτελεί μια ακόμη εξέχουσα πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το οποίο μετά από απόφασή του, τον Ιούλιο του 1991, ζήτησε από όλα τα κράτη μέλη να καθιερώσουν, με σκοπό να καταστούν περισσότερο προσιτές οι υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, ειδικά για τους ταξιδιώτες. Σχετικά με το νέο αυτό αριθμό, υπήρχε πρόβλεψη να χρησιμοποιηθεί σε συνδυασμό με τους υπάρχοντες εθνικούς αριθμούς έκτακτης ανάγκης της εκάστοτε χώρας, χωρίς να τους αντικαθιστά. Το νούμερο αυτό, διατίθεται πλέον σε κάθε κράτος μέλος της Ένωσης, ενώ σε πολλές χώρες είναι ο μοναδικός αριθμός έκτακτης ανάγκης. Οι νέοι κανονισμοί περιαγωγής που τέθηκαν σε ισχύ τον Ιούλιο του 2009 ορίζουν ότι οι πολίτες που χρησιμοποιούν τα κινητά τους τηλέφωνα ενώ ταξιδεύουν σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, θα λαμβάνουν αυτόματα ένα sms με πληροφορίες για τον ευρωπαϊκό αριθμό έκτακτης ανάγκης 112 (Benoit VIVIER, EENA, 2019).

Στην χώρα μας, η υπηρεσία τέθηκε σε λειτουργία την 1η Ιανουαρίου 2020, μετά από μια περίοδο δοκιμαστικής λειτουργίας και εξαρχής αποτέλεσε μια ιδιαίτερα χρήσιμη υπηρεσία της ΓΓΠΠ, για την προειδοποίηση των πολιτών ενόψει φυσικών, τεχνολογικών και άλλων καταστροφών (<https://www.naftemporiki.gr/>).

2.3 Η Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα

Στο σημείο αυτό, θεωρώ αναγκαία την εκτενή αναφορά όλων των σταδίων εξέλιξης του θεσμικού πλαισίου Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα, ξεκινώντας από την πρώτη περίοδο ανάπτυξής της, μέχρι και την ψήφιση του Ν. 4662/2020, που αποτέλεσε την τελευταία ως τώρα, νομοθετική προσπάθεια στον τομέα αυτό.

2.3.1 Νομοθετική εξέλιξη της Πολιτικής Προστασίας πριν το Ν. 3013/2022

Με τον ΑΝ 2372/1940 «Περί Παθητικής Αεραμύνης της χώρας», συγκροτείται στην Ελλάδα, η Υπηρεσία παθητικής αεράμυνας, η οποία κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 1 του νόμου, είχε ως σκοπό «την μείωσιν ή εκμηδένισιν των υπό της εχθρικής αεροπορίας επιζητούμενων αποτελεσμάτων». Μετά τον πόλεμο, η Υπηρεσία μετονομάζεται σε Γενική Διεύθυνση Πολιτικής Άμυνας, ενώ μερικά χρόνια

αργότερα, καταργείται από το άρθρο 39 του ΝΔ 17/1974 «Περί πολιτικής σχεδιάσεως εκτάκτου ανάγκης» (ΑΝ 2372/1940).

Μετά τον καταστροφικό σεισμό της Κεφαλονιάς το 1953, η υπ' αρ. **1339/1954 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου**, «περί κυρώσεως του Σχεδίου Αντιμετώπισεως Εκτάκτων Αναγκών της Χώρας» αποτέλεσε την πρώτη προσπάθεια της Πολιτείας για την αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών (Καραμάνου, ΕΚΔΔΑ).

Ακολούθως, ο **ΑΝ 368/1968**, εισαγάγει την Πολιτική Σχεδίαση Εκτάκτου Ανάγκης, μέσω της οποίας εμφανίζονται για πρώτη φορά οργανωμένα συστήματα προστασίας του πληθυσμού σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης σε καιρό ειρήνης. (Καραμάνου, ΕΚΔΔΑ), ενώ το **ΝΔ 857/1971** (ΦΕΚ 57/8.3.1971, τ. Α') «Περί αντιμετώπισης των εν ειρήνη εκτάκτων αναγκών της Χώρας», αποτελεί τον πρώτο νόμο του Κράτους που αναφέρεται στην αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών και έρχεται να καταργήσει την υπ' αρ. 1339/1954 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου. Στα άρθρα του ΝΔ, γίνεται εκτενής αναφορά στην έννοια της έκτακτης ανάγκης ή συμφοράς αλλά και στα γεγονότα εξαιτίας των οποίων, αυτή προκαλείται, όπως λχ σεισμοί, πλημμύρες, πυρκαγιές. Βάσει του ΝΔ, την ευθύνη αντιμετώπισης των εκτάκτων αναγκών έχουν το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, τα Σώματα Στρατού και ανεξάρτητων Μεραρχιών καθώς και οι Περιφερειακές πολιτικές αρχές, δηλαδή οι κατά τόπους Νομαρχίες. Η μεμονωμένη συμβολή των παραπάνω αλλά και η συνεργασία αυτών, εξαρτάται κάθε φορά από την φύση και την έκταση της συμφοράς (γενικής, τοπικής μεγάλης έκτασης, μικρής κτλ.) (ΝΔ 857/1971).

Το **ΝΔ 17/1974** (ΦΕΚ 236/2.9.1974 τ. Α') «Περί Πολιτικής Σχεδιάσεως Εκτάκτου Ανάγκης (Π.Σ.Ε.Α.)», ήταν το μεταγενέστερο νομοθετικό διάταγμα που έκανε αναφορά στην Πολιτική Σχεδίαση Εκτάκτου Ανάγκης ως την σχεδίαση και τον προγραμματισμό της οργάνωσης και δράσης των πολιτικών δυνάμεων της χώρας με σκοπό την διασφάλιση της Εθνικής Άμυνας εν καιρώ πολέμου, αλλά και την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών σε περίοδο ειρήνης. Σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο 2, η σχεδίαση αυτή ήταν δυνατόν να εξασφαλιστεί δια μέσου της πολιτικής κινητοποίησης και πολιτικής άμυνας. Αρμόδιο Υπουργείο για τις απαραίτητες δράσεις και τον συντονισμό των εμπλεκόμενων υπουργείων, ορίζεται το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, στο Γενικό Επιτελείο του οποίου συγκροτείται Δ/ση Π.Σ.Ε.Α όπου συμμετέχουν εκπρόσωποι των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας, του Λιμενικού και Πυροσβεστικού Σώματος καθώς και υπάλληλοι των Πολιτικών Υπουργείων. Σύμφωνα με το άρθρο 8, κάθε Υπουργείο όφειλε να

καταρτίζει σχέδια σε περίοδο πολέμου και αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών σε περίοδο ειρήνης αντίστοιχα. Στη συνέχεια, καθίσταται αναγκαία η κοινοποίησή τους στις νομαρχίες, προκειμένου και αυτές με την σειρά τους να καταρτίσουν τα δικά τους τοπικά σχέδια. Τα σχέδια πολιτικής κινητοποίησης των υπουργείων, αυτά δηλαδή που συντάσσονταν εν καιρώ ειρήνης για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών ονομάζονταν μεταβατικά ΣΑΕΑ και τα μετέπειτα σχέδια των νομαρχιών τοπικά ΣΑΕΑ, ενώ μόλις εγκρίνονταν και υπογράφονταν από τον αρμόδιο Υπουργό, είχαν ισχύ υπουργικής απόφασης.

Ωστόσο, το ΝΔ 17/1974, παραχωρεί ελάχιστες μόνο άμεσες αρμοδιότητες στους δήμους σε σχέση με την υποχρέωση συμβολής τους στην ΠΣΕΑ. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 11 αναφέρεται ότι η συμβολή των δήμων θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τις αποφάσεις του οικείου νομάρχη και οι αναγκαίες πιστώσεις για σχετικές δράσεις, θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένες στο προϋπολογισμό εξόδων τους. Σε κάθε περίπτωση η υποχρέωση των δήμων περιορίζεται στην εγκατάσταση σειρήνων συναγερμού, κατασκευή κοινόχρηστων καταφυγίων, προμήθεια αναγκαίων υλικών διάσωσης κτλ. (ΝΔ 17/1974).

Στην πραγματικότητα, η Πολιτική Προστασία ως θεσμός, εισήχθη για πρώτη φορά στη χώρα μας, με την ψήφιση του **N.2344/1995** «Οργάνωση Πολιτικής Προστασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 212/Α/11-10-1995). Οι καταστροφικοί σεισμοί που έπληξαν τις περιοχές της Κοζάνης, Γρεβενών και Αιγίου την συγκεκριμένη περίοδο, ήταν ίσως, η αιτία που πυροδότησε την ανάγκη μετάβασης σε ένα σύγχρονο αμυντικό σύστημα διαχείρισης των καταστροφών, με απόλυτο πια διαχωρισμό από την λογική της Πολιτικής Άμυνας. Έτσι, η ευθύνη της αντιμετώπισης των καταστροφών ανατίθεται στο Υπουργείο Εσωτερικών και συγκεκριμένα στην ΓΓΠΠ, της οποίας την συμβολή αναγνωρίζουμε έως και σήμερα (Παπαδόπουλος, 2000). Ο νόμος καθορίζει το σκοπό και τις έννοιες της Πολιτικής Προστασίας καθώς και τα όργανα σχεδιασμού ανά επίπεδο διοίκησης. Αξιοσημείωτο ωστόσο είναι, ότι αν και οι δήμοι εντάσσονται στις δυνάμεις Πολιτικής Προστασίας, ο παρών νόμος δεν παραχωρεί σε αυτούς καμία θεσμική αρμοδιότητα, σε αντίθεση με τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις για τις οποίες έχει κάνει αντίστοιχη πρόβλεψη (N. 2344/1995).

Τέλος, ο **N.2641/1998** (ΦΕΚ 211/Α/15-9-1998) «Παλλαϊκή Άμυνα και άλλες διατάξεις», είναι μια ακόμη αναφορά της Πολιτείας στην Πολιτική Προστασία, μέσω της ουσιαστικότερης αντιμετώπισης ζητημάτων έκτακτης ανάγκης. Ειδικότερα, στο

νομοθέτημα αυτό, η Παλλαϊκή Άμυνα νοείται ως «η ενεργός συμμετοχή στην εθνική ασφάλεια όσων Ελλήνων και Ελληνίδων μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες γι' αυτήν και δεν μετέχουν στις Ένοπλες Δυνάμεις», ενώ ορίζεται η αποστολή της Παλλαϊκής Άμυνας για την Πολιτική Προστασία σε περιόδους ειρήνης και πολέμου αντίστοιχα. Ωστόσο, ότι αφορά την Παλλαϊκή Άμυνα σε καιρό ειρήνης, παύει να ισχύει μετά την δημοσίευση του Ν. 3013/2002, ο οποίος με τις διατάξεις του άρθρου 30, καταργεί όσα ο παρών νόμος όρισε (Ν.2641/1998).

2.3.2 Ο Νόμος 3013/2002

Το 2002, ο μεγάλος σεισμός που έλαβε χώρα στην Αθήνα, ανέδειξε τις αδυναμίες του συστήματος Πολιτικής Προστασίας και έδωσε έναυσμα στην Πολιτεία για μια προσπάθεια ουσιαστικής βελτίωσης του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου. Έτσι, ο θεσμός αναβαθμίζεται περαιτέρω, με την δημοσίευση του **Ν.3013/2002** (ΦΕΚ 102/Α/01-05-2022) «Αναβάθμιση της Πολιτικής Προστασίας και λοιπές διατάξεις». Ο εν λόγω νόμος αποτελεί τον βασικό σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας στην χώρα μας και μια ουσιαστική προσπάθεια επαναπροσδιορισμού του σκοπού και των στόχων της, λαμβάνοντας υπόψη τα σύγχρονα δεδομένα αλλά και τις ευρωπαϊκές και διεθνείς πρακτικές (Δανδουλάκη, 2011).

Αναλυτικότερα, το πρώτο μέρος του νόμου καθορίζει τον σκοπό της Πολιτικής Προστασίας που όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο είναι η προστασία των ατόμων και εν γένει των κοινοτήτων από φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές. Περιλαμβάνει εκτενέστερη αναφορά των σχετικών με την Πολιτική Προστασία ορισμών (άρθρο 2 Ν.3013/2002) και περιγράφει το δυναμικό και τα μέσα υλοποίησης της Πολιτικής Προστασίας στα οποία εντάσσονται:

- Το σύνολο των κρατικών υπηρεσιών (Υπουργεία, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης), τα σώματα ασφαλείας (Πυροσβεστικό Σώμα, Λιμενικό Σώμα, ΕΛ.ΑΣ.), οι Ένοπλες Δυνάμεις, οι υπηρεσίες υγείας (Ε.Κ.Α.Β), ερευνητικά ιδρύματα όπως ο Ο.Α.Σ.Π και λοιποί οργανισμοί κοινής ωφέλειας που δραστηριοποιούνται στις φάσεις προετοιμασίας και αντιμετώπισης των διαφόρων καταστροφών (ΔΕΗ, ΟΤΕ κτλ.).

- Οι εθελοντικές οργανώσεις Πολιτικής Προστασίας και οι εθελοντές που έχουν αποκτήσει ειδικές γνώσεις και σχετική πιστοποίηση από την Πυροσβεστική Ακαδημία
- Οι απλοί πολίτες που διαθέτουν την απαραίτητη γνώση και εμπειρία καθώς και μέσα που ανήκουν σε φυσικά και νομικά πρόσωπα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η αξιοποίηση των ανωτέρω, προκύπτει κατόπιν γενικών, περιφερειακών ή και τοπικών καταστροφών μεγάλης έντασης ή σε περίπτωση κατάστασης εκτάκτου ανάγκης.

Από την άλλη πλευρά, ως Μέσα Πολιτικής Προστασίας νοούνται εξειδικευμένα οχήματα και μηχανήματα που χρησιμοποιούνται για έρευνα - διάσωση του πληθυσμού και διάνοιξη οδών, ειδικά πυροσβεστικά οχήματα και οχήματα λοιπών σωμάτων ασφαλείας, πλωτά και εναέρια μέσα, μέσα επικοινωνίας καθώς και απαραίτητα υλικά για την δημιουργία και οργάνωση των καταυλισμών (σκηνές, λύομενοι οικίσκοι, χημικές τουαλέτες κτλ.) (Ν.3013/2002).

Το σίγουρο είναι, ότι αναλόγως των συνθηκών και του είδους της καταστροφής, απαιτείται η χρήση διαφορετικών κάθε φορά μέσων, πράγμα που σημαίνει ότι η εξεύρεσή τους, συνιστά πρόκληση σε επίπεδο διαχείρισης αλλά και διοίκησης (Δανδουλάκη, 2011).

Στο δεύτερο μέρος του νόμου, γίνεται αναφορά των οργάνων σχεδιασμού και εφαρμογής της Πολιτικής Προστασίας σε όλα τα διοικητικά επίπεδα. Αρχικά, στο πρώτο κεφάλαιο αναφέρονται τα κεντρικά όργανα σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας και προσδιορίζονται η σύνθεση και οι αρμοδιότητές τους. Στα όργανα αυτά, συγκαταλέγονται: η Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 4), το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 5), η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 6) και τέλος το Επιστημονικό και Ερευνητικό Κέντρο Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 7).

Αντιστοίχως, στο δεύτερο κεφάλαιο του ίδιου μέρους, καθορίζονται τα αποκεντρωμένα όργανα σχεδιασμού και υλοποίησης της Πολιτικής Προστασίας, τα οποία είναι οι Γενικοί Γραμματείς των Περιφερειών, οι Νομάρχες καθώς και οι Δήμαρχοι και Πρόεδροι των Κοινοτήτων (άρθρο 10). Εν συνεχεία, ορίζονται και εδώ οι αρμοδιότητες των εν λόγω οργάνων, σε αποκεντρωμένο αυτή την φορά επίπεδο.

Στο τρίτο μέρος, γίνεται λόγος για την εθελοντική υποστήριξη φυσικών προσώπων ή ομάδων προσώπων (εθελοντικές οργανώσεις) στο Σύστημα Πολιτικής

Προστασίας, προκειμένου να συνδράμουν στο έργο των αρμόδιων κρατικών φορέων για προστασία της ζωής, της υγείας και της περιουσίας των πολιτών που πλήττονται εξαιτίας φυσικών και ανθρωπογενών κινδύνων. Προσδιορίζονται τα θέματα που αφορούν στην εγγραφή των παραπάνω στο Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών που τηρείται από την Συντονική Αρχή Πολιτικής Προστασίας της ΓΓΠΠ, καθώς και θέματα σχετικά με την εκπαίδευση και μετεκπαίδευσή τους.

Τέλος, στο τέταρτο και πέμπτο μέρος, αναφέρονται θέματα σχετικά με την οργάνωση της ΓΓΠΠ καθώς και την κατάρτιση και υλοποίηση των σχεδίων Πολιτικής Προστασίας από τους αρμόδιους σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο φορείς, κατόπιν έγκρισής τους, από τον γΓΠΠ.

2.3.3 Το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας «Ξενοκράτης»

Ο Ν.3013/2002, εξειδικεύτηκε ακόμα περισσότερο με την Υ.Α.1299/2003 (Φ.Ε.Κ 423/10-4-2003), με την οποία εγκρίθηκε το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με την συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ». Το εν λόγω σχέδιο, αποτελεί σημαντικό σταθμό στην Πολιτική Προστασία της χώρας, καθώς προσδιορίζει τον επιχειρησιακό σχεδιασμό του κράτους, σε όλα τα επίπεδα διοίκησης, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών που προκύπτουν από την εκδήλωση πάσης φύσεως κινδύνων. Πρόκειται για ένα σχέδιο, του οποίου συντονιστής είναι η ΓΓΠΠ, η οποία αφενός ευθύνεται αποκλειστικά για την σύνταξή του και αφετέρου για τον έλεγχο των επιμέρους ειδικών σχεδίων που εκπονούνται από τους αρμόδιους κεντρικούς και περιφερειακούς φορείς. Με άλλα λόγια, στον σχεδιασμό που ορίζεται με σκοπό την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών, συμμετέχουν και τα τρία διοικητικά επίπεδα (κεντρικό, περιφερειακό, τοπικό), στα οποία δίδονται αναλυτικές κατευθύνσεις για την βέλτιστη δράση και αποτελεσματικότητά τους.

Το σχέδιο «Ξενοκράτης», ασφαλώς ισχύει έως και σήμερα, ενώ αξίζει να αναφερθεί ότι έχει συμπληρωθεί με την ΥΑ 3384/ 2006 (ΦΕΚ 776/ 28- 6-06) με την οποία εγκρίθηκε το Ειδικό Σχέδιο «Διαχείρισης ανθρώπινων απωλειών», που αφορά στην αντιμετώπιση περιστατικών με πολυάριθμους θανόντες ως αποτέλεσμα φυσικών και άλλων καταστροφών (ΥΑ 3384/2006).

Ουσιαστικά, πρόκειται για ένα πλήρες σχέδιο στο οποίο γίνεται μνεία σε πολλά από όσα ορίζει ο Ν. 3013/2002. Συγκεκριμένα, αναφέρονται βασικοί ορισμοί, σχετικοί με την καταστροφή, ορίζονται όλα τα είδη φυσικών καταστροφών, για τα οποία επιχειρείται σχεδιασμός, και τέλος επισημαίνονται το δυναμικό και τα μέσα Πολιτικής Προστασίας.

Το Γενικό σχέδιο «Ξενοκράτης» είναι στην πραγματικότητα ένας οδηγός συντονισμού και οργάνωσης βάσει του οποίου:

- καθορίζονται οι ρόλοι όλων των εμπλεκόμενων σε κεντρικό και περιφερειακό - τοπικό επίπεδο καθώς και τα αρμόδια όργανα που είναι υπεύθυνα για τον συντονισμό των επιχειρησιακών δυνάμεων στα επίπεδα αυτά
- γίνεται κατηγοριοποίηση των διαφόρων καταστροφών ώστε να εκπονηθεί το κατάλληλο κάθε φορά σχέδιο συναρτήσει του κινδύνου αλλά και της ίδιας της περιοχής που απειλείται από αυτόν
- δίνονται οδηγίες για τον σωστό τρόπο οργάνωσης και εξοπλισμού των υπηρεσιών αλλά και τον συντονισμό του ανθρώπινου δυναμικού και μέσων
- δίνεται η δυνατότητα διοικητικής μέριμνας, υπό την έννοια της κάλυψης των αναγκών των δυνάμεων Πολιτικής Προστασίας σε οικονομικές δαπάνες, αλλά και των πληγέντων πολιτών σε απαραίτητα μέσα για την αξιοπρεπή διαβίωσή τους (στέγαση, σίτιση, υγειονομική περίθαλψη κτλ.)
- προβλέπεται η δημιουργία ενός συστήματος επικοινωνίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων δυνάμεων για όλες τις φάσεις κινητοποίησης (ΙΤΑ, 2008).

2.3.3.1 Τα Σχέδια Πολιτικής Προστασίας

Προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός Πολιτικής Προστασίας, το Σχέδιο «Ξενοκράτης» προβλέπει την εκπόνηση ειδικών ανά κατηγορία καταστροφής σχεδίων, ενώ παράλληλα προσδιορίζει τον εκάστοτε φορέα που είναι υπόχρεος για την εκπόνησή τους (Προσθήκη 2 στο Παράρτημα Α' του Σχεδίου Ξενοκράτη). Η κατάρτιση των εν λόγω σχεδίων, εναρμονίζεται απόλυτα με το γενικότερο πλαίσιο σχεδιασμού του σχεδίου Ξενοκράτης, που στην ουσία αποτελεί την θεμέλια λίθο τους.

Επιπλέον, το Σχέδιο παρέχει συντονιστικές οδηγίες για την κατάρτιση των προαναφερόμενων ειδικών σχεδίων, διαδικασία, η οποία ακολουθεί μια γραμμική

πορεία, υπό την έννοια εκκίνησης από το κεντρικό προς το τοπικό επίπεδο. Σε αυτό το πλαίσιο, τα Υπουργεία και οι λοιποί φορείς συντάσσουν Ειδικά Σχέδια έκτακτης ανάγκης ανά κατηγορία καταστροφής. Ακολούθως, οι Περιφέρειες και οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις εξειδικεύουν ότι ορίζουν τα παραπάνω σχέδια, συντάσσοντας τα αντίστοιχα Ειδικά Σχέδια για την περιοχή στην οποία ευθύνονται και αποστέλλουν οδηγίες προς τους ΟΤΑ α' βαθμού, ώστε και εκείνοι να προβούν με την σειρά τους στην σύνταξη Μνημονίων Ενεργειών. Σε κάθε περίπτωση, τα Ειδικά Σχέδια των Υπουργείων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, υποβάλλονται για έκκριση στην ΓΓΠΠ. Η διασφάλιση του συντονισμού των παραπάνω αρμοδίων φορέων προκύπτει και από το παράρτημα Γ' (Γενικό διάγραμμα ροής πληροφοριών) του Ξενοκράτη (Υ.Α. 1299/2003).

2.3.3.2 Οι φάσεις κινητοποίησης του συστήματος Πολιτικής Προστασίας

Μία εξίσου σημαντική αναφορά του Σχεδίου «Ξενοκράτης», είναι η κινητοποίηση του δυναμικού της Πολιτικής Προστασίας, με συγκεκριμένες ενέργειες που ταξινομούνται σε τέσσερις διαφορετικές φάσεις επιχειρησιακής φιλοσοφίας. Οι φάσεις αυτές είναι οι παρακάτω:

- ✓ 1^η φάση: Συνήθης ετοιμότητα
- ✓ 2^η φάση: Αυξημένη ετοιμότητα
- ✓ 3^η φάση: Άμεση κινητοποίηση - Επέμβαση
- ✓ 4^η φάση: Αποκατάσταση - Αρωγή

Αναλυτικότερα, η πρώτη φάση αφορά όλα εκείνα τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν από πλευράς κρατικού μηχανισμού προκειμένου να συντελεστεί η προετοιμασία των επόμενων σταδίων ενεργειών. Πιο συγκεκριμένα, στο στάδιο αυτό γίνεται μια αξιολόγηση των πρώτων στοιχείων και πληροφοριών που σχετίζονται με την εμφάνιση ή τον επικείμενο ερχομό μιας καταστροφικής κατάστασης, μπαίνει σε εφαρμογή το σύστημα ροής πληροφοριών μεταξύ των εμπλεκόμενων για αποτελεσματική επικοινωνία και λήψη αποφάσεων, καταγράφονται και ελέγχονται τα διατιθέμενα μέσα, λαμβάνονται προπαρασκευαστικά μέτρα (ευαισθητοποίηση των πολιτών, επικαιροποίηση σχεδίου, σύνταξη μνημονίων συνεργασίας, καταγραφή και

εξασφάλιση πόρων, σύγκληση των Συντονιστικών Τοπικών Οργάνων, εκπαίδευση προσωπικού μέσω της διενέργειας ασκήσεων, τήρηση αρχείου εθελοντικών οργανώσεων κτλ.) και γενικότερα εξασφαλίζεται η προετοιμασία των κλιμακίων Πολιτικής Προστασίας σχετικά με το υπό αντιμετώπιση θέμα.

Οι ενέργειες που λαμβάνουν χώρα κατά την φάση της αυξημένης ετοιμότητας, προκύπτουν μετά την σίγουρη εκτίμηση για επικείμενη καταστροφή, οπότε και κινητοποιείται περαιτέρω ο μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας σε όλα τα επίπεδα και λαμβάνονται τα αναγκαία προληπτικά μέτρα. Ενδεικτικές δράσεις αποτελούν, η σύγκληση συλλογικών οργάνων, η λήψη πρόσθετων μέτρων πρόληψης, η ενημέρωση των ΟΤΑ α' βαθμού για το ενδεχόμενο κινδύνου στην χωρική τους επικράτεια κτλ.

Ακολουθεί η φάση της άμεσης κινητοποίησης και επέμβασης, που στην ουσία αφορά την αντιμετώπιση των συνεπειών ενός καταστροφικού φαινομένου. Κατά το στάδιο αυτό, το σύστημα Πολιτικής Προστασίας κινητοποιείται περαιτέρω, με στόχο την βέλτιστη δράση του, στην αντιμετώπιση της έκτακτης κατάστασης. Ειδικότερα, εξασφαλίζονται ο συντονισμός των επιχειρησιακών δυνάμεων, η βέλτιστη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και μέσων, η ενημέρωση των πολιτών για την λήψη μέτρων αυτοπροστασίας, η πλήρης λειτουργία του συστήματος επικοινωνιών καθώς και η ετοιμότητα των υπηρεσιών διοικητικής μέριμνας.

Η τέταρτη τέλος φάση, της αποκατάστασης, αφορά στην άμεση ανακούφιση των πληγέντων από τα προβλήματα που επήλθαν λόγω του καταστροφικού φαινομένου. Εδώ, γίνεται μια πρώτη καταγραφή των ζημιών και εκτίμηση της κατάστασης από ειδικούς, παρέχεται αρωγή για την κάλυψη των βασικών αναγκών των πληγέντων και λαμβάνονται αποφάσεις και μέτρα για την αποκατάσταση της καθημερινής λειτουργίας αλλά και πάσης φύσεως βλαβών που έχουν προκύψει (όπως λχ ζημιές στα οδικά δίκτυα, δίκτυα κοινής ωφέλειας κ.ά). Γενικότερα, εκείνο το οποίο επιχειρείται είναι η επιστροφή στις συνθήκες προ της καταστροφής, με τρόπο που ταυτόχρονα να εξασφαλίζει την μη επανάληψη των φαινομένων, στο βαθμό φυσικά που αυτά, μπορούν να προληφθούν.

Καταλαβαίνουμε ότι οι τέσσερις αυτές φάσεις, στην πραγματικότητα αντιστοιχούν στην κυκλική διαδικασία διαχείρισης της καταστροφής που αναλύθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Αυτό αποτυπώνεται καλύτερα στην εικόνα που ακολουθεί στην επόμενη σελίδα.

Εικόνα 2 Οι φάσεις κινητοποίησης του συστήματος Πολιτικής Προστασίας (Πηγή: ΟΑΣΠ)

2.4 Οι αρμοδιότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Ο θεσμοθετημένος ρόλος των ΟΤΑ στην Πολιτική Προστασία, απορρέει τόσο από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, όσο και από μια σειρά νομοθετημάτων στα οποία συγκαταλέγονται, ο Νόμος 3013/2002, ο Ν.3613/2007, η Υ.Α 1299/2003, ο Ν.3852/2010 και τέλος ο πιο πρόσφατος νόμος του 2020. Πέραν όμως των θεσμοθετημένων αρμοδιοτήτων, ιδιαίτερη σημασία φαίνεται να αποδίδεται στην εμπειρία που αποκομίζεται από προηγούμενες καταστροφές. Όπως μάλιστα, χαρακτηριστικά αναφέρει η Δανδουλάκη Μ. δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις κατά τις οποίες οι δήμοι έδρασαν καθ' υπέρβαση του θεσμικού τους ρόλου, προκειμένου να ανταποκριθούν σε καταστροφές που έπληξαν την περιοχή τους (Δανδουλάκη, 2011).

Σε ότι αφορά τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, φαίνεται ότι ο τομέας Πολιτικής Προστασίας εντάσσεται ξεκάθαρα στις αρμοδιότητες των δήμων βάση του άρθρου 75ζ. Ειδικότερα, οι δήμοι είναι υπεύθυνοι για τον συντονισμό και την επίβλεψη δράσεων Πολιτικής Προστασίας για αντιμετώπιση καταστροφών εντός των διοικητικών ορίων τους, για την εισήγηση προτάσεων σχετικών με τον σχεδιασμό πολιτικής προστασίας της περιοχής τους σε εναρμόνιση με τον ετήσιο εθνικό σχεδιασμό και τέλος, για την διάθεση του δυναμικού και μέσων που απαιτούνται για τις δράσεις που συμβάλλουν στην αποκατάσταση των καταστροφών που λαμβάνουν χώρα στην περιφέρειά τους (Ν.3463/2006). Επιπλέον, εκτός από τις ρητά

αναφερόμενες ως αρμοδιότητες πολιτικής προστασίας, ο Κώδικας καθορίζει ένα σύνολο αρμοδιοτήτων που σχετίζονται άμεσα με τον τομέα αυτό. Τέτοια παραδείγματα, αποτελούν οι αρμοδιότητες στον τομέα του περιβάλλοντος, με την ευθύνη των δήμων για λήψη μέτρων πρόληψης σε χώρους όπου υφίσταται ο κίνδυνος πυρκαγιάς (άρθ. 75I, εδ. β4), αλλά και η ευθύνη τους για παροχή συνδρομής στην αρμόδια πυροσβεστική υπηρεσία, για την αντιμετώπιση δασικών πυρκαγιών (άρθ. 75, εδ.β5 του Ν.3463/2006).

2.4.1 Αρμοδιότητες βάση του Ν.3013/2002

Οι σημαντικές αρμοδιότητες και υποχρεώσεις των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας, προσδιορίζονταν από το δωδέκατο άρθρο του Ν.3013/2002, όπου αναφέρονταν οι αρμοδιότητες του Νομάρχη καθώς και η σύσταση αυτοτελούς Γραφείου Πολιτικής Προστασίας και Συντονιστικού Νομαρχιακού Οργάνου στην έδρα κάθε Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και Νομαρχιακού Διαμερίσματος. Ωστόσο, η κατάργησή τους από τον Ν.3852/2010 είχε σαν αποτέλεσμα την μεταφορά πολλών από αυτών των αρμοδιοτήτων στις Περιφέρειες και τους νέους Δήμους.

Σε επίπεδο Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού, οι αρμοδιότητες των Δημάρχων και προέδρων των Κοινοτήτων για την αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων, όπως αυτές προβλέπονταν από το άρθρο 13 του Ν.3013/2002, είναι οι ακόλουθες:

- συντονισμός και έλεγχος του έργου της Πολιτικής Προστασίας, για την επιτυχή διαχείριση της καταστροφής (μέσω των τεσσάρων σταδίων), που λαμβάνει χώρα εντός των ορίων του οικείου ΟΤΑ
- ευθύνη υλοποίησης του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας, υπό την προϋπόθεση ότι τα σχετικά περιφερειακά σχέδια, μέτρα και δράσεις αφορούν τοπικά τους αντίστοιχους ΟΤΑ
- υποβολή προτάσεων στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας για τον σχεδιασμό προγραμμάτων και μέτρων Πολιτικής Προστασίας που αφορούν τον Δήμο ή την Κοινότητά τους
- διάθεση του απαραίτητου δυναμικού και μέσων αλλά και συντονισμός της δράσης αυτών εντός των ορίων του οικείου ΟΤΑ

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 13 του ίδιου νόμου, ορίζεται ότι σε κάθε δήμο, λειτουργεί για πρώτη φορά, Γραφείο Πολιτικής Προστασίας που ενεργοποιείται αναλόγως, για όλα τα είδη καταστροφής, αλλά και Συντονιστικό Τοπικό Όργανο, με εικοσιτετράωρη λειτουργία, κατά την εξέλιξη της καταστροφής αλλά και κατά την φάση αποκατάστασης των ζημιών με στόχο, την εισήγηση μέτρων για την υποβοήθηση του έργου του Δημάρχου. Το τελευταίο, συνιστάται στην έδρα του δήμου και αποτελείται από τον Δήμαρχο ως πρόεδρό του, δύο δημοτικούς συμβούλους (εκ των οποίων, ο ένας να είναι από την μειοψηφία), ειδικευμένα στελέχη πολιτικής προστασίας της Περιφέρειας και του νομού, Διοικητές του Στρατού και των Σωμάτων Ασφαλείας του Δήμου και του Νομού, προϊστάμενο τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου και του οικείου Δασαρχείου καθώς και εκπροσώπους Εθελοντικών Οργανώσεων Πολιτικής Προστασίας. Στις συνεδριάσεις τέλος, μπορούν να συμμετέχουν μετά από πρόσκληση του Προέδρου και εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων και άλλων υπηρεσιών του Δήμου.

Εξίσου σημαντικό σημείο του Ν.3013, είναι το άρθρο 6, όπου γίνεται αναφορά στην κατανομή πιστώσεων στον κρατικό προϋπολογισμό για τους ΟΤΑ, μετά την εισήγηση της ΓΓΠΠ, η οποία παράλληλα είναι υπεύθυνη για τον έλεγχο εφαρμογής της ετήσιας εθνικής πολιτικής προστασίας σε επίπεδο δήμου. Ακόμη, το άρθρο 7, όπου ως αρμοδιότητα του Επιστημονικού και Ερευνητικού Κέντρου Πολιτικής Προστασίας, ορίζεται μεταξύ άλλων η συνεργασία του με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης, με στόχο την εκπαίδευση του προσωπικού των δήμων. Τέλος, στο άρθρο 14, προβλέπεται η συνεργασία των εθελοντών με φορείς της ΤΑ, επισημαίνοντας την δυνατότητά τους, για χρήση εξοπλισμού και μέσων που διαθέτουν οι τελευταίοι.

2.4.2 Αρμοδιότητες βάση του Σχεδίου «Ξενοκράτης»

Κατά τα οριζόμενα και από το Γενικό Σχέδιο «Ξενοκράτης», το οποίο με την σειρά του, αναγνωρίζει την συμπερίληψη των δήμων στο δυναμικό και τα μέσα Πολιτικής Προστασίας, οι αρμοδιότητες των τελευταίων είναι οι κάτωθι:

- Εξασφάλιση οργανωμένων υπηρεσιών για την λήψη των απαραίτητων και σχετικών με την Πολιτική Προστασία μέτρων - σύνταξη μνημονίων ενεργειών

- Συντονισμός και επίβλεψη των μέτρων που απαιτούνται, για όλα τα στάδια που αφορούν στις καταστροφές, από την πρόληψη έως και την αποκατάστασή τους
- Διάθεση του δυναμικού και μέσων που διαθέτουν για την διαχείριση καταστροφικών φαινομένων αλλά και συντονισμός της δράσης τους
- Σύσταση συντονιστικού τοπικού οργάνου στην έδρα τους
- Καθορισμός χώρων υποδοχής των πληγέντων πολιτών με παράλληλη ανάπτυξη των υποδομών τους, με τρόπο που να είναι εξασφαλισμένες οι βιώσιμες συνθήκες διαβίωσης των πληγέντων
- Συμβολή στο έργο της Πολιτικής Προστασίας στα πλαίσια, πάντα της δικαιοδοσίας τους και σύμφωνα με την αποστολή τους

2.4.3 Αρμοδιότητες βάση του Ν.3613/2007

Οι δασικές πυρκαγιές του 2007 και η θεσμοθέτηση του Ν.3613/2007 (ΦΕΚ 263/τΑ'/23-11-2007), εισάγουν για πρώτη φορά και το θέμα της οργανωμένης απομάκρυνσης των πολιτών από μια περιοχή στην οποία ήδη εξελίσσεται ή αναμένεται να εξελιχθεί μια καταστροφή. Συγκεκριμένα, το άρθρο 18 (παρ. 2) του εν λόγω νόμου, έρχεται να συμπληρώσει την παράγραφο 3 από το άρθρο 6 του Ν.3013/2002, αναφέροντας ότι η λήψη απόφασης για οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών, αποτελεί ευθύνη των Δημάρχων. Σε περίπτωση τώρα, που η εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή δύναται να επηρεάσει πάνω από ένα δήμο, την απόφαση είναι αρμόδιος να λάβει ο αρμόδιος Νομάρχης. Στο σημείο αυτό, αξίζει να τονιστεί ότι το συγκεκριμένο σημείο έχει τροποποιηθεί από το άρθρο 108 του Ν.4249/2014, καθώς η ευθύνη αυτή, λόγω και της νέας διοικητικής δομής, μετατίθεται στον αρμόδιο Περιφερειάρχη ή Αντιπεριφερειάρχη, κατόπιν σχετικής εξουσιοδότησης (Ν. 4249/2014). Αντιστοίχως, σε περίπτωση που η καταστροφή έχει ακόμη μεγαλύτερη έκταση (ακόμα και σε επίπεδο Νομού), η ανωτέρω απόφαση για οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών, λαμβάνεται από τον γΓΠΠ ή τον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας (νυν Αποκεντρωμένης Διοίκησης, βάσει της τροποποίησης που προαναφέρθηκε από το Ν.4249). Σε κάθε περίπτωση, η απόφαση, εκτελείται από τους αρμόδιους Νομάρχες, Δημάρχους και Προέδρους Κοινοτήτων (νυν Περιφερειάρχες και Δημάρχους).

Πρακτικά παραδείγματα που έγινε χρήση της συγκεκριμένης αρμοδιότητας, καθώς ο δήμος κρίθηκε αναγκαίο να ενημερώσει τους πολίτες για τους κινδύνους που ενέχει η παραμονή τους σε ένα συγκεκριμένο χώρο και να εκκενώσει κάποια νοικοκυριά, αποτελούν η απομάκρυνση του πληθυσμού που αποφασίστηκε εξαιτίας των πλημμυρών που εκδηλώθηκαν στον Δήμο Ορφέα και Δήμο Φερών στον Έβρο, των κατολισθήσεων στον Δήμο Πύλης και μετά από σεισμό στον Δήμο Αργοστολίου (ΙΤΑ, 2017).

2.4.4 Αρμοδιότητες βάση του Ν.3852/2010

Ο Νόμος 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης», που τέθηκε σε ισχύ από 01.01.2011, εισάγει την νέα διοικητική οργανωτική διάρθρωση της χώρας, αποσκοπώντας στην ουσιαστική ενίσχυση των δήμων για την αμεσότερη και αποτελεσματικότερη διευθέτηση των τοπικών ζητημάτων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, μέσω των θεσμικών ρυθμίσεων, ο νομοθέτης επιχειρεί την απόδοση πολλών αρμοδιοτήτων του κεντρικού κράτους στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, προβλέποντας παράλληλα την αύξηση της κρατικής χρηματοδότησης, για κάλυψη του κόστους των μεταφερόμενων αρμοδιοτήτων (παρ. 2 του άρθ. 259 Ν.3852/2010).

Ωστόσο, οι σημαντικές μεταβολές που επέρχονται στον χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με την κατάργηση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και την συνακόλουθη μεταφορά των ασκούμενων αρμοδιοτήτων τους, στις Περιφέρειες και στους νέους Δήμους (άρθρο 283 Ν.3852), δίνουν ταυτόχρονα νέες κατευθύνσεις και στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας (Γκουντρομίχου, ΟΑΣΠ). Στο πλαίσιο αυτό, οι βασικές προσθήκες και αλλαγές, μέσα από τις οποίες αποτυπώνεται ο ουσιαστικός ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Πολιτική Προστασία, μετά την εφαρμογή του Καλλικράτη, είναι οι εξής:

Τα αποκεντρωμένα όργανα σχεδιασμού και εφαρμογής της Πολιτικής Προστασίας είναι πλέον οι Γενικοί Γραμματείς της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, οι Περιφερειάρχες και οι Δήμαρχοι. Οι αρμοδιότητες των Περιφερειών, μεταξύ των οποίων και αυτή της Πολιτικής Προστασίας και διοικητικής μέριμνας, καθορίζονται από το άρθρο 186 του νόμου και ασκούνται από τον εκλεγμένο Αντιπεριφερειάρχη (άρθ. 160), ακολουθώντας βεβαίως το πλαίσιο που έθεσε ο Ν.3013.

Σε επίπεδο δήμου, ο νόμος αναβαθμίζει τα Γραφεία Πολιτικής Προστασίας που για πρώτη φορά θεσπίστηκαν με τον Ν.3013/2002, προβλέποντας την υποχρεωτική σύσταση υπηρεσιακών μονάδων Περιβάλλοντος - Πολιτικής Προστασίας (άρθ. 97 Ν.3852/2010).

Επίσης, θεσπίζεται για πρώτη φορά, η υποχρέωση των δήμων για κατάρτιση σχεδίων αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και φυσικών καταστροφών, εν αντιθέσει της προηγούμενης πρακτικής, που περιοριζόταν μόνο στην σύνταξη μνημονίων ενεργειών. Ως εκ τούτου, η Εκτελεστική Επιτροπή του δήμου, ορίζεται ως αρμόδια για την εισήγηση των Επιχειρησιακών Σχεδίων έκτακτης ανάγκης, σύμφωνα πάντα και με τα αντίστοιχα σχέδια της περιφέρειας και του ΥΠΡΟΠΟ (εδ. θ' άρθ. 63, Ν.3852). Αντιστοίχως στο άρθρο 174, ορίζεται η αρμοδιότητα της Εκτελεστικής Επιτροπής των Περιφερειών για εισήγηση των Σχεδίων τους, σε εναρμόνιση με τα σχέδια της ΓΓΠΠ.

Καθορίζονται οι ουσιαστικές αρμοδιότητες των προέδρων των τοπικών κοινοτήτων με πληθυσμό μικρότερο των 300 κατοίκων, για την συμβολή τους στο έργο αντιμετώπισης παντός είδους φυσικών καταστροφών και πρόληψης πυρκαγιών που αφορούν την κοινότητά τους και επισημαίνεται η αναγκαία, σε κάθε περίπτωση, συνεργασία τους, με τα αρμόδια όργανα του δήμου (άρθ. 82 του Ν.3852, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθ. 84 του Ν.4555/2018).

Τέλος, σε ότι αφορά τα Συντονιστικά Όργανα σε Τοπικό Επίπεδο, θα δούμε ότι το Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο, αντικαθιστάται από το Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας, που πλέον δραστηριοποιείται σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, με τις αρμοδιότητές του να αποδίδονται στον εκλεγμένο Αντιπεριφερειάρχη, ο οποίος είναι και πρόεδρος του (άρθ.160 του Ν.3852). Από την άλλη πλευρά, το Συντονιστικό Τοπικό Όργανο του δήμου, παραμένει ως έχει, βάσει της εφαρμογής του Ν.3013/2002, με μια μικρή διαφοροποίηση στη σύνθεση των μελών του, που πλέον περιλαμβάνει στελέχη πολιτικής Προστασίας και από την νεοσυσταθείσα Αποκεντρωμένη Διοίκηση.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφερθεί ότι ο παρών νόμος προβλέπει, αρμοδιότητες μητροπολιτικού χαρακτήρα, πέραν αυτών που έχουν καθοριστεί από το άρθρο 186 για την μητροπολιτική περιφέρεια Αττικής και την μητροπολιτική ενότητα Θεσσαλονίκης, σε μια σειρά από τομείς, μεταξύ των οποίων είναι και αυτός της πολιτικής προστασίας και ασφάλειας. Στο πλαίσιο αυτών των αρμοδιοτήτων, οι παραπάνω περιφερειακές ενότητες, δύναται να συγκροτήσουν Συντονιστικό

Μητροπολιτικό Όργανο για πρόληψη και αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών (άρθ. 210 Ν.3852).

2.5 Αλλαγές θεσμικού πλαισίου με τον Ν. 4662/2020

Ο Ν. 4662/2020 επιχείρησε με την σειρά του, να εκσυγχρονίσει το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, προκειμένου να ανταποκριθεί στις διεθνείς κατευθύνσεις και παράλληλα να εγγυηθεί την ικανότητα έγκαιρης και αποτελεσματικής ανταπόκρισης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης εξαιτίας των φυσικών καταστροφών που πλήττουν με αυξητικές τάσεις την χώρα μας. Αντίστοιχη προσπάθεια επιχειρήθηκε βεβαίως λίγα χρόνια πριν, από τον Ν.4219/2014. Ωστόσο, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του παρόντος νόμου, ο νόμος αυτός κατέστη ανεφάρμοστος λόγω της μη έκδοσης των απαραίτητων κανονιστικών διαταγμάτων (Αιτιολογική έκθεση του Ν.4662/2020).

Επιγραμματικά, οι κυριότερες προβλέψεις του νόμου που επηρεάζουν ειδικά τους δήμους είναι οι παρακάτω:

- Σύσταση Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων με σκοπό την κάλυψη ολόκληρου του κύκλου διαχείρισης καταστροφών, στο δυναμικό του οποίου εντάσσονται οι δήμοι (άρθ. 1 & 7)
- Σύσταση Τοπικών Επιχειρησιακών Συντονιστικών Οργάνων Πολιτικής Προστασίας στους δήμους, που συμβάλλουν στο έργο αποστολής των αντίστοιχων νέων Επιχειρησιακών Συντονιστικών Οργάνων Πολιτικής Προστασίας σε επίπεδο Περιφέρειας (άρθ. 15)
- Σύσταση αυτοτελών Τμημάτων Πολιτικής Προστασίας, υπαγόμενα απευθείας στον Δήμαρχο, με απασχολούμενο προσωπικό αποκλειστικά σε θέματα πολιτικής προστασίας, με εξαίρεση τους δήμους με πληθυσμό κάτω των 10.000 κατοίκων, όπου είναι επιτρεπτή η σύσταση Αυτοτελούς Γραφείου Πολιτικής Προστασίας (άρθ. 21)
- Σύνταξη Τοπικών Σχεδίων Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και Διαχείρισης Συνεπειών για όλα τα είδη καταστροφών, με συμπερίληψη Ειδικών Σχεδίων για την προληπτική οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών, τα οποία εγκρίνονται από το Δ.Σ κατόπιν και της σύμφωνης γνώμης της ΓΓΠΠ (άρθ. 21 & 23)

- Εκπαίδευση και κατάρτιση των στελεχών των δήμων που έχουν αρμοδιότητες σχετικές με την πολιτική προστασία, από το ΕΚΔΔΑ (άρθ. 29)

Σημειώνεται ότι μέχρι και σήμερα το θεσμικό πλαίσιο που καθορίζει το σύστημα Πολιτικής Προστασίας της χώρας μας απορρέει από τον Ν. 3013/2002 και το Σχέδιο «Ξενοκράτης», καθώς το παρόν νομοσχέδιο βρίσκεται και αυτό, στο μεγαλύτερο τμήμα του ανεφάρμοστο, εξαιτίας κυρίως των κανονιστικών πράξεων που είναι απαραίτητο να εκδοθούν για την εξειδίκευση και υλοποίηση των διατάξεών του (Απόφαση 8778/14-03-2020 του γΓΠΠ). Παρ' όλα αυτά, η εφαρμογή του στο μέλλον, αναμφισβήτητα θα αποτελέσει έναν οδηγό για την καλύτερη διαχείριση των καταστροφών που πλήττουν την χώρα μας.

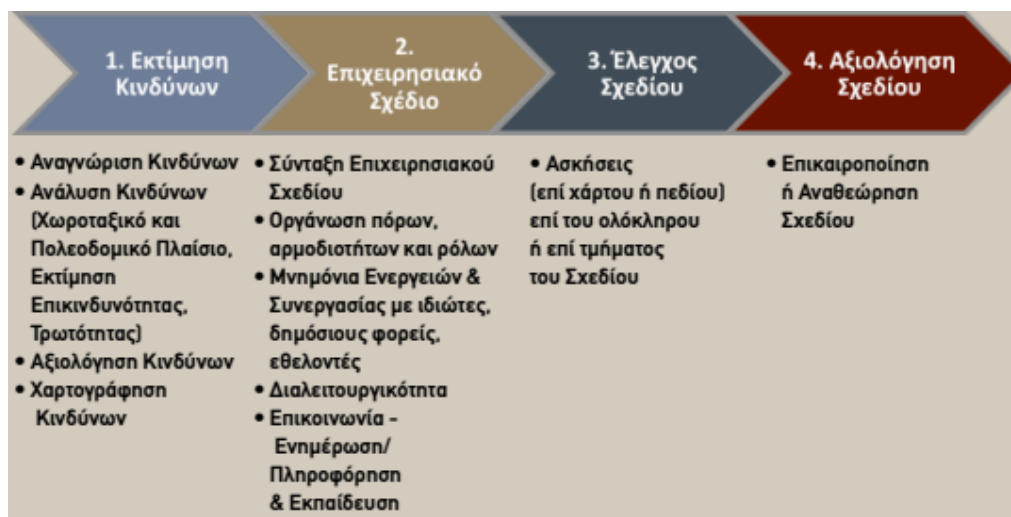
Κεφάλαιο 3^ο: Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Δήμων για την διαχείριση των καταστροφών - Θεωρία και πραγματικότητα

3.1 Επιχειρησιακός Σχεδιασμός δήμων

Η ενίσχυση του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μέσω της αύξησης των αρμοδιοτήτων και των πόρων που προβλέπονται μετά την εφαρμογή του Καλλικράτη, επιφέρει εκτός των άλλων, σημαντικές μεταβολές και στον χώρο του επιχειρησιακού σχεδιασμού των δήμων για φυσικές και άλλες καταστροφές. Επιτακτική ανάγκη, καθίσταται πια, η αποτελεσματική οργάνωση των νέων δομών, προκειμένου να καταφέρουν να ανακάμψουν γρηγορότερα μετά από ενδεχόμενη καταστροφή. Αυτό μάλιστα, είναι κάτι το οποίο, έρχεται σε απόλυτη συμφωνία με τις πολιτικές μείωσης των κινδύνων καταστροφών, σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό αλλά και εθνικό επίπεδο, καθώς επισημαίνεται ο κομβικός ρόλος των ΟΤΑ α' και β' βαθμού, σαν μια προσπάθεια προσέγγισης σχεδιασμού bottom-up (ΙΤΑ, 2017).

Κατά συνέπεια, οι δήμοι υποχρεούνται να υλοποιήσουν μια σειρά από δράσεις που αφορούν και στα τρία στάδια διαχείρισης κινδύνων και καταστροφών. Τα στάδια αυτά, των οποίων η αναφορά έγινε και στο 1^ο Κεφάλαιο, είναι α) το Προ-Καταστροφικό για δράσεις πρόληψης και προετοιμασίας που αναλαμβάνονται πριν την εκδήλωση του κινδύνου (συνήθη ετοιμότητα και αυξημένη ετοιμότητα), β) το Συν-Καταστροφικό για δράσεις κατά την φάση εξέλιξης της καταστροφής και αντιμετώπισης της κατάστασης έκτακτης ανάγκης (απόκριση) και τέλος, γ) το Μετά-Καταστροφικό, για όλες εκείνες τις δράσεις που πραγματοποιούνται μετά την εκδήλωση της καταστροφής, για την αποκατάσταση των επιπτώσεων αλλά και την συνολικότερη αξιολόγηση του έργου του δήμου (βραχεία αντιμετώπιση - αποκατάσταση) (ΙΤΑ, 2017).

Από τα παραπάνω, προκύπτει ότι ένας **ολοκληρωμένος επιχειρησιακός σχεδιασμός**, για τις πιθανές απειλές που θέτουν σε κίνδυνο έναν δήμο, είναι μια διαδικασία που αρχικά προϋποθέτει την σύνταξη του με τρόπο, κατάλληλο να ανταποκριθεί στις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής. Γενικά πάντως, αναγνωρίζονται τέσσερα βασικά βήματα που αναλύονται παρακάτω.

Εικόνα 3 Η πορεία προς ένα ολοκληρωμένο Επιχειρησιακό Σχεδιασμό Δήμου (Πηγή: ΙΤΑ, 2017)

Πρωτεύον βήμα, είναι βεβαίως, η εκτίμηση του κινδύνου που απειλεί κάθε δήμο. Συγκεκριμένα, μέσα από την αναγνώριση του κινδύνου και την εκτίμηση της επικινδυνότητας σε σχέση με τον κίνδυνο, την ανάλυση και τέλος την αξιολόγησή του, είναι δυνατόν να επέλθει «θεραπεία» του κινδύνου, δηλαδή αποτελεσματική μείωση των επιπτώσεων από μια ενδεχόμενη εκδήλωση καταστροφής.

Το δεύτερο και βασικότερο βήμα είναι, η σύνταξη του Επιχειρησιακού Σχεδίου που βασίζεται στα μνημόνια ενεργειών του εκάστοτε δήμου και κατόπιν εφαρμόζεται από όλες τις υπηρεσίες του, κατά τις φάσεις άμεσης επέμβασης και αποκατάστασης. Σε αυτό, καταγράφονται, το ανθρώπινο δυναμικό και τα μέσα που ο δήμος διαθέτει, η ανάλυση των ρόλων κάθε εμπλεκόμενης υπηρεσίας σε όλα τα στάδια, ο επικοινωνιακός σχεδιασμός και η διαλειτουργικότητα, καθώς και τα χρηματοδοτικά στοιχεία που είναι απαραίτητα για την υποστήριξη των δράσεων ετοιμότητας και απόκρισης του δήμου. Είναι αλήθεια ότι, σε πολλές περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, μπορεί να αναδειχτούν κάποιες ελλείψεις σε αναγκαίο εξοπλισμό και μέσα. Για το λόγο αυτό, προβλέπεται η συνεργασία του δήμου με άλλους εμπλεκόμενους φορείς, μέσω της σύνταξης των Μνημονίων Συνεργασίας. Κατ' αυτό τον τρόπο όμοροι δήμοι, προμηθευτές υλικών αλλά και εθελοντικές ομάδες εκτός δήμου, μπορούν να συνεισφέρουν σημαντικά, ενισχύοντας το έργο του πληττόμενου κάθε φορά δήμου (ΙΤΑ, 2017).

Ακολουθεί, ο έλεγχος του Σχεδίου, ένα πολύ σημαντικό στάδιο, κατά το οποίο επί της ουσίας, επιβεβαιώνεται ότι τα όσα αναφέρονται στο Επιχειρησιακό Σχέδιο, είναι εφαρμόσιμα και αποτελεσματικά. Προς αυτή την κατεύθυνση, η διενέργεια

θεωρητικών (επί χάρτου) ή πρακτικών (πεδίου) ασκήσεων, είναι ο πλέον κατάλληλος τρόπος, με τις πρακτικές ωστόσο ασκήσεις να υπερτερούν σε κόστος, καθώς είναι αναγκαίο να πραγματοποιούνται σε περιβάλλον προσομοιωμένο (ΙΤΑ, 2017).

Τέλος η διαδικασία, ολοκληρώνεται με την αξιολόγηση του Σχεδίου, μέσω της οποίας μπορεί να έχουμε αναθεώρηση ή επικαιροποίησή του. Ειδικότερα, η αναθεώρηση προκύπτει εφόσον οι παραπάνω ασκήσεις ή η αποτίμηση των πραγματικών γεγονότων αναδεικνύει ότι επιβάλλεται να γίνουν κάποιες αλλαγές ή εξαιτίας νέων νομοθετικών ρυθμίσεων ή θεσμικών υποχρεώσεων που επηρεάζουν τις αρμοδιότητες των εμπλεκομένων. Αντιστοίχως, η επικαιροποίηση του Σχεδίου σχετίζεται με αλλαγές συγκεκριμένων στοιχείων του Σχεδίου, που όμως δεν επηρεάζουν τον σκοπό και τους στόχους του. Σε κάθε περίπτωση, ο μέγιστος χρόνος που μπορεί να περάσει χωρίς αναθεώρηση του Σχεδίου είναι τα πέντε χρόνια, ενώ το αντίστοιχο χρονικό διάστημα χωρίς επικαιροποίηση είναι τα δύο χρόνια (ΙΤΑ, 2017).

3.2 Προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην άσκηση αρμοδιοτήτων Πολιτικής Προστασίας

Σε ότι αφορά το ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο σχεδιασμό πρόληψης αλλά και στην αντιμετώπιση μιας φυσικής καταστροφής, είναι αλήθεια ότι οι δήμοι εξαιτίας της άμεσης σχέσης τους με τον τοπικό πληθυσμό αλλά και της γνώσης των χαρακτηριστικών (επικινδυνότητα περιοχής, ευαλωτότητα δομών) και των συνθηκών που επικρατούν στην περιοχή τους, έχουν ένα σημαντικό πλεονέκτημα έναντι της κεντρικής διοίκησης. Οι τοπικές δυνάμεις, είναι χωρίς αμφιβολία εκείνες που δύναται να προστρέξουν άμεσα στον τόπο της καταστροφής που λαμβάνει χώρα εντός των διοικητικών τους ορίων. Είναι άλλωστε σύνηθες φαινόμενο η καθυστέρηση απόκρισης του κρατικού μηχανισμού, ιδίως σε δυσπρόσιτες και απομονωμένες περιοχές (Καραμάνου,2012).

Παρά την θετική αυτή διαπίστωση, το βέβαιο είναι ότι η οργάνωση αποτελεσματικής Πολιτικής Προστασίας σε επίπεδο δήμων προϋποθέτει την διασφάλιση των απαιτούμενων πόρων. Ωστόσο, η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει εξαιρετικά περιορισμένους πόρους, με αποτέλεσμα να μην υποστηρίζεται στον βαθμό που θα έπρεπε, έχοντας έτσι μια περισσότερο άτυπη λειτουργία (Κ.Ε.Δ.Ε., 2020)

Το γεγονός αυτό, σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στη οικονομική κρίση του 2008, που επηρέασε την οικονομική οργάνωση και δομή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο διοικητικό επίπεδο του Κράτους. Στην περίοδο που ακολούθησε, ο στόχος του Καλλικράτη για λιγότερους και ισχυρότερους ΟΤΑ, με θετικές επιδράσεις, την αρτιότερη οικονομική και διοικητική λειτουργία τους, φαίνεται πως δεν επετεύχθη στον βαθμό που προέβλεπε. Οι πρόσθετοι πόροι, το προσωπικό αλλά και η αναγκαία υποστήριξη που απαιτούνταν, ήταν αδύνατο να εξασφαλιστούν, ως επακόλουθο της δημοσιονομικής προσαρμογής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, της αδυναμίας ολοκλήρωσης της εν λόγω μεταρρύθμισης, αποτελεί και η αναστολή μεταβίβασης νέων αρμοδιοτήτων που προβλέπονταν να εκχωρηθούν στους δήμους το 2013, μετά από αίτημα της ΚΕΔΕ, όντας επικαλούμενη την έλλειψη οικονομικών πόρων και υπηρεσιακού προσωπικού (Καπίδου, 2019).

Γενικά, η συρρίκνωση των φορολογικών εσόδων του κράτους και η αναστολή των προσλήψεων έπληξαν σε μεγάλο βαθμό την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ιδίως η συρρίκνωση των κρατικών εσόδων, προκάλεσε μείωση των ΚΑΠ ενώ σημαντική ήταν και η μείωση ιδίων εσόδων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (δημοτικοί φόροι, τέλη κ.α), τόσο εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, όσο και της προσπάθειας των δήμων για ενίσχυση των οικονομικά ασθενέστερων πολιτών στα πλαίσια της κοινωνικής τους πολιτικής. Επιπλέον, σημαντική είναι και η μείωση των επιχορηγήσεων από το πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων από το ΕΣΠΑ (Καπίδου, 2019).

Βάσει των διαπιστώσεων της ΚΕΔΕ, τα κύρια προβλήματα που εντοπίζονται ειδικά στην άσκηση αρμοδιοτήτων Πολιτικής Προστασίας από τους δήμους, είναι τα ακόλουθα:

- Περιορισμός των τακτικών πόρων κατά 65%
- Απαγόρευση προσλήψεων ενόψει των μνημονιακών υποχρεώσεων της χώρας
- Καθυστέρηση κτηματολογίου και δασολογίου, τακτοποίηση αυθαίρετων, γραφειοκρατική λειτουργία των Δασαρχείων, δυσκίνητες διαδικασίες για χωροταξικές και πολεοδομικές ρυθμίσεις
- Καθυστέρηση έγκρισης προσλήψεων εποχικού προσωπικού και πόρων όπως είναι για παράδειγμα η ΣΑΤΑ για τις ανάγκες πυροπροστασίας

- Αναποτελεσματική εφαρμογή του καθαρισμού των ιδιωτικών οικοπέδων εντός των οικισμών, ως συνέπεια του ελλείμματος δημοτικού προσωπικού αλλά και της καθυστερημένης έγκρισης των εργολαβιών καθαρισμού που απαιτούν δαιδαλώδεις γραφειοκρατικές διαδικασίες (Κ.Ε.Δ.Ε., 2020).

Εκτός των προαναφερθέντων, υπάρχει μια σειρά ελλείψεων και ζητημάτων που σε μεγάλο βαθμό δυσχεραίνει την αποδοτικότητα των δήμων σε ότι αφορά τις δράσεις Πολιτικής Προστασίας. Μεταξύ αυτών, παρατηρείται η αδυναμία διάκρισης των αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών. Έτσι για παράδειγμα, οι αρμοδιότητες των οργανισμών που έχουν την απόλυτη δικαιοδοσία για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων απειλών (όπως πχ ο ΟΑΣΠ στα σεισμικά γεγονότα ή η Δασική Υπηρεσία σε περιπτώσεις δασικών πυρκαγιών), πολλές φορές αλληλοεπικαλύπτονται με τις αρμοδιότητες εκείνων που εκτείνονται σε ολόκληρο το φάσμα των φυσικών κινδύνων (ΟΤΑ, ΕΛΑΣ, ΠΣ). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, κατά την διάρκεια μιας κρίσης, να επικρατεί σύγχυση και προστριβές που με την σειρά τους επιφέρουν έλλειψη συντονισμού και αδυναμία εφαρμογής των όσων έχουν προβλεφθεί (Καραμάνου,2012).

Επιπλέον, η ύπαρξη μη εξειδικευμένου προσωπικού χωρίς τις απαραίτητες γνώσεις σε θέματα πρόβλεψης και σχεδιασμού, είναι ένα εξίσου μείζον θέμα. Αναφορικά με αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι οι πρόσφατες ρυθμίσεις και αλλαγές του Καλλικράτη δεν έχουν συμπεριλάβει καμία πρόβλεψη για την κάλυψη των σχετικών θέσεων από ειδικευμένα στελέχη Πολιτικής Προστασίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, να τίθεται σε αμφιβολία η ποιότητα των Σχεδίων έκτακτης ανάγκης που εκπονούνται. Ειδικά τα τελευταία, είναι σε κάποιες περιπτώσεις σχεδόν ανύπαρκτα, ενώ σε άλλες, είναι συνήθως τακτική να εκπονούνται μετά από μερική παραλλαγή σχεδίων από άλλες υπηρεσίες (Καραμάνου,2012).

Από την άλλη πλευρά, οι τοπικοί αιρετοί άρχοντες φαίνεται να έχουν διαφορετικό βαθμό ευαισθητοποίησης σε ότι αφορά τις προληπτικές δράσεις Πολιτικής Προστασίας, προτεραιοποιώντας μια σειρά άλλων προβλημάτων που σε καθημερινή βάση, καλούνται να διαχειριστούν. Συνεπώς, δεν λίγες οι περιπτώσεις κατά τις οποίες, μετά την εκδήλωση μιας κρίσης, κατηγορούν την κεντρική εξουσία για έλλειψη πόρων και δυναμικού, την στιγμή που οι ίδιοι δεν έλαβαν την παραμικρή μέριμνα για προληπτικά μέτρα θωράκισης της περιοχής τους (Καραμάνου,2012).

3.3 Το παράδειγμα της Καλαμάτας

Σε αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθεί το πιο επιτυχημένο ίσως παράδειγμα διαχείρισης κινδύνου από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, στον ελλαδικό χώρο. Η περίπτωση της Καλαμάτας, οπωσδήποτε δεν αποτελεί τη μόνη επιτυχημένη κινητοποίηση με ενεργή και άμεση συμμετοχή του δήμου, καθώς εξίσου αξιόλογες αναφορές υπάρχουν για τους σεισμούς στην Κόνιτσα το 1996 και στο Αίγιο το 1999 (Καραμάνου, 2012). Ωστόσο, σε μια εποχή που ο επιχειρησιακός σχεδιασμός, ήταν μια έννοια σχεδόν άγνωστη για τους ΟΤΑ στους οποίους δεν είχαν ως τότε, αποδοθεί θεσμοθετημένες αρμοδιότητες σε θέματα Πολιτικής Προστασίας, το παράδειγμα ειδικά της Καλαμάτας, αποτελεί έως σήμερα, ένα πρότυπο πολεοδομικής και ταυτόχρονα αναπτυξιακής ανασυγκρότησης, καθώς επεκτάθηκε πολύ περισσότερο από την αποκατάσταση των σεισμόπληκτων κτιρίων. Επιπλέον, καθόρισε τον μετέπειτα σχεδιασμό αντισεισμικής προστασίας και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, με τρόπο που μπορεί να παραδειγματίσει κι άλλες πόλεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν παρόμοιες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης (Δανδουλάκη, 2008).

Για την Καλαμάτα, η πρώτη ουσιαστική προσπάθεια πολεοδομικής παρέμβασης, χρονολογείται στο 1905, με την διαμόρφωση του δεύτερου ρυμοτομικού σχεδίου της πόλης (Κατσαφάδου Σ., Δέφνερ Α. & Οικονόμου Δ., 2014). Μέχρι το 1979, η πόλη ήταν εντελώς "ανοχύρωτη", καθώς επικρατούσε μία ιδιαίτερος προβληματική κατάσταση με απουσία οργανωμένου πρασίνου και υποτυπώδους αποχετευτικού δικτύου. Επιπλέον, υπήρχαν απέραντες άναρχες εκτάσεις με αυθαίρετες κατοικίες χωρίς υποδομές ύδρευσης (Διαμαντόπουλος, 2010). Η απαρχή της ανάπτυξης, σηματοδοτήθηκε το 1979-1980, διάστημα κατά το οποίο ο Δήμος Καλαμάτας, πρότεινε την επέκταση του ρυμοτομικού σχεδίου του 1905, με τρόπο που να συμπεριλαμβάνει τις αυθαίρετα δομημένες περιοχές, αλλάζοντας την δομή της πόλης και εξυπηρετώντας στο μέγιστο βαθμό τους κατοίκους της. Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο της Καλαμάτας, δημοσιεύτηκε τελικά στις 10 Απριλίου 1986 και χάρη στην εφαρμογή του, το κέντρο της πόλης αναβαθμίστηκε αισθητά (Κατσαφάδου Σ., Δέφνερ Α., Οικονόμου Δ., 2014).

Λίγους μήνες μετά, και συγκεκριμένα στις 13 Σεπτεμβρίου 1986, ο σεισμός μεγέθους 6 Ρίχτερ, που πλήττει την πόλη, εκτός των πολυάριθμων θυμάτων,

δημιουργεί εκτεταμένες ζημιές στον οικιστικό ιστό και διαταράσσει την μέχρι τότε ισορροπία. Κατευθυντήριο οδηγό για την ανασυγκρότηση της περιοχής, αποφασίστηκε να αποτελέσει το νέο σχέδιο πόλης που είχε θεσμοθετηθεί λίγο πριν το σεισμό. Μάλιστα, πραγματοποιήθηκε άμεση μετασεισμική αναθεώρησή του, με σκοπό να ληφθούν υπόψη τα νέα στοιχεία που προέκυψαν ως αποτέλεσμα της καταστροφής (Κατσαφάδου Σ., Δέφνερ Α. & Οικονόμου Δ., 2014).

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα, υιοθετήθηκε ένα σχήμα στέγασης τριών διαδοχικών φάσεων, όπου η πρώτη φάση αφορούσε την περίοδο των σκηνών (άμεση στέγαση), η δεύτερη την περίοδο των οικίσκων (προσωρινή στέγαση) και τέλος, η τρίτη, την οριστική πια ανασυγκρότηση και αποκατάσταση των κτιρίων που επλήγησαν (οριστική στέγαση) (<http://www.diktuo.org>).

Αμέσως μετά τον σεισμό, τα συνεργεία του Δήμου και της ΔΕΥΑΚ, σε συνεργασία με τους απλούς πολίτες και τον στρατό, ανέλαβαν δράση για την εγκατάσταση των πληγέντων σε σκηνές. Συνολικά, εγκαταστάθηκαν 6000 σκηνές που φιλοξένησαν πλήθος ατόμων και υπηρεσιών της πόλης (διοίκηση, σχολεία κτλ.) (Κατσαφάδου Σ., Δέφνερ Α. & Οικονόμου Δ., 2014). Ιδιαίτερως σημαντική, σε αυτή την α' φάση αντιμετώπισης, ήταν η συνεχής συνεργασία του Δήμου με τους μελετητές της Επιχείρησης Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης και το ΥΠΕΧΩΔΕ, καθώς και η μέριμνα ώστε τα βραχυπρόθεσμα αυτά μέτρα να μην έρχονται σε σύγκρουση με εκείνα των επόμενων φάσεων. Αποτέλεσμα αυτής της συνεργασίας, ήταν η σύνταξη μιας σειράς σημειωμάτων και υπομνημάτων που ο Δήμος πολύ άμεσα ήταν έτοιμος να παρουσιάσει σε σύσκεψη αρμόδιων στελεχών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας. Έτσι στις 30 Σεπτεμβρίου 1986, ο Δήμος παρέδωσε στον εκπρόσωπο της ΕΟΚ, επεξεργασμένο υπόμνημα που αφορούσε σε άμεση βοήθεια και σε αναπτυξιακό πρόγραμμα για την ανασυγκρότηση της πόλης με κυριότερα σημεία, την δημιουργία δύο εμπορικών κέντρων, την υλοποίηση δημοτικού στεγαστικού προγράμματος 300 κατοικιών στο Στρατόπεδο, την δημιουργία επιπλέον 150 κατοικιών μέσω ΟΕΚ, την εγκατάσταση προκατασκευασμένων καταστημάτων στο κέντρο κ.ά. (Διαμαντόπουλος, 2010). Επιπλέον έγινε μεγάλη προσπάθεια για εμπύχωση των πολιτών και αποτροπή της τάσης φυγής που είχε δημιουργηθεί, κατόπιν της προσωπικής παρέμβασης του τότε Δημάρχου (Διαμαντόπουλος, 1991), ενώ δεν έλειψαν και διοικητικά μέτρα, όπως αυτό της απαγόρευσης μεταγραφής μαθητών σε άλλα σχολεία (Δανδουλάκη, 2008).

Εξίσου σημαντικές ήταν οι ενέργειες που συντελέστηκαν κατά την δεύτερη φάση, καθώς πέραν της μετακίνησης του πληθυσμού από τις σκηνές σε λυόμενους οικίσκους και την ολοκλήρωση των απαραίτητων έργων υποδομής, βασική μέριμνα αποτέλεσε και η αποκατάσταση της κοινωνικής ζωής, με αποτέλεσμα να στηθούν πρόσθετες λυόμενες αίθουσες για την κάλυψη των κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών του πληθυσμού (Διαμαντόπουλος, 1991). Επιπρόσθετα, δόθηκε βάρος σε ενέργειες που θα εξασφάλιζαν την αναγκαία χρηματοδότηση της επόμενης φάσης. Για το σκοπό αυτό, ο Δήμος επιχείρησε και πέτυχε την έγκριση κοινοτικών πιστώσεων από προγράμματα της ΕΟΚ αλλά και από επιδοτούμενο πρόγραμμα δανειοδότησης του Ταμείου Ανασυγκρότησης του Συμβουλίου της Ευρώπης (Διαμαντόπουλος, 2010).

Η τρίτη φάση αφορά στην αποκατάσταση, ανασυγκρότηση και ανάπτυξη της πόλης που σε μεγάλο βαθμό, στηρίχτηκε στο σεβασμό του πρόσφατου σχεδιασμού, στην προσπάθεια για διατήρηση της φυσιογνωμίας της πόλης, καθώς και στα συμπεράσματα που προκύψαν από τις μικροζωνικές μελέτες που έγιναν με φροντίδα του ΟΑΣΠ. Στα χρόνια που ακολούθησαν, η εφαρμογή του προγράμματος κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία αρκετών έργων, εκ των οποίων άλλα αφορούσαν σε ανακατασκευές όσων είχαν καταστραφεί και άλλα σε νέες κατασκευές που έλειπαν από την πόλη. Γενικά, το μέγεθος των βελτιώσεων και παρεμβάσεων, εξασφάλισε όχι μόνο την αντισεισμική θωράκιση της πόλης αλλά και την μελλοντική της εξέλιξη (Κατσαφάδου Σ., Δέφνερ Α. & Οικονόμου Δ., 2014).

Αναγνωρίζοντας την καλή συνεργασία που υπήρξε με την ΤΑ καθ' όλη την προσπάθεια της ανασυγκρότησης, ο Διαμαντόπουλος αναφέρει χαρακτηριστικά, ότι η σύνδεση και σύνθεση όλων των δυνάμεων που απαιτούνται για την δημιουργία και τον καθορισμό της τύχης μιας πόλης μπορεί να εξασφαλιστεί μόνο από την *«ιερή συμμαχία μιας αγωνιστικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης με μια μαχόμενη Πολεοδομία»* (Διαμαντόπουλος, 1991:128). Στο ίδιο πλαίσιο, και ο τότε Δήμαρχος Καλαμάτας κ. Μπένος, θεωρεί ότι ο σεισμός αυτός *«ήταν η μεγαλύτερη δοκιμασία της πόλης στην νεότερη ιστορία της, και παράλληλα ο θρίαμβος της ουσιαστικής αυτοδιοίκησης»* (<https://benos.gr>). Ωστόσο, επισημαίνει ότι τίποτα δεν θα ήταν δυνατόν να υλοποιηθεί χωρίς την προγενέστερη εφαρμογή του πολεοδομικού σχεδίου που μεταξύ άλλων, είχε κατοχυρώσει όλα όσα απαιτήθηκαν στην συνέχεια, δηλαδή, ελεύθερους χώρους για στήσιμο σκηνών, σχέδιο πόλης που επέτρεπε το χτίσιμο νέων κατοικιών και

τεκμηριωμένες προτάσεις για το μέλλον του τόπου, που εξασφάλισαν τις αναγκαίες χρηματοδοτήσεις για ανασυγκρότηση κ.ά. (Μπένος, 2006).

Εν ολίγοις, εκείνο το οποίο αποδεικνύεται, είναι ότι ο σεισμός της Καλαμάτας, σε συνδυασμό με τον προηγούμενο σχεδιασμό που εξασφαλίστηκε από την θεσμοθέτηση του νέου ΓΠΣ, αποτέλεσαν μια "ευκαιρία" που δημιούργησε τις κατάλληλες συνθήκες για επεμβάσεις στο δομημένο περιβάλλον, με αποτέλεσμα η πόλη να βγει τελικά κερδισμένη από αυτή την φυσική καταστροφή. Με άλλα λόγια, η έμφαση θα πρέπει να δίνεται στην καθοριστική σημασία της εκ των προτέρων οργάνωσης, ενώ δεν πρέπει να παραβλέπεται η απαίτηση για δυναμικές και καινοτόμες πρωτοβουλίες της Δημοτικής Αρχής. Στην περίπτωση μάλιστα της Καλαμάτας, ο ρόλος της ΤΑ, ήταν τόσο καταλυτικός ώστε κάποια πολιτικά στελέχη της εποχής έφτασαν στο σημείο να λένε ότι είχε «υποκαταστήσει το κράτος». Στην πραγματικότητα όμως, έδειξε όπως λέγεται, τις δυνατότητες της ουσιαστικής αποκέντρωσης και αυτοδιοίκησης, καθώς δεν περιορίστηκε στην προώθηση των τοπικών ζητημάτων, αλλά διατύπωσε και εφάρμοσε προτάσεις εθνικής εμβέλειας, παρασύροντας το σύνολο του πολιτικού συστήματος σε υψηλότερο επίπεδο λειτουργίας (<https://benos.gr>).

Κεφάλαιο 4^ο: Η περίπτωση του Δήμου Μινώα Πεδιάδας

4.1 Γενικά για την περιοχή μελέτης

Ο Δήμος Μινώα Πεδιάδος είναι ένας ημιορεινός δήμος που βρίσκεται στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου Κρήτης και αποτελεί το κέντρο της ενδοχώρας του νομού. Αποτελείται από τους Καποδιστριακούς πρώην Δήμους Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Θραψανού και απέχει 25 χλμ. νοτιοανατολικά του Ηρακλείου. Έχει έκταση 394,24 τ.χλμ. και πληθυσμό που ανέρχεται στους 14.161 κατοίκους, σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2021 (ΕΛΣΤΑΤ). Έδρα του δήμου είναι το χωριό Ευαγγελισμός της δημοτικής ενότητας Καστελλίου και μεγαλύτερη κωμόπολη της περιοχής το Αρκαλοχώρι, που στην προ Καλλικράτη εποχή, αποτέλεσε και την έδρα του ομώνυμου δήμου.

Εικόνα 4 Άποψη του Αρκαλοχωρίου (Πηγή: Από προσωπικό αρχείο)

Η οικονομία της περιοχής, είναι κατά βάση γεωργοκτηνοτροφική. Δεσπόζουσα θέση έχει η καλλιέργεια ελαιοδέντρων, με την παραγωγή σταφίδας και δημητριακών να ακολουθούν. Το εμπόριο και οι επιχειρήσεις είναι εξίσου σημαντικοί παράγοντες της οικονομίας του δήμου, με τον οικισμό του Αρκαλοχωρίου να πρωτοστατεί σε αυτό, παρουσιάζοντας μεγάλη εμπορική κίνηση, εξυπηρετώντας και τα μικρότερα χωριά. Οι τρεις κεντρικοί οικισμοί διαθέτουν αξιόλογες υποδομές όπως

σχολεία, δημόσιες υπηρεσίες, τράπεζες και πολλά καταστήματα. Το πλήθος των διοργανώσεων αλλά και των μουσικοθεατρικών παραστάσεων που λαμβάνουν χώρα στο Αρκαλοχώρι, αναδεικνύουν την έντονη πολιτιστική δραστηριότητα της περιοχής. Επίσης, άξιο αναφοράς είναι ότι το Εκθεσιακό κέντρο Αρκαλοχωρίου φιλοξενεί κάθε δύο χρόνια την μεγαλύτερη Γεωργική Έκθεση του νησιού (<http://www.discoverminoapediadas.gr>).

Η απόφαση αντικατάστασης του Κρατικού Αερολιμένα Ηρακλείου «Νίκος Καζαντζάκης» από τον Νέο Διεθνή Αερολιμένα, που ήδη κατασκευάζεται στο Καστέλλι Πεδιάδος, ασφαλώς θα αναπροσαρμόσει σε κάποιο βαθμό την οικονομία της περιοχής, γεννώντας νέες ευκαιρίες για το Δήμο. Και εκεί που η αναβάθμιση της τουριστικής δραστηριότητας της περιοχής θεωρείται βέβαιη, μένει να ελπίζουμε στην κατά το δυνατόν, διατήρηση της αγροτικής της φυσιογνωμίας.

4.2 Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Δήμου Μινώα Πεδιάδας

4.2.1 Γραφείο Πολιτικής Προστασίας και Συντονιστικό Τοπικό Όργανο Δήμου Μινώα Πεδιάδας

Ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας, εφαρμόζοντας στο ακέραιο όσα προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, διατηρεί αυτοτελές τμήμα Περιβάλλοντος, εντός του οποίου λειτουργεί Γραφείο Πολιτικής Προστασίας με προεξέχων ρόλο στη διαμόρφωση του επιχειρησιακού σχεδιασμού του Δήμου. Το Γραφείο επανδρώνουν ο αναπληρωτής Προϊστάμενος του Τμήματος, κος Γιαλιαδάκης Κωνσταντίνος και ένας ακόμη υπάλληλος. Επιπλέον, ο Δήμος προχώρησε στην συγκρότηση του Τοπικού Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας, για την τρέχουσα δημοτική περίοδο. Μέσω, μάλιστα της υπ. αρ. 208/2019 ομόφωνης απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου (ΑΔΑ ΨΘ4ΛΩΚ6-0ΓΦ), εξασφαλίστηκε η θεσμική σύνθεση αυτού, με εκπροσώπους του Δήμου αλλά και λοιπούς υπηρεσιακούς παράγοντες εντός των ορίων της Περιφέρειας του.

4.2.2 Σύνταξη Μνημονίων Ενεργειών και Τοπικών Σχεδίων

Με την σειρά τους, οι υπηρεσίες του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, ακολουθώντας τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του, και τις οδηγίες που αναφέρονται στην παρ. Β του Παραρτήματος ΣΤ' του Σχεδίου Ξενοκράτης, έχουν προβεί στην σύνταξη συγκεκριμένων μνημονίων ενεργειών, επιδιώκοντας να περιγράψουν ποιος κάνει, τι ακριβώς κάνει, πότε, πού και γιατί το κάνει. Τα μνημόνια αυτά, περιγράφουν δράσεις για κάθε στάδιο της Πολιτικής Προστασίας για την ενδεχόμενη εκδήλωση σεισμών, πλημμυρικών φαινομένων, δασικών πυρκαγιών και χιονοπτώσεων - παγετού. Σε αυτά, περιλαμβάνεται και ένας επικαιροποιημένος κατάλογος των επιχειρησιακών μέσων που κατέχει ο Δήμος για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών (μηχανήματα έργων, χειριστές κτλ.), καθώς και ονομαστική κατάσταση των εμπλεκόμενων επιχειρησιακά υπαλλήλων με αναφορά στην ειδικότητα και στο τηλέφωνο επικοινωνίας τους.

Επιπροσθέτως, ο Δήμος προχώρησε στην σύνταξη Τοπικών Σχεδίων Αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και άμεσης/βραχείας διαχείρισης των συνεπειών που προκύπτουν εξαιτίας της εκδήλωσης των παραπάνω φαινομένων. Ειδικότερα, σε ότι αφορά την εκδήλωση σεισμικού φαινομένου που αποτελεί και το παράδειγμα που εξετάζεται για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, επιβεβαιώνεται ότι το Γραφείο Πολιτικής Προστασίας του Δήμου, ακολουθώντας τις κατευθυντήριες οδηγίες της ΓΓΠΠ, όπως αυτές αποτυπώνονται στο Γενικό Σχέδιο με την κωδική ονομασία ΕΓΚΕΛΑΔΟΣ για την Αντιμετώπιση Εκτάκτων Αναγκών, αλλά και το πρότυπο υπόδειγμα που η τελευταία, διαβίβασε μέσω του 4700/19-6-2020 εγγράφου της, υπέβαλλε το Σχέδιο στην Εκτελεστική Επιτροπή, που με την σειρά της, εισηγήθηκε για την έγκρισή του, στο Δημοτικό Συμβούλιο (Σ.Α.Ε.Α Δήμου, 2020).

Αξίζει να τονιστεί, ότι η ενεργοποίηση και εφαρμογή του εν λόγω σχεδίου, προκύπτει κατόπιν επίσημης ενημέρωσης του Δημάρχου για τις προκαλούμενες από σεισμό επιπτώσεις, από την αρμόδια υπηρεσία της ΕΛ.ΑΣ, και σε καμία περίπτωση δεν προϋποθέτει την έκδοση απόφασης για κήρυξη της περιοχής, σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας.

4.2.3 Τα περιεχόμενα του Επιχειρησιακού Σχεδίου

Στα πρώτα μέρη του Σχεδίου, περιλαμβάνονται αναλυτικά οι αρμοδιότητες και οι ρόλοι του Δήμου κατά το Προ-καταστροφικό, Συν-Καταστροφικό και Μετά-Καταστροφικό στάδιο, όπως αυτές διατυπώνονται και στα προαναφερθέντα Μνημόνια Ενεργειών. Οι ρόλοι κατανέμονται αναλόγως της δράσης, στα διάφορα όργανα του Δήμου (Δήμαρχο, Αντιδήμαρχο, Γραφείο Πολιτικής Προστασίας, Πρόεδροι των Τοπικών Κοινοτήτων) και στις λοιπές υπηρεσιακές μονάδες (Τεχνική Υπηρεσία, Υπηρεσία Πρόνοιας, Οικονομική Υπηρεσία, Διοικητική Υπηρεσία, ΔΕΥΑ). Συγκεκριμένα, ορίζονται:

- οι προπαρασκευαστικές δράσεις
- οι δράσεις αυξημένης ετοιμότητας εν όψει επαπειλούμενου κινδύνου για την εκδήλωση σεισμών
- οι δράσεις αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών μετά την εκδήλωση σεισμών και
- οι δράσεις άμεσης/βραχείας διαχείρισης των συνεπειών μετά την εκδήλωση σεισμών

Ακόμη, γίνεται αναφορά στην σύγκλιση του Συντονιστικού Τοπικού Οργάνου πριν αλλά και μετά την εκδήλωση σεισμών, με σκοπό τον έλεγχο της πορείας υλοποίησης των προπαρασκευαστικών μέτρων του Δήμου αλλά και την υποβοήθηση του έργου του Δημάρχου, αναφορικά με τις ενέργειες αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Κατόπιν, γίνεται λόγος για την ροή πληροφοριών σε σχέση με την αρχική ειδοποίηση των επιπτώσεων από σεισμό αλλά και την μετέπειτα κινητοποίηση των φορέων για την διαχείριση των συνεπειών, και προβλέπεται η λειτουργία τηλεφωνικού κέντρου για την επικοινωνία των πολιτών με το Δήμο προκειμένου να καταγραφούν τα διάφορα προβλήματα και αιτήματά τους (αίτημα για προσωρινή διαμονή πολιτών, αίτημα για μετασεισμικό έλεγχο κατοικιών, παροχή πληροφοριών για δυνατότητα οικονομικών ενισχύσεων κτλ.).

Ακολούθως, στο έκτο μέρος του Σχεδίου, επισημαίνεται η αναγκαιότητα ύπαρξης συνεργασίας και αποτελεσματικής επικοινωνίας μεταξύ τοπικού και κεντρικού επιπέδου διοίκησης. Δίνονται συντονιστικές οδηγίες για κάθε εμπλεκόμενο

φορέα και προσδιορίζονται οι τρόποι κινητοποίησης σε ότι αφορά την έρευνα και διάσωση, την ασφάλεια και λήψη μέτρων τροχαίας κίνησης με την συμβολή της ΕΛ.ΑΣ., την ιατρική υποστήριξη που παρέχεται από το ΕΚΑΒ, την άμεση παροχή βοήθειας και υποστήριξης των πληγέντων, τους χώρους καταφυγής, την άμεση εκκένωση των σχολικών μονάδων καθώς και την πιθανή διακοπή των μαθημάτων αυτών, την συντήρηση δικτύων, την διασφάλιση της ποιότητας του πόσιμου νερού, κ.ά.

Στο έβδομο μέρος, γίνεται εκτενής αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο για την οργανωμένη προληπτική απομάκρυνση των πολιτών καθώς και στις αναγκαίες δράσεις που οφείλεται να υλοποιηθούν προς την κατεύθυνση αυτή. Τονίζεται ιδιαίτερα, ότι η μετακίνηση των πολιτών εξασφαλίζεται με μέσα από φορείς του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα και ότι ο ρόλος της Ελληνικής Αστυνομίας είναι εξαιρετικά υποστηρικτικός, τόσο κατά την ρύθμιση της κυκλοφορίας κατά την απομάκρυνση, όσο και κατά την μετέπειτα πρόληψη και καταστολή τυχόν εγκλημάτων κατά της παρουσίας των απομακρυσμένων από τα σπίτια τους, πολιτών.

Στο όγδοο μέρος, γίνεται λόγος για την εκπαίδευση των εμπλεκόμενων υπαλλήλων σε δράσεις Πολιτικής Προστασίας και προβλέπεται η διενέργεια ασκήσεων ετοιμότητας σε ετήσια τουλάχιστον βάση, προκειμένου να ελεγχθεί αρχικά η επιχειρησιακή ετοιμότητα και επάρκεια του Δήμου καθώς και η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των οργανικών του μονάδων. Σε δεύτερο στάδιο, είναι δυνατή η συμμετοχή και άλλων εμπλεκόμενων (διυπηρεσιακή άσκηση), ώστε να αξιολογηθεί ο γενικότερος συντονισμός των φορέων σε ότι αφορά το έργο που καλούνται να επιτελέσουν. Ακόμη, περιγράφονται οι λόγοι για τους οποίους, είναι αναγκαία η διαδικασία αναθεώρησης και επικαιροποίησης του Σχεδίου.

Στο ένατο και τελευταίο μέρος του Σχεδίου, δίνονται οι αναλυτικές προδιαγραφές για την εμφάνιση των υπαλλήλων Πολιτικής Προστασίας, προκειμένου να δηλώνεται άμεσα η ιδιότητά τους και να γίνεται αντιληπτή η παρουσία τους από το σύνολο των πολιτών.

Τέλος στα παραρτήματα του Σχεδίου προσαρτώνται χρήσιμα στοιχεία όπως, η χαρτογραφική αποτύπωση των διοικητικών ορίων του Δήμου, τα μνημόνια ενεργειών όλων των οργανικών του μονάδων, λίστα εργοληπτών που δύναται να αξιοποιηθούν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, ανάλυση του θεσμικού πλαισίου που καθορίζει την διαδικασία πληρωμής δαπανών (έκτακτες δαπάνες) Πολιτικής Προστασίας σε επίπεδο ΟΤΑ, στοιχεία επικοινωνίας ξενοδοχείων και καταλυμάτων που

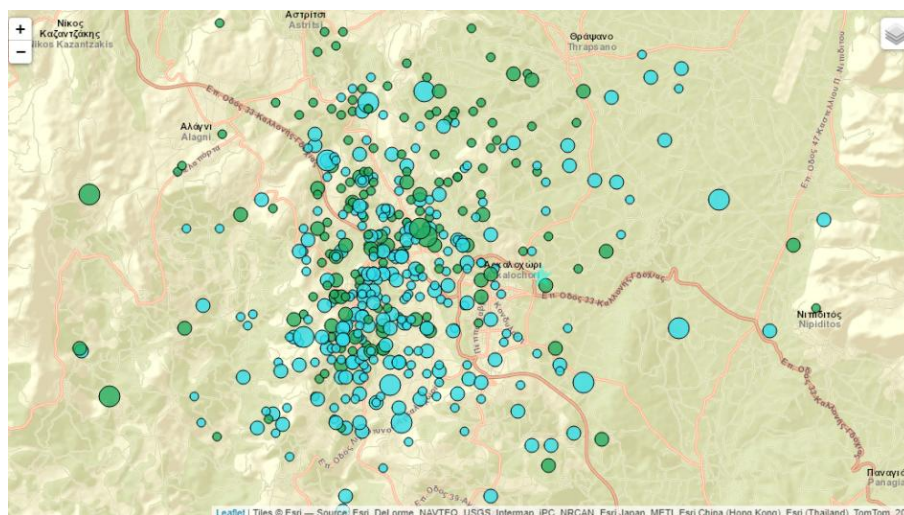
δραστηριοποιούνται εντός της χωρικής αρμοδιότητας του Δήμου, πίνακας στον οποίο εμφανίζονται οι χώροι παροχής πρώτων βοηθειών, καταφυγής και καταυλισμών, καθώς και τα στοιχεία των υπευθύνων διοίκησής τους κ.ά. (Σ.Α.Ε.Α Δήμου, 2020).

Κεφάλαιο 5^ο: Ο σεισμός της 27^{ης} Σεπτεμβρίου

5.1 Το χρονικό του συμβάντος

Στις 27 Σεπτεμβρίου 2021, ημέρα Δευτέρα και ώρα 09:17 π.μ., ένας ισχυρός σεισμός, μεγέθους 6 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ, έπληξε την περιοχή του Δήμου Μινώα Πεδιάδας. Ο σεισμός εκδηλώθηκε στο ρήγμα Θραψανού - Καστελλίου και είχε επίκεντρο 5 χιλιόμετρα μακριά από το Αρκαλοχώρι. Κατά τους σεισμολόγους, πρόκειται για έναν ιστορικό σεισμό, καθώς είχε επίκεντρο το χερσαίο τμήμα του νησιού, σε αντίθεση με τους αντίστοιχους υποθαλάσσιους ισχυρούς σεισμούς, που εκδηλώνονταν στην περιοχή, από το 1900 και μετά (<https://www.ethnos.gr>).

Ο σεισμός ήταν αποτέλεσμα μιας σεισμικής ακολουθίας από σεισμούς που προηγήθηκαν λίγους μήνες πριν τον κύριο σεισμό, ξεκινώντας από τον Ιούνιο του 2021, με μεγαλύτερο τον σεισμό έντασης 4,8 Ρίχτερ που σημειώθηκε στις 24 Ιουλίου 2021. Ακολούθησαν επίσης, ισχυροί μετασεισμοί, με εκείνον της 28^{ης} Σεπτεμβρίου 2021, να παρουσιάζει το μεγαλύτερο μέγεθος (5,3 Ρίχτερ) και να ολοκληρώνει με νέες καταρρεύσεις τις μεγάλες καταστροφές της προηγούμενης μέρας (<https://kede.gr>).

Εικόνα 5 Η σεισμική ακολουθία στην περιοχή από 01/06/2021 μέχρι και τον κύριο σεισμό (Πηγή: Γεωδυναμικό Ινστιτούτο)

Εκείνο το οποίο παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, είναι ότι η σεισμική ακολουθία συνεχίστηκε για πολλούς μήνες μετά, με αποτέλεσμα οι κάτοικοι της περιοχής να παραμένουν για καιρό έξω από τα σπίτια τους, υπό το φόβο μιας

αντίστοιχης σεισμικής δόνησης. Πολλοί μάλιστα ήταν εκείνοι που απέδιδαν τις συνεχείς σεισμικές δονήσεις στην αυξημένη κατασκευαστική δραστηριότητα λόγω του νέου Αεροδρομίου στο Καστέλλι, κάτω από το οποίο υπάρχουν πολλά ενεργά ρήγματα που εντάσσονται στην ευρύτερη ζώνη του ρήγματος που προκάλεσε τον κύριο σεισμό της 27^{ης} Σεπτεμβρίου. Οι επιστήμονες από την πλευρά τους, εμφανίζονταν καθησυχαστικοί, σε ότι αφορά την σχέση σεισμικότητας και κατασκευαστικών έργων. Ωστόσο, εκτιμούν ότι τα αντισεισμικά μέτρα που έχουν ληφθεί ως τώρα για την κατασκευή του έργου, είναι ανεπαρκή και χωρίς τις απαραίτητες μελέτες (<https://www.skaikritis.gr>).

5.2 Οι επιπτώσεις του σεισμού

5.2.1 Επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον

Ο σεισμός της 27^{ης} Σεπτεμβρίου, προκάλεσε σημαντική καθίζηση του εδάφους, η οποία σύμφωνα με τις καταγραφές του δορυφόρου Sentinel 1 και τους υπολογισμούς του τμήματος Γεωγραφίας του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου, εκτιμάται ότι αγγίζει τα 21 εκατοστά. Επιπλέον, παρατηρήθηκε οριζόντια μετατόπιση δυτικά από το Αρκαλοχώρι, με κίνηση του εδάφους έως και 14 εκατοστά προς την Ανατολή και ανατολικά από αυτό, αντίστροφη κίνηση έως και 7 εκατοστά προς την Δύση, ενώ δεν ανιχνεύτηκε μετατόπιση ανύψωσης (Τριανταφύλλου Ι. κ.ά.).

5.2.2 Επιπτώσεις στον άνθρωπο - Τραυματισμοί και ανθρώπινες απώλειες

Αποτέλεσμα του σεισμού, ήταν ο τραυματισμός 20 ανθρώπων και ο θάνατος ενός 62χρονου οικοδόμου, ο οποίος κατά την διάρκεια εκδήλωσης του σεισμού, εργαζόταν μαζί με τον γιο του στον μικρό ναό του Προφήτη Ηλία, στον οποίο, όπως φημολογείται, είχε κάνει τάμα να αποκαταστήσει τις ζημιές που είχαν προκληθεί εξαιτίας των προηγούμενων σεισμών. Παρά τις γενικότερες επιπτώσεις που έγιναν αισθητές στο σύνολο του Δήμου, το μόνο σίγουρο είναι, ότι η πρωινή ώρα εκδήλωσης του φαινομένου, συνετέλεσε ουσιαστικά, στο να μην έχουμε περισσότερα θύματα.

5.2.3 Υλικές επιπτώσεις

Το πλήθος υλικών ζημιών που προκλήθηκε ως άμεσο επακόλουθο της κύριας σεισμικής δόνησης αλλά και όσων ακολούθησαν ήταν εξαιρετικά μεγάλο. Συγκεκριμένα πολλοί άνθρωποι, έμειναν χωρίς στέγη, γεγονός που είχε σαν άμεση συνέπεια ένα τεράστιο ζήτημα που με κάθε τρόπο κλήθηκε να αντιμετωπίσει ο Δήμος.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ΓΔΑΕΦΚ, όπως αυτά μου παραχωρήθηκαν κατόπιν αίτησής μου, οι ολοκληρωμένες αυτοψίες που διενεργήθηκαν στην περιοχή κατά τον Δευτεροβάθμιο έλεγχο (Επανέλεγχο), αφορούσαν σε 4.032 κτίρια. Από αυτά, έχουν χαρακτηριστεί:

- 809 Επικίνδυνα για χρήση «ΚΟΚΚΙΝΑ»,
- 2.211 Προσωρινά ακατάλληλα για χρήση «ΚΙΤΡΙΝΑ» και
- 1.012 Κατάλληλα για χρήση «ΠΡΑΣΙΝΑ»

Επίσης, μέχρι σήμερα, στον Δήμο Μινώα Πεδιάδας, έχουν χαρακτηριστεί 453 Επικινδύνως Ετοιμόρροπα και έχουν συνταχθεί τα σχετικά Πρωτόκολλα Αυτοψίας Επικινδύνων Ετοιμόρροπων Κτιρίων (Π.Α.Ε.Ε.Κ.). Επισημαίνεται ότι ο αριθμός αυτός αφορά, κτίρια που κατά τον Δευτεροβάθμιο έλεγχο, χαρακτηρίστηκαν ως επικίνδυνα για χρήση «ΚΟΚΚΙΝΑ», και τελικώς επανελέγχτηκαν από τριμελή επιτροπή, η οποία και διαπίστωσε ότι επρόκειτο για κτίρια επικινδύνως ετοιμόρροπα.

Τα δημοτικά καταστήματα της περιοχής, είναι αλήθεια ότι δεν εμφάνισαν σοβαρές βλάβες. Ωστόσο, σε επίπεδο δημοσίων υπηρεσιών, με σημαντικά προβλήματα και ακατάλληλο για χρήση, εκρίθη το Τμήμα Μεταφορών της Διεύθυνσης Μεταφορών και Επικοινωνιών της Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου, με αρμοδιότητες την έκδοση αδειών κυκλοφορίας και μεταβιβάσεις οχημάτων με έδρα του, την πόλη του Αρκαλοχωρίου. Για τον λόγο αυτό, πολύ άμεσα, αποφασίστηκε η μετεγκατάστασή του, σε κτίριο που παραχωρήθηκε από ιδιώτη. Επίσης, ακατάλληλο κρίθηκε το αστυνομικό τμήμα της πόλης, το οποίο αρχικά φιλοξενήθηκε σε μία σκηνή που στήθηκε στον προαύλιο χώρο του τμήματος και εν συνεχεία σε οικίσκους που τοποθετήθηκαν εκεί, έως ότου γίνουν οι απαραίτητες εργασίες ανακατασκευής (<https://www.ekriti.gr>).

Οι σχολικές μονάδες και των τριών δημοτικών ενοτήτων, επίσης υπέστησαν σοβαρές ζημιές, παρά τις παρεμβάσεις συντήρησης που είχαν προηγηθεί από την

δημοτική αρχή κατά το προηγούμενο διάστημα. Έτσι, τα σχολεία με ελαφρά προβλήματα ρωγμών, διέκοψαν για λίγο την λειτουργία τους και υπεβλήθησαν σε κατασκευαστικές εργασίες, με στόχο την διαφύλαξη της ασφάλειας των μαθητών. Στην περίπτωση αυτή τα δύο Δημοτικά Σχολεία του Αρκαλοχωρίου (από τα οποία μόνο το 2^ο Δημοτικό χαρακτηρίστηκε ως άμεσα επισκευάσιμο) μοιράζονταν τους παραχωρημένους οικίσκους, λειτουργώντας εναλλάξ σε διπλοβάρδιες με το ένα σχολείο να λειτουργεί από τις 08:00 πμ έως τις 12:00 μμ. και το άλλο από τις 12:00 μμ έως τις 16:00 μμ. (<https://www.cretalive.gr>).

Εικόνα 6 Ζημιές στα σχολικά κτίρια (Πηγή: <https://www.tanea.gr/>)

Γενικά πάντως, τα σχολικά κτίρια που εμφάνισαν τις μεγαλύτερες ζημιές ήταν το 1^ο Δημοτικό Σχολείο και Γυμνάσιο Αρκαλοχωρίου καθώς και το Δημοτικό Σχολείο Θραψανού. Και ενώ για τα δύο πρώτα, ως βέλτιστη λύση κρίθηκε η κατεδάφιση και εκ νέου κατασκευή τους, παραμένει πρόβλημα μέχρι και σήμερα η συζήτηση για το Δημοτικό Σχολείο Θραψανού, το οποίο αποτελεί ένα εμβληματικό και διατηρητέο κτίριο.

Ένα ακόμη ζήτημα, ήταν οι σημαντικές καταρρεύσεις των ναών της περιοχής. Ιδιαίτερα, η ολοσχερής καταστροφή του ναού του Προφήτη Ηλία, ήταν κάτι το οποίο στιγμάτισε τους κατοίκους, δεδομένου ότι ο εν λόγω ναός βρισκόταν στον λόφο του Αρκαλοχωρίου και αποτελούσε το σήμα κατατεθέν της περιοχής. (<https://www.ertnews.gr>). Αποκαρδιωτικές, όμως, ήταν οι εικόνες και από την Αγία Φωτεινή στο χωριό Ρουσοχώρια, καθώς μεγάλο τμήμα του ναού κατέρρευσε, με τα ερείπια να κλείνουν κυριολεκτικά τον δρόμο (<https://www.tanea.gr>).

Εικόνα 7 Ο ναός του Προφήτη Ηλία όπου σκοτώθηκε ο άτυχος άντρας (Πηγή: <https://www.tanea.gr>)

Εικόνα 8 Ο ναός της Αγίας Φωτεινής στα Ρουσοχώρια (Πηγή: <https://www.newshub.gr>)

Μέσα σε αυτό το κλίμα, φυσικά δεν έλειψαν και οι ζημιές ηλεκτροδότησης, ύδρευσης, άρδευσης, αλλά και οδοποιίας, με το οδικό δίκτυο να κλείνει από ερείπια, ιδίως στο κέντρο του Αρκαλοχωρίου όπου βρίσκεται ο πιο παλιός πυρήνας του οικισμού, με τα περισσότερα λιθόκτιστα κτίρια.

Τέλος, ο σεισμός, φαίνεται να προκάλεσε υλικές ζημιές και σε πολλά από τα χωριά του όμορου Δήμου. Συγκεκριμένα, στο Χουδέτσι και στις Μελέσσεσες του Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων, σημειώθηκαν πολλές ζημιές στην τοιχοποιία πολλών οικοδομημάτων (<https://www.cretalive.gr>).

5.2.4 Κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις

Οι επιπτώσεις της σεισμικής δραστηριότητας, δεν περιορίστηκαν στους τραυματισμούς και στις ζημιές στις ανθρώπινες υποδομές που μεταξύ άλλων είχαν ως συνέπεια τους πολυάριθμους αστέγους. Αντιθέτως, απορρύθμισαν εντελώς την οικονομική και κοινωνική ζωή της πόλης αλλά και των όμορων σε αυτήν οικισμών.

Στις μέρες που ακολούθησαν τον μεγάλο σεισμό και με δεδομένο ότι το φαινόμενο δεν είχε εξασθενήσει, με αποτέλεσμα την μη έγκυρη και ασφαλή εκτίμηση για την επικινδυνότητα ή όχι των κατασκευών, υπήρξαν προτροπές για απομάκρυνση του πληθυσμού σε πιο ασφαλή σημεία. Οι κάτοικοι, ειδικά οι ηλικιωμένοι αρνούσαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια που είχαν υποστεί βλάβη, παρά τις συστάσεις των αρχών και την παροχή της δυνατότητας διαμονής τους σε πλήθος διαθέσιμων ξενοδοχείων εντός του νομού (<https://www.ethnos.gr>).

Επιπλέον, σημαντικές είναι και οι συναισθηματικές επιπτώσεις εξαιτίας της άσχημης ψυχολογικής κατάστασης στην οποία περιήλθαν οι κάτοικοι που βρέθηκαν αντιμέτωποι με την απώλεια της περιουσίας ή της εργασίας τους.

Εκτός των παραπάνω, εξίσου δυσάρεστο είναι ότι ο κύριος σεισμός και το σοβαρό πλήγμα που προκάλεσε στο κτιριακό απόθεμα της περιοχής και στις επιχειρήσεις, καθώς και η γενικότερη φοβία των πολιτών λόγω των επαναλαμβανόμενων σεισμικών δονήσεων είχαν σαν αποτέλεσμα την σημαντική μείωση του πληθυσμού του Δήμου. Αυτό αποδεικνύεται από την πρόσφατη απογραφή του 2021, που ξεκίνησε λίγο μετά το σεισμό και δυστυχώς έδωσε μια πρώτη υποψία για τον κίνδυνο ερήμωσης της περιοχής. Βάσει λοιπόν, των στοιχείων απογραφής της ΕΛΣΤΑΤ, ο πληθυσμός του Δήμου εμφανίζεται μικρότερος κατά 3.402 άτομα σε σχέση με το 2011, όπου οι μόνιμοι κάτοικοι ανέρχονταν στους 17.563.

5.3 Συνολική αποτίμηση της δράσης του Δήμου Μινώα Πεδιάδας

Στο σημείο αυτό, θα επιχειρηθεί μια προσπάθεια αναλυτικής παρουσίασης της δράσης του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, ανά φάση διαχείρισης της σεισμικής καταστροφής, προκειμένου να αποσαφηνιστούν καλύτερα τα ενδεχόμενα κενά και οι ελλείψεις που παρατηρήθηκαν. Σημειώνεται ότι η άντληση των στοιχείων που

αφορούν αυτό το μέρος, βασίστηκε κυρίως στην μελέτη αναρτημένων αποφάσεων στο Διαύγεια, σε πηγές του διαδικτύου, καθώς και στις χρήσιμες πληροφορίες του κου Γκαντάτσιου Κωνσταντίνου, πρώην Προέδρου και νυν Γραμματέα του Συλλόγου Σεισμόπληκτων «η Ελπίδα».

5.3.1 Φάση πρόληψης

Κατά την φάση αυτή, το κύριο προληπτικό μέτρο που έχουμε στην διάθεσή μας, είναι ασφαλώς, ο Αντισεισμικός Κανονισμός. Μέσω του τεχνικού αυτού νόμου του κράτους, οι μηχανικοί επιτυγχάνουν την δόμηση ασφαλών κατασκευών που συμβάλλουν στην αντισεισμική θωράκιση της χώρας μας. Ο πρώτος Αντισεισμικός Κανονισμός στην Ελλάδα, θεσπίστηκε το 1959, αναθεωρήθηκε το 1984, ενώ το 1995 τέθηκε σε εφαρμογή ο Νέος Ελληνικός Αντισεισμικός Κανονισμός (ΝΕΑΚ), ο οποίος με την σειρά του, αντικαταστάθηκε από τον Ελληνικό Αντισεισμικό Κανονισμό του 2000 (ΕΑΚ), που ισχύει μέχρι και σήμερα (ΟΑΣΠ, 2009).

Στην προσπάθεια μείωσης του σεισμικού κινδύνου, εξίσου σημαντικός, είναι και ο ρόλος της ενημέρωσης και εκπαίδευσης του πληθυσμού. Με δεδομένη μάλιστα, την υψηλή σεισμικότητα της Ελλάδας, αντιλαμβανόμαστε, ότι οι πολίτες οφείλουν να είναι προετοιμασμένοι και ευαισθητοποιημένοι για το θέμα, λαμβάνοντας υπόψη ότι όλες οι περιοχές στην χώρα μας είναι «εν δυνάμει σεισμογενείς» (ΟΑΣΠ, 2009).

Στην περίπτωση του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, φαίνεται πως παρά την μεγάλη επιτάχυνση της σεισμικής δόνησης, τα περισσότερα κτίρια συμπεριφέρθηκαν σχετικά καλά. Τα κτίρια που κατέρρευσαν ήταν στην συντριπτική τους πλειοψηφία, προγενέστερες κατασκευές του 1959, που όπως φαίνεται είχαν από πριν αποδυναμωθεί λόγω παλαιότητας αλλά και έλλειψης συντήρησης. Ωστόσο, γεγονός είναι, ότι παρατηρήθηκαν σημαντικές βλάβες και σε νεότερα κτίρια, πράγμα που σε μεγάλο βαθμό αποδεικνύει το ότι, μερικές φορές, η εφαρμογή και μόνο του Αντισεισμικού Κανονισμού, σε καμία περίπτωση, δεν καθιστά άτρωτο το οπλισμένο σκυρόδεμα.

Η περιοχή ήταν σε μεγάλο βαθμό, εφησυχασμένη, λόγω της σεισμικής ηρεμίας και της έλλειψης προηγούμενης εμπειρίας σε αντίστοιχο συμβάν. Επιπλέον, σύμφωνα με τις μέχρι τότε εκτιμήσεις και τον χάρτη ζωνών σεισμικής επικινδυνότητας, ολόκληρος ο νομός Ηρακλείου, βρίσκεται στην ζώνη II (Υ.Α.

Δ17α/115/9/ΦΝ275/2003). Ιεραρχείτο δηλαδή, ως σχετικά χαμηλής προτεραιότητας για την λήψη προληπτικών μέτρων έναντι του σεισμού.

Τα παραπάνω, είχαν ως αποτέλεσμα ένα χαμηλό επίπεδο πρόληψης και ετοιμότητας των τοπικών αρχών. Μολονότι, είναι δύσκολη η σαφής διάκριση μεταξύ των δύο αυτών φάσεων, μπορούμε να πούμε ότι κατά την φάση πρόληψης, οι ενέργειες από πλευράς Δήμου, επικεντρώθηκαν κυρίως στην αξιολόγηση των εκτιμήσεων σχετικά με την πιθανότητα επικείμενου σεισμού και στην μετέπειτα προσπάθεια οργάνωσης ενός γενικότερου σχεδιασμού. Αυτό λοιπόν επετεύχθη καθώς ο Δήμος, είχε συντάξει όπως αναφέρθηκε λεπτομερώς και προηγούμενα Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης κατ' εφαρμογήν του σχεδίου «Ξενοκράτης», με αναλυτική πρόβλεψη των ενεργειών που επρόκειτο να αναληφθούν από κάθε υπηρεσία σε ενδεχόμενο σεισμό. Είχε καταγράψει τα διαθέσιμα μέσα και τέλος είχε μεριμνήσει για τους χώρους καταφυγής και στέγασης όπου μπορούσε να μεταφερθεί μέρος του πληθυσμού, καθώς και για τους χώρους όπου ήταν δυνατόν να δημιουργηθούν καταυλισμοί.

5.3.2 Φάση ετοιμότητας

Επί του πρακτέου, κατά την φάση της ετοιμότητας, επιβάλλεται περαιτέρω κινητοποίηση του μηχανισμού της Πολιτικής Προστασίας και επιπλέον να διασφαλιστεί ότι αξιοποιούνται όλα όσα περιγράφονται στο σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης, που στην ουσία, έχει χαρακτηριστικά πρόληψης,

Εκτιμώντας λοιπόν την δράση του Δήμου, τα μέτρα ετοιμότητάς του, θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως ιδιαίτερος ελλιπή, καθώς δεν υπήρχε μέριμνα για βασικά ζητήματα. Συγκεκριμένα, ο Δήμος: α) δεν είχε προχωρήσει στην σύναψη μνημονίων συνεργασίας με ιδιωτικούς φορείς για την ενίσχυσή του, με επιπλέον απαραίτητους πόρους, β) δεν είχε συγκαλέσει σε καμία συνεδρίαση το Συντονιστικό Τοπικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας, γ) δεν είχε προβεί στην διενέργεια ασκήσεων, προκειμένου να αξιολογηθεί η επιχειρησιακή ετοιμότητα και ο συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων υπαλλήλων δ) δεν είχε διενεργήσει πρωτοβάθμιο προσεισμικό έλεγχο σε κανένα δημοτικό κτίριο, παρά την σχετική πρόταση που υπεβλήθη κατά τον Δεκέμβριο του 2020 και την τελική έγκριση χρηματοδότησης από το πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» (ΑΔΑ: 6ΘΛΚΩΚ6-3ΤΕ) (<https://www.kriti24.gr>)

και τέλος ε) δεν είχε επενδύσει σε εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών ενόψει ενδεχόμενου σεισμού. Αναφορικά με το τελευταίο, αξίζει να σημειωθεί ότι ο Δήμος είχε περιοριστεί στην ανάρτηση σχετικού ενημερωτικού υλικού στην ιστοσελίδα του, με γενικές οδηγίες προστασίας για το σύνολο των ενδεχόμενων κινδύνων. Επιπλέον, έχει πραγματοποιήσει δύο ενημερωτικές εκδηλώσεις, εκ των οποίων η μία προηγείται του κύριου σεισμού αλλά έπεται των προμηνυμάτων που είχαν ξεκινήσει να δίνονται. Στις εκδηλώσεις συμμετείχαν ως ομιλητές, διακεκριμένοι επιστήμονες αλλά και πλήθος τοπικού πληθυσμού που έσπευσε να ενημερωθεί για το θέμα. (<https://www.imakb.gr> & <https://www.patris.gr>).

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΕΙΣΜΟ

✓ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΤΕΙΤΕ

✦ **Μέσα στο σπίτι**

- Στερεώστε γερά στους τοίχους τα ράφια και τις βιβλιοθήκες. Απομακρύνετε από τις πόρτες τα ψηλά έπιπλα που μπορούν να ανατραπούν και να εμποδίσουν την έξοδο.
- Βιδώστε καλά στους τοίχους το θερμοσίφωνα και τις δεξαμενές καυσίμων και νερού.
- Τοποθετήστε τα βαριά αντικείμενα στα χαμηλότερα ράφια.
- Απομακρύνετε τα βαριά αντικείμενα πάνω από κρεβάτια και καναπέδες.
- Στερεώστε καλά τα φωτιστικά σώματα και τους ανεμιστήρες οροφής.
- Προοριώστε καλά προφυλαγμένους χώρους σε κάθε δωμάτιο του σπιτιού:
 - κάτω από ανθεκτικά γραφεία ή τραπέζια.
 - μακριά από γυάλινες επιφάνειες και βιβλιοθήκες.
 - μακριά από εξωτερικούς τοίχους.
- Ελέγξτε τη σωστή λειτουργία του δικτύου παροχής ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου.
- Ενημερώστε τα μέλη της οικογένειας για το πώς κλείνουν οι γενικοί διακόπτες ηλεκτρικού, νερού και φυσικού αερίου και για τα τηλέφωνα έκτακτης ανάγκης (112, 199, 166, 100 κλπ.)
- Προμηθευτείτε φορητό ραδιόφωνο με μπαταρίες, φακό και βαλιτσάκι πρώτων βοηθειών.

✦ **Έξω από το σπίτι**

- Επιλέξτε ένα ασφαλή χώρο συνάντησης μετά το σεισμό ο οποίος να βρίσκεται:
 - μακριά από κτίρια και δέντρα.
 - μακριά από τηλεφωνικά και ηλεκτρικά καλώδια.

Δήμος Μινωιά Πεδιάδας | Οδηγίες Προστασίας από το σεισμό Σελίδα 1

Εικόνα 9 Αναρτημένο ενημερωτικό υλικό Πολιτικής Προστασίας και οδηγίες προς τους πολίτες (Πηγή: Ιστοσελίδα Δήμου Μινωιά Πεδιάδας)

5.3.3 Φάση αντιμετώπισης

Αμέσως μετά την εκδήλωση του σεισμού υπήρξε μια άμεση κινητοποίηση σε πολλά επίπεδα. Το Γεωδυναμικό Ινστιτούτο Αθηνών εκτίμησε τα πρώτα στοιχεία και προέβη σε προβλέψεις σχετικά με το αν ο συγκεκριμένος σεισμός, ήταν ο κύριος. Σε ίδιο επίπεδο επιχειρησιακής ετοιμότητας, ο ΟΑΣΠ συγκάλεσε την Μόνιμη Ειδική

Επιστημονική Επιτροπή Εκτίμησης Σεισμικής Επικινδυνότητας και Αξιολόγησης Σεισμικού Κινδύνου, προκειμένου να εξεταστεί η σεισμική δραστηριότητα της περιοχής και να ενημερωθεί σχετικά ο αρμόδιος Υπουργός (ΟΑΣΠ, 2022).

Την ίδια κιόλας ημέρα, πραγματοποιήθηκε στο Αρκαλοχώρι, έκτακτη συνεδρίαση του Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας της Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου, προκειμένου να αποφασιστούν οι περαιτέρω κινήσεις για την διαχείριση των συνεπειών του σεισμού. Στην συνεδρίαση μετείχε πλήθος τοπικών φορέων με εκπροσώπους από την Περιφέρεια Κρήτης και τον Δήμο Μινώα Πεδιάδας, ο Πρόεδρος του ΟΑΣΠ κος Λέκκας Ε., αλλά και ο Υπουργός Κλιματικής Αλλαγής και Πολιτικής Προστασίας κος Στυλιανίδης Χ., ο οποίος συνοδευόταν από το Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας και πολλά ακόμα κυβερνητικά στελέχη (<https://www.civilprotection.gr>).

Επιπλέον, λίγο μετά το μεσημέρι η ΓΓΠΠ, έστειλε προειδοποιητικό μήνυμα σε κατοίκους της Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου, μέσω του αριθμού 112, προκειμένου να αποφευχθεί η πρόσβαση σε κτίρια με εμφανείς βλάβες λόγω του σεισμού (<https://www.kathimerini.gr>).

Ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης επισκέφτηκε το Αρκαλοχώρι και τις γύρω περιοχές στις 28 Σεπτεμβρίου, ανακοινώνοντας μια σειρά από μέτρα στήριξης για τους σεισμόπληκτους (άμεση εκταμίευση 20.000 € για κάθε σπίτι που κρίνεται κατεδαφιστέο ή παρουσιάζει σημαντικές ζημιές, απαλλαγή από τον ΕΝΦΙΑ και άμεση οικονομική ενίσχυση του Δήμου για την κάλυψη βασικών αναγκών), ενώ τις επόμενες ημέρες πραγματοποιήθηκε κι άλλη σύσκεψη, αυτή την φορά με παρουσία του αρμόδιου Υφυπουργού για θέματα Κρατικής Αρωγής και Αποκατάστασης από φυσικές ζημιές, κος Τριαντόπουλου Χ. (<https://www.cretalive.gr>).

Αρμονική συνεργασία επετεύχθη σε όλα τα επίπεδα. Στην περιοχή επικράτησε ενισχυμένη αστυνόμευση με διαρκή παρουσία αστυνομικών για παροχή κάθε αναγκαίας βοήθειας αλλά και προστασία των ιδιοκτησιών που είχαν εγκαταλειφθεί λόγω της κατάστασης. Εξίσου σημαντική ήταν και η κινητοποίηση του ΠΣ, και της ΕΜΑΚ Κρήτης που εξαρχής ετέθησαν σε γενική επιφυλακή, ενώ στο έργο τους, συνέδραμαν και δυνάμεις της 1^{ης} και 2^{ης} ΕΜΑΚ, που κατά τις επόμενες ώρες μετέβησαν στην περιοχή (<https://www.kathimerini.gr>).

Μέσα σε αυτό το κλίμα και βάσει της υπ' αριθ. 8648/27.09.2021 (ΑΔΑ: 9Κ9Ζ46ΝΠΙΘ-6ΤΓ) απόφασης του γΓΠΠ, **ο Δήμος Μινώα Πεδιάδος κηρύχτηκε σε κατάσταση Έκτακτης Ανάγκης Πολιτικής Προστασίας** έως και 28 Μαρτίου 2022,

ενώ με νεότερη απόφαση του Υπουργείου, κατά το διάστημα που ακολούθησε, δόθηκε παράταση για ακόμη έξι μήνες έως τις 28 Σεπτεμβρίου 2022.

Αντιστοίχως, με την υπ' αρ. 8752/30.09.2021 (ΑΔΑ: 9Ω6Ρ46ΝΠΠΘ-1ΥΘ) απόφαση του γΓΠΠ, αποφασίστηκε η κήρυξη σε κατάσταση Έκτακτης Ανάγκης Πολιτικής Προστασίας του όμορου Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων. Ακολούθησαν σχετικά αιτήματα και από άλλους δήμους αλλά και δημοτικές ενότητες και περιοχές των Δήμων Χερσονήσου, Ηρακλείου, Οροπεδίου Λασιθίου, Γόρτυνας και Φαιστού, με τον επίσης γειτονικό Δήμο Βιάννου, να είναι ο τελευταίος χρονικά που κηρύχθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, μετά από αίτημά του στις 5 Οκτωβρίου 2021 (<https://www.efsyn.gr>).

Τα ζητήματα που έχρηζαν άμεσης αντιμετώπισης ήταν ιδιαιτέρως κρίσιμα και οι ανάγκες των πολιτών τεράστιες. Από την πρώτη στιγμή, απλοί πολίτες και εταιρείες από την Κρήτη και όχι μόνο, έδειξαν έμπρακτα την συμπαράστασή τους, προσφέροντας στο Δήμο Μινώα ένα μεγάλο όγκο ειδών πρώτης ανάγκης, όπως τρόφιμα, φάρμακα, ρουχισμό, κουβέρτες, είδη ατομικής υγιεινής κ.α. Στο ίδιο πλαίσιο κινήθηκαν και πολλοί δήμοι (Ηρακλείου, Χερσονήσου, Πλατανιά, Μαλεβιζίου και άλλοι) που προτρέποντας τον κόσμο, συγκέντρωσαν πληθώρα αγαθών τα οποία απέστειλαν στο σεισμόπληκτο Αρκαλοχώρι.

Ιδιαίτερα πολύτιμη αναδείχτηκε και η αξιοποίηση ντόπιων εθελοντών, που με κάθε τρόπο συνέδραμαν στο έργο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η Συντονιστική Επιτροπή του Δήμου που βρισκόταν στον κέντρο που είχε στηθεί στον καταυλισμό στο Αρκαλοχώρι, υποδείκνυε σε ποιες θέσεις θα μπορούσαν να φανούν χρήσιμοι (μαγειρεία σίτισης, συλλογή και διαλογή των προσφερόμενων αγαθών κτλ.). Στην προσπάθειά τους αυτή συνέβαλε και η οργανωτική επιτροπή του Ημιμαραθωνίου Κρήτης, του μεγαλύτερου αγώνα που διοργανώνεται στην περιοχή, από τον Αθλητικό Σύλλογο Υγείας Αρκαλοχωρίου. Αυτή κιάλας ήταν που κατάφερε να διαχειριστεί τον τεράστιο όγκο τηλεφωνημάτων για εθελοντική εργασία, καθώς δημιούργησε ένα ηλεκτρονικό σύστημα δήλωσης εθελοντών, οργανώνοντας την προσφορά, σε τετράωρες βάρδιες. Επίσης, άξιο αναφοράς είναι ότι ο Ημιμαραθώνιος Κρήτης ήταν προγραμματισμένος για τις 3 Οκτωβρίου 2021. Ωστόσο, δεδομένων των συνθηκών ακυρώθηκε με αποτέλεσμα να υπάρξουν πολλοί συμμετέχοντες που παρά το γεγονός αυτό, έσπευσαν στην περιοχή όπως είχαν σχεδιάσει, όχι για να τρέξουν αλλά για να παράσχουν βοήθεια (<https://www.cretalive.gr>).

Στο σημείο αυτό, παρουσιάζεται ενδεικτικά, μια σειρά από κρίσιμους τομείς, τους οποίους ο Δήμος διαχειρίστηκε κατά την μετασεισμική περίοδο.

5.3.3.1 Στέγαση πληθυσμού

Από τις πρώτες ώρες μετά τον σεισμό και αφότου διασφαλίστηκε ότι δεν υπήρχαν εγκλωβισμένοι, υπήρξε μια άμεση κινητοποίηση του Δήμου προκειμένου να διασφαλιστεί η βατότητα του κρίσιμου οδικού δικτύου. Η στέγαση των πληγέντων αποτέλεσε τότε, βασική μέριμνα για τον Δήμο, ο οποίος μέσω της αρμονικής του συνεργασίας με την Περιφέρεια Κρήτης αλλά και τα εμπλεκόμενα Υπουργεία, εξασφάλισε επαρκή μέσα προς υποβοήθηση του έργου του.

Σε πρώτο στάδιο, η Περιφέρεια Κρήτης παραχώρησε στο Δήμο σκηνές, οι οποίες τοποθετήθηκαν άμεσα στον προαύλιο χώρο του Εκθεσιακού Κέντρου Αρκαλοχωρίου, χάρη στην πολύτιμη συνδρομή του Στρατού. Το εν λόγω σημείο, είναι βεβαίως εκείνο που από πριν, είχε οριστεί και συμπεριληφθεί στο Ειδικό Σχέδιο έκτακτης ανάγκης του Δήμου, ως ο πλέον καταλληλότερος και ασφαλέστερος χώρος καταυλισμού στην περίπτωση που ένα τέτοιο φαινόμενο θα ελάμβανε χώρα στην περιοχή (<https://www.cretalive.gr>).

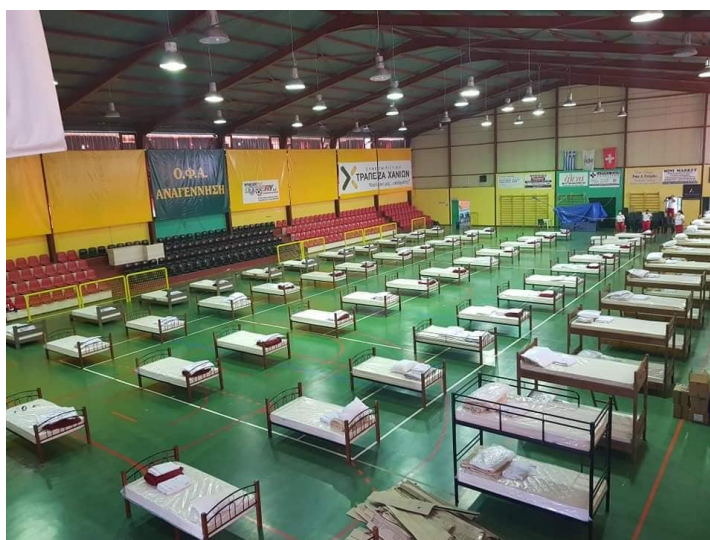

Εικόνα 10 Ο στρατός στήνει σκηνές για τους σεισμόπληκτους στο Αρκαλοχώρι (Πηγή: <https://www.lifo.gr>)

Κάτοικοι των γύρω οικισμών που επίσης είχαν πληγεί, αρνούσαν να απομακρυνθούν από τα σπίτια τους και να πάνε στον καταυλισμό που είχε στηθεί στο Αρκαλοχώρι. Για το λόγο αυτό, ο Δήμος προχώρησε στην παραχώρηση δημοτικών χώρων καθώς και στην επίταξη ιδιωτικών οικοπέδων.

Ωστόσο, με σκοπό την κάλυψη αναγκών φιλοξενίας για οικογένειες με μικρότερα κυρίως παιδιά, ο Δήμος μίσθωσε δωμάτια ξενοδοχειακών καταλυμάτων στον νομό Ηρακλείου. Επιπλέον, προχώρησε σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Ηρακλείου ΑΑΕ ΟΤΑ και την Ε. Α. ΠΛΟΗΓΟΣ ΑΜΚΕ, καθώς οι τελευταίες διέθεταν πλήρως εξοπλισμένα διαμερίσματα, που μπορούσαν προσωρινά να στεγάσουν μεγάλο αριθμό πολιτών. Κατόπιν σχετικού αιτήματος και τήρησης σειράς προτεραιότητας για τους περισσότερο ευάλωτους δημότες, ήταν λοιπόν δυνατή η φιλοξενία και σε αυτές τις δομές (<https://minoapediadas.gr/>).

Δεδομένων των δύσκολων συνθηκών διαβίωσης στις σκηνές αλλά και του επερχόμενου χειμώνα, δρομολογήθηκαν άμεσα οι ενέργειες μεταφοράς των πληγέντων στο κλειστό γήπεδο μπάσκετ του Αρκαλοχωρίου. Το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας εξασφάλισε τα απαιτούμενα κρεβάτια και στρώματα για την κάλυψη των αναγκών των κατοίκων.

Εικόνα 11 Κρεβάτια στο κλειστό γήπεδο μπάσκετ Αρκαλοχωρίου
(Πηγή: <https://www.facebook.com/minoapediadas.gr>)

Εν συνεχεία, ο Δήμαρχος με το υπ' αρ. πρωτ. 14286/30-09-2021 έγγραφό του ζήτησε από το Υπουργείο Υποδομών να παραχωρηθούν προκατασκευασμένοι οικίσκοι για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών. Το Υπουργείο Υποδομών ανταποκρίθηκε στο αίτημα του Δημάρχου και αποφάσισε την διάθεση 34 αρχικά οικίσκων, ενώ λίγους μήνες μετά διέθεσε τους υπόλοιπους 65. Σημαντική βοήθεια ωστόσο, εδόθη και από τις δωρεές οικίσκων που πραγματοποίησαν άλλοι φορείς (Σύλλογος Εργαζομένων ΟΤΑ Ηρακλείου, COSMOTE - ΚΙΝΗΤΕΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ Α.Ε, ΕΛΜΕΠΙΑ) (<https://diavgeia.gov.gr/>).

Στην φάση αυτή, ξεκίνησαν οι χωματουργικές εργασίες απέναντι από το Εκθεσιακό Κέντρο Αρκαλοχωρίου, για την κατασκευή του χώρου όπου επρόκειτο να τοποθετηθούν οι πρώτοι οικίσκοι. Μαζί με αυτό, ξεκίνησαν να δημιουργούνται και όλα τα απαραίτητα έργα υποδομής (ύδρευση, άρδευση, αποχέτευση, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος), που τελικά ολοκληρώθηκαν με κάποια χρονοκαθυστέρηση και συγκεκριμένα ένα μήνα μετά την έλευση των πρώτων οικίσκων. Έτσι, οι πρώτοι οικίσκοι παραδόθηκαν σε δικαιούχους στο Αρκαλοχώρι αλλά και στο χωριό Βόνη στις 2 Νοεμβρίου 2021 (<https://www.neakriti.gr>).

Εικόνα 12 Εκθεσιακό Κέντρο Αρκαλοχωρίου: χώρος στέγασης των σκηνών και των οικίσκων (Πηγή: <https://www.facebook.com/minoapediadas.gr>)

Συνολικά, εκτός των παραπάνω περιοχών, δημιουργήθηκαν ακόμη πέντε οικισμοί με προκατασκευασμένους οικίσκους, στα χωριά Ζωφόροι, Σαμπάς, Αρχοντικό, Χουμέρι, και Ίνι. Είναι αλήθεια πάντως, ότι η καθυστέρηση εγκατάστασής τους σε αυτά τα χωριά προκάλεσε αγανάκτηση και σωρεία παραπόνων από τον τοπικό πληθυσμό.

Τέλος, ο Δήμος ανέλαβε να διανεμίει τους οικίσκους στους τελικούς δικαιούχους, των οποίων η επιλογή έγινε βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων που προσδιορίστηκαν από την ΓΔΑΕΦΚ. Επισημάνθηκε ότι οι οικίσκοι, θα παραχωρούνταν για δύο έτη, ενώ οι αιτήσεις για στέγαση προσκομίζονταν συνοδευόμενες με τα απαραίτητα δικαιολογητικά και κατόπιν εξετάζονταν και αξιολογούνταν από την πενταμελή επιτροπή που ο Δήμος συγκρότησε για το σκοπό αυτό. Για την ακρίβεια, η επιτροπή ήταν αρμόδια για την κατάταξη των δικαιούχων

έπειτα από δημόσια κλήρωση, αν και εφόσον οι τελευταίοι υπερέβαιναν τον αριθμό των προς διάθεση οικίσκων (<https://diavgeia.gov.gr/>).

5.3.3.2 Τροφοδοσία πληθυσμού

Ένα ακόμη μείζον ζήτημα που κλήθηκε να αντιμετωπίσει ο Δήμος, ήταν αυτό της σίτισης των πληγέντων. Καθημερινά διανέμονταν πάνω από 3000 μερίδες φαγητού με δύο γεύματα τα οποία αρχικά, προέρχονταν από προσφορές τροφίμων και παρασκευάζονταν όπως προαναφέρθηκε από τους εθελοντές που παρείχαν την βοήθειά τους στα μαγειρεία. Στη συνέχεια όμως, ο Δήμος κατάφερε να προχωρήσει σε διαδικασίες με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση και σε απευθείας αναθέσεις, συνάπτοντας έτσι σύμβαση για δαπάνες σίτισης, με εστιατόρια και εταιρεία catering αντίστοιχα (<https://diavgeia.gov.gr/>).

Εικόνα 13 Διανομή συσσιτίου στο Εκθεσιακό Κέντρο (Πηγή: <https://www.cretalive.gr>)

Εικόνα 14 Τα αισιόδοξα μηνύματα στα συσσίτια των σεισμόπληκτων (Πηγή: από αρχείο εθελόντριας)

5.3.3.3 Ψυχοκοινωνική υποστήριξη

Με δεδομένη την πρωτόγνωρη κατάσταση στην οποία περιήλθε η περιοχή και την ύψιστη σημασία της διατήρησης της καλής ψυχικής υγείας, ελήφθη μέριμνα και για την ψυχοκοινωνική υποστήριξη των πληγέντων. Σε συνεργασία με το Δήμο, η Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας ΠΑΓΝΗ, η Ψυχιατρική και Παιδοψυχιατρική Κλινική ΠΑΓΝΗ, το Κέντρο Υγείας Αρκαλοχωρίου αλλά και ο Σύνδεσμος μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου του Ν. Ηρακλείου, βρέθηκαν από την πρώτη στιγμή στο πλευρό των σεισμοπαθών, αναλαμβάνοντας δράση στον καταυλισμό του Αρκαλοχωρίου. Παράλληλα με αυτό, κλιμάκια ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών, επισκέφθηκαν οικισμούς του Δήμου προκειμένου να ανιχνεύσουν περιστατικά, που έρχονταν άμεσης παρέμβασης και υποστήριξης. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι διοργανώθηκαν ομιλίες με θέμα τις "Ψυχολογικές επιπτώσεις του σεισμού σε παιδιά και εφήβους" καθώς και δράσεις δημιουργικής απασχόλησης για τα παιδιά (<https://minoapediadas.gr/>).

5.3.3.4 Έλεγχοι για τη δημόσια υγεία

Η ανταπόκριση των αρμόδιων υπηρεσιών ήταν έγκαιρη και σε ότι αφορά τα δίκτυα νερού της περιοχής. Συγκεκριμένα, η ΔΕΥΑ Μινώα Πεδιάδας σε ανακοίνωσή της, τρεις μέρες μετά τον σεισμό, γνωστοποίησε ότι το υδρευτικό και αποχετευτικό σύστημα ήταν πλήρως ομαλοποιημένο, μετά και τις παρεμβάσεις αποκατάστασης των συνεργειών του Δήμου σε βλάβες που είχαν εντοπιστεί. Ακολουθήθηκε προληπτική διαδικασία χλωρίωσης του νερού, ενώ πραγματοποιήθηκαν εντατικές λήψεις δειγμάτων νερού προκειμένου να ελεγχθεί η καταλληλότητά του. Επιπλέον, διενεργήθηκαν αυτοψίες και αποτιμήσεις ζημιών στο σύνολο των εγκαταστάσεων της επιχείρησης. Για τις υποδομές που έρχονταν άμεσης επισκευής αλλά και για τα υλικά που υπήρχε ανάγκη προμήθειας, η ΔΕΥΑΜΠ προχώρησε σε αίτημα έκτακτης χρηματοδότησης, προκειμένου να ενισχυθεί οικονομικά (<https://www.deyamp.gr/>). Οι πιστώσεις που τελικώς δόθηκαν για τον λόγο αυτό, προέρχονταν από το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (ΣΑΕ 330) (<https://diavgeia.gov.gr/>).

5.3.3.5 Οικονομικά μέτρα στήριξης των πληγέντων

Πρώτη ενέργεια του Δήμου σε ότι αφορά την οικονομική ενίσχυση των πληγέντων, ήταν η καταβολή έκτακτων οικονομικών ενισχύσεων σε όσους είχαν πληγεί από τον πρώτο σεισμό της 24^{ης} Ιουλίου 2021. Η έκτακτη επιχορήγηση εδόθη κατόπιν απόφασης του Υπουργείου Εσωτερικών (υπ' αριθ. 75819/18-10-2021) και αφορούσε το ποσό των 250.000,00€, το οποίο διατέθηκε για δαπάνες κάλυψης άμεσων βιοτικών αναγκών ή επισκευαστικές εργασίες και αντικαταστάσεις κατεστραμμένων οικοσκευών. Για την εν λόγω καταβολή, ο Δήμος συγκρότησε τριμελής Επιτροπή, έργο της οποίας ήταν η εξέταση των αιτημάτων των δικαιούχων ή μη, βάσει των οριζόμενων προϋποθέσεων της ΚΥΑ 33862/06.05.2019 (ΦΕΚ 1699/Β'/2019), η διενέργεια αυτοψιών, καθώς και ο προσδιορισμός του ύψους επιδόματος. Τελικώς, μέσω του συγκεκριμένου επιδόματος ενισχύθηκαν 182 περιπτώσεις δικαιούχων, ενώ αξιοσημείωτο είναι ότι η διαδικασία καταβολής ολοκληρώθηκε σχεδόν ένα χρόνο μετά την εκδήλωση του σεισμού (<https://diavgeia.gov.gr/>).

Στο ίδιο πλαίσιο στήριξης κινήθηκε και η ΔΕΥΑ Μινώα Πεδιάδας, η οποία αμέσως μετά τον κύριο σεισμό της 27^{ης} Σεπτεμβρίου, προέβη σε σημαντικές ελαφρύνσεις των σεισμόπληκτων πολιτών, ιδίως των κατοίκων Θραψανού, Αρκαλοχωρίου, Τοπικής Κοινότητας Ινίου και Λευκοχωρίου, Ρουσσοχωρίων και Πατσίδερου. Ειδικότερα, οι ελαφρύνσεις αφορούσαν σε:

- χρονική διεύρυνση των προθεσμιών εξόφλησης των λογαριασμών ύδρευσης - αποχέτευσης,
- αναστολή των διακανονισμών που είχαν χαθεί λόγω μη εξοφλημένων δόσεων
- ρύθμιση ληξιπρόθεσμων οφειλών χωρίς απαίτηση προκαταβολής, με αύξηση των δόσεων και παράλληλη μείωση του κατώτερου ποσού δόσης ανά μήνα, για τις νέες αιτήσεις
- αναστολή 6 μηνών στις διακοπές υδροδότησης λόγω χρέους (<https://www.deyamp.gr/>).

Τέλος, ένα ακόμη μέτρο που ψηφίστηκε με την υπ' αριθ. 104/2022 απόφαση του Δ.Σ αφορά στην απαλλαγή από τα δημοτικά τέλη καθαριότητας και φωτισμού, από το φόρο ηλεκτροδοτούμενων χώρων καθώς και από το τέλος ακίνητης

περιουσίας για τα ακίνητα που έχουν χαρακτηριστεί ως μη κατοικήσιμα. Το ενδιαφέρον εδώ, είναι ότι αρχικά τόσο το Δ.Σ, όσο και η Οικονομική Επιτροπή του Δήμου είχαν αποφανθεί ότι αυτό το μέτρο θα έχει ισχύ από το 2022 και ως ότου τα μη ακατοίκητα κτίρια επισκευαστούν και αποχαρακτηριστούν ως τέτοια και επιπλέον πως οι ίδιοι οι πολίτες όφειλαν να προσκομίσουν στην Υπηρεσία Δόμησης τα απαραίτητα δικαιολογητικά προκειμένου να τύχουν απαλλαγής. Ωστόσο, ιδιαιτέρως σημαντική ήταν η παρέμβαση του Συλλόγου Σεισμόπληκτων η "Ελπίδα", όπου επικαλούμενος το άρθρο 20 του Ν. 4566/2018 (ΦΕΚ Α' 175), ζήτησε την αναδρομική απαλλαγή των τελών, αρχής γενομένης από την 27^η Σεπτεμβρίου όπου και σημειώθηκαν οι κτιριακές βλάβες. Για τον λόγο αυτό, ο Σύλλογος "Ελπίδα" προσέφυγε αρχικώς στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση, η οποία και απέρριψε το αίτημά του. Ωστόσο, η δικαίωση δεν άργησε να έρθει με την δεύτερου βαθμού προσφυγή του στην ειδική επιτροπή του άρθρου 152 του ν. 3463/2006.

Συνεπώς, στις 30 Σεπτεμβρίου 2022, το Δ.Σ του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, ανακάλεσε την προηγούμενη απόφασή του και ενέκρινε την αναδρομική απαλλαγή των δημοτικών τελών από την ημερομηνία που αποδεδειγμένα τα κτίρια κρίθηκαν μη κατοικήσιμα, ενώ παράλληλα όρισε την υποχρέωση των υπηρεσιών δόμησης για αυτεπάγγελτη αναζήτηση των εκθέσεων αυτοψίας του Υπουργείου Υποδομών, χωρίς δηλαδή την προηγούμενη απαίτηση για προσκόμιση δικαιολογητικών και υπεύθυνων δηλώσεων από τους ίδιους τους ιδιοκτήτες (υπ' αρ 104/2022 απόφαση Δ.Σ). Αν και θετική η παραπάνω εξέλιξη, αξιοσημείωτο είναι ότι ως σήμερα, τρεις μήνες μετά, το Υπουργείο Υποδομών φαίνεται ότι αδυνατεί να εφαρμόσει την αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών με αποτέλεσμα οι δημότες να συνεχίζουν να πληρώνουν ως συνήθως την υποτιθέμενη απαλλαγή.

5.3.3.6 Διασφάλιση επικοινωνίας, ενημέρωση πληθυσμού και υποστήριξη γραφειοκρατικών θεμάτων

Μόλις ξεκίνησε η έντονη σεισμική δραστηριότητα και πριν ακόμα εκδηλωθεί ο κύριος σεισμός, οι δημότες είχαν την δυνατότητα να επικοινωνήσουν με την Διεύθυνση Τεχνικών Έργων καθώς και με τον αρμόδιο Αντιδήμαρχο ώστε να αναφέρουν τυχόν ρωγμές στα κτίσματά τους και να ζητήσουν να διενεργηθεί αυτοψία.

Μετά τον σεισμό της 27^{ης} Σεπτεμβρίου, οι πολίτες επικοινωνούσαν κατά τον ίδιο τρόπο με τον Δήμο, ενώ επιπλέον είχαν οριστεί ως αρμόδιοι της καταγραφής και συγκέντρωσης των αιτημάτων για αυτοψίες, οι Πρόεδροι των Τοπικών Κοινοτήτων, που με την σειρά τους διαβίβαζαν όλα τα αιτήματα στο Γραφείο Πολιτικής Προστασίας του Δήμου. Επιπλέον, για θέματα που αφορούσαν την προσφορά και ζήτηση καταλυμάτων για τους σεισμόπληκτους, η επικοινωνία ήταν δυνατή μέσω της Γραμμής Δημότη και μίας ακόμα τηλεφωνικής γραμμής που τέθηκε σε λειτουργία (<https://minoapediadas.gr/>).

Πέρα από τα παραπάνω, κατά την διάρκεια της περιόδου έκτακτης ανάγκης κάθε Δήμος οφείλει να διασφαλίσει ότι όλοι οι πολίτες είναι επαρκώς ενημερωμένοι σχετικά με ένα μεγάλο αριθμό πρακτικών ζητημάτων. Ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας κατέβαλε έτσι, σημαντικές προσπάθειες για συνεχή ενημέρωση των κατοίκων. Εκτός των προαναφερθέντων τηλεφωνικών γραμμών, που βρίσκονταν στην διάθεση των δημοτών για επικοινωνία και κάθε είδους ενημέρωση, ο Δήμος ανέλαβε να γνωστοποιεί σε καθημερινή βάση τις προγραμματισμένες ανά κοινότητα αυτοψίες για την επόμενη μέρα, από τα κλιμάκια μηχανικών της ΔΑΕΦΚ. Η εν λόγω ενημέρωση ήταν διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του Δήμου, στην σελίδα του στο Facebook, καθώς και στην εφαρμογή "Δημότης Μινώα Πεδιάδας" για χρήση σε κινητά (<https://minoapediadas.gr/>).

Επιπλέον, ο Δήμος σε συνεργασία με τον Σύλλογο Σεισμόπληκτων "Η Ελπίδα", πραγματοποίησε ενημερωτική εκδήλωση προκειμένου να δοθούν απαντήσεις για τα κρίσιμα ζητήματα που απασχολούν τους πληγέντες, όπως οι αυτοψίες και οι ενστάσεις, οι διαδικασίες αποζημιώσεων και επισκευής των κτηρίων κ.ά. Ακόμη, προς υποβοήθηση στην διαδικασία ηλεκτρονικής υποβολής των αιτήσεων για στεγαστική συνδρομή μέσω της κρατικής αρωγής, για όσους κυρίως δεν είχαν δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο, λειτούργησε υπηρεσία help desk, στα ΚΕΠ και των τριών Δημοτικών καταστημάτων Τέλος, κατόπιν αιτήματος του Δήμου, για την διευκόλυνση των γραφειοκρατικών διαδικασιών και την άμεση πρόσβαση, λειτούργησε στο Αρκαλοχώρι Γραφείο Υποστήριξης Σεισμόπληκτων της ΓΔΑΕΦΚ (<https://minoapediadas.gr/>).

5.3.3.7 Καταγραφή των ζημιών

Εκτός των προαναφερθέντων προβλημάτων, υπήρχε μεγάλη ανάγκη για την έγκαιρη εκτίμηση της επικινδυνότητας του συνόλου των κτιρίων του Δήμου. Αυτό, ήταν αρχικά απαραίτητο προκειμένου να διαπιστωθεί ο αριθμός των πολιτών που έχρηζαν περίθαλψης και φιλοξενίας και εν συνεχεία οικονομικής ενίσχυσης. Στο πλαίσιο αυτό, η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου, με το λιγοστό προσωπικό που διαθέτει προχώρησε σε κτιριακούς ελέγχους για την αποτίμηση των ζημιών σε όλο τον Δήμο. Η ομάδα των μηχανικών του Δήμου, πολύ άμεσα ενισχύθηκε και από κλιμάκιο μηχανικών που απέστειλε το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, ενώ στο έργο αυτό συνέβαλαν εθελοντικά και πολλοί ιδιώτες μηχανικοί.

Οι αυτοψίες άρχισαν να εκτελούνται την επομένη του σεισμού από διμελείς επιτροπές μηχανικών και αφορούσαν τον πρωτοβάθμιο μετασεισμικό έλεγχο όπου τα κτίρια κατατάχθηκαν αναλόγως της κατάστασής τους, σε πράσινα (κατάλληλα για χρήση), κίτρινα (προσωρινά ακατάλληλα για χρήση) και κόκκινα (ακατάλληλα για χρήση - επικίνδυνα). Και στις τρεις περιπτώσεις οι μηχανικοί χορηγούσαν την αντίστοιχη βεβαίωση στους ιδιοκτήτες των κτιρίων, καθώς η προσκόμισή της, αποτελούσε προϋπόθεση α) για την υποβολή αίτησης στέγασης στους οικίσκους που παραχωρήθηκαν και β) για την έκτακτη οικονομική ενίσχυση (κρατική αρωγή) που είχε προβλεφθεί να δοθεί στους πληγέντες (<https://minoapediadas.gr>).

Από την άλλη πλευρά, κατά τον Δευτεροβάθμιο Μετασεισμικό έλεγχο, εξετάζεται μόνο το σύνολο των ακατάλληλων για χρήση κτιρίων, δηλαδή των χαρακτηρισμένων ως κίτρινων ή κόκκινων. Από τον έλεγχο αυτό που διενεργείται κατόπιν μεγαλύτερης προσοχής μετά το πέρας της μετασεισμικής δραστηριότητας που είναι δυνατόν να επιδεινώσει περισσότερο τα κτίρια, προκύπτουν ασφαλέστερα συμπεράσματα που κατηγοριοποιούν εκ νέου τα κτίρια σε πράσινα (κτίρια με μικρές βλάβες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν), κίτρινα (κτίρια με σοβαρές βλάβες που απαιτούν την άμεση αποκατάστασή τους) και κόκκινα (κτίρια που είναι επικινδύνως ετοιμόρροπα και πρέπει να κατεδαφιστούν άμεσα (<https://www.oasp.gr>)).

5.3.3.8 Κατεδαφίσεις σεισμόπληκτων κτιρίων

Σε ότι αφορά τα έργα κατεδαφίσεων και άρσης επικινδύνως ετοιμόρροπων κτιρίων, είναι γεγονός ότι ακόμα και σήμερα προχωρούν με ιδιαίτερα αργούς ρυθμούς. Η πρώτη μάλιστα κατεδάφιση στο Αρκαλοχώρι πραγματοποιήθηκε σχεδόν δύο μήνες μετά τον σεισμό και αφορούσε ένα άκρως επικίνδυνο κτίριο που βρισκόταν στον κεντρικό δρόμο της πόλης. Το εν λόγω κτίριο ήταν η αιτία που για μεγάλο διάστημα είχε διακοπεί η κυκλοφορία της κεντρικής οδού, με αποτέλεσμα να πλήττονται και τα λιγοστά εμπορικά καταστήματα που αν και με μικρές βλάβες, μπορούσαν απρόσκοπα να συνεχίσουν την λειτουργία τους. Η άσχημη εικόνα αλλά και η επικινδυνότητα των χαλασμάτων ακόμα και τώρα που το σεισμικό φαινόμενο έχει εξασθενήσει, παραμένει ένα μεγάλο ζήτημα που καλείται να αντιμετωπίσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Η τελευταία, από την πλευρά της, αποδίδει την καθυστερημένη δρομολόγηση των αναγκαίων κατεδαφίσεων στην έλλειψη χρηματοδότησης από την Πολιτεία καθώς και στην υποστελέχωση της Υπηρεσίας δόμησης με επιπλέον μηχανικούς που θα συνέβαλλαν ουσιαστικά στο θέμα αδειών κατεδάφισης και ανοικοδόμησης (<https://minoapediadas.gr>).

Εικόνα 15 Το ετοιμόρροπο κτίριο στον κεντρικό δρόμο του Αρκαλοχωρίου (Πηγή: από προσωπικό αρχείο)

Η ΔΑΕΦΚ έχει ήδη αποστείλει Πρωτόκολλα Αυτοψίας Επικίνδυνων Ετοιμόρροπων Κτηρίων για όλα εκείνα τα κτίρια που χρήσουν άμεσης κατεδάφισης

και ο Δήμος έχει συντάξει και υποβάλλει το σχετικό Δελτίο στο Υπουργείο Εσωτερικών. Ωστόσο, μένει το Υπουργείο να αναλάβει την διασφάλιση και κατανομή των αναγκαίων χρηματοδοτήσεων, ώστε ο Δήμος να προχωρήσει στην υλοποίηση κατεδάφισης με εργολαβίες και χωρίς την παραμικρή επιβάρυνση των ιδιωτών.

Σχετικά με αυτό, είναι αλήθεια ότι οι ως τώρα χρηματοδοτήσεις του Δήμου, που προέρχονταν κυρίως από τους προγραμματισμένους ανά έτος ΚΑΠ καθώς και από το πρόγραμμα ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II του ΥΠΕΣ (Α.Δ.Α 68Γ3465ΧΘ7-Ψ25), εξασφάλισαν στον Δήμο σημαντικά ποσά. Οι ανάγκες όμως που προέκυψαν κατά το διάστημα που ακολούθησε τον σεισμό ήταν τέτοιες που επέβαλλαν περαιτέρω χρηματοδοτήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, εκτός της έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης που δόθηκε από το ΥΠΕΣ προς κάλυψη των άμεσων βιοτικών αναγκών των πληγέντων, ο Δήμος επιχορηγήθηκε εκτάκτως κατά το 2021 και 2022 αντίστοιχα, από το πρόγραμμα για την πρόληψη και αντιμετώπιση ζημιών και καταστροφών που προκαλούνται από θεομηνίες στους ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού της Χώρας (ΣΑΕ 055). Οι ανωτέρω χρηματοδοτήσεις κατανέμονταν αναλόγως σε δαπάνες για άρση επικινδυνότητας των κτιρίων που κρίθηκαν κατεδαφιστέα καθώς και σε δαπάνες για εργασίες διαμόρφωσης και συντήρησης των καταυλισμών (<https://diavgeia.gov.gr/>).

Από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι το Υπουργείο Εσωτερικών έχει ως τώρα ανταποκριθεί σε κάποιο βαθμό στην ανάληψη δαπανών για το έργο των κατεδαφίσεων. Ο Δήμος έχει υπογράψει συμβάσεις με ανάδοχους εργολάβους και έχει ήδη κατεδαφίσει αρκετά κτίρια βάσει μιας προτεραιοποίησης που προσδιορίζεται από συγκεκριμένους παράγοντες όπως η επικινδυνότητα του κάθε κτιρίου, η γειτνίαση με κεντρικούς δρόμους κ.α. Το σίγουρο είναι ότι ο δρόμος είναι ακόμη μακρύς και μαζί με το δύσκολο έργο του Δήμου για περαιτέρω άσκηση πίεσης προς την Πολιτεία για λήψη γενναίας και επαρκούς χρηματοδότησης, καταλυτικό ρόλο, θα παίξουν και οι ίδιοι οι πολίτες όπου, αφού δώσουν την συγκατάθεσή τους, καλούνται να προβούν στα απαραίτητα για την διαδικασία βήματα.

5.3.3.9 Διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς

Σε ότι αφορά τα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία τα οποία επλήγησαν, είναι αλήθεια ότι οι ενέργειες βρίσκονται ακόμα σε πολύ πρώιμο στάδιο. Το Υπουργείο Πολιτισμού από πλευράς του, επισήμανε ότι κατόπιν των αυτοψιών που

διενεργήθηκαν από την Εφορεία Αρχαιοτήτων αλλά και την Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Κεντρικών Υπηρεσιών του Υπουργείου, καταρτίστηκε κατάλογος με τα μνημεία που απαιτούν αναγκαία σωστικά μέτρα, ενώ παράλληλα έγινε αίτημα για χρηματοδότηση.

Από την άλλη, το Υπουργείο Πολιτισμού ανταποκρίθηκε στα αιτήματα που είχαν διατυπωθεί και σε συνεργασία με τη Ιερά Μητρόπολη Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου, προχώρησε στην άμεση ανοικοδόμηση του Ιερού Ναού του Προφήτη Ηλία, ο οποίος αν και δεν εθεωρείτο μνημείο, ήταν ωστόσο χωροθετημένος μέσα σε αρχαιολογική ζώνη.

Εικόνα 16 Τα εγκαίνια του Προφήτη Ηλία ένα χρόνο μετά τον σεισμό (Πηγή: <https://www.kathimerini.gr>)

Σοβαρό πλήγμα δέχτηκαν και νεότερα μνημεία της περιοχής όπως ο Μύλος Γαζέπη, ένας ανεμόμυλος του 19ου αιώνα που έχει κηρυχθεί προστατευόμενο μνημείο από την Εφορεία Νεότερων Μνημείων και που πριν τον σεισμό, διατηρούσε την βασική του μορφή, η γέφυρα στο Δεμάτι καθώς και το Δημοτικό Σχολείο Θρασανού που επίσης θεωρείται διατηρητέο με αναλλοίωτα ως τώρα τα χαρακτηριστικά του (<https://www.patris.gr>). Και ενώ για το πρώτο, δεν έχει γίνει η παραμικρή αναφορά, για την αποκατάσταση της γέφυρας στο χωριό Δεμάτι και για το Σχολείο Θρασανού, ο Δήμος έχει προχωρήσει στην σύναψη προγραμματικών συμβάσεων με τρεις ακόμη εμπλεκόμενους φορείς που είναι η Περιφέρεια Κρήτης, το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού και τέλος το Πολυτεχνείο Κρήτης. Σκοπός των συμβάσεων είναι ασφαλώς, όπως προσδιορίζουν και οι τίτλοι τους, η εξασφάλιση της δομικής ακεραιότητας και συντήρηση της γέφυρας και οι ερευνητικές εργασίες και διερεύνηση βέλτιστων λύσεων αποκατάστασης και ενίσχυσης του σχολείου

αντιστοίχως. Για τις εν λόγω συμβάσεις βέβαια, αξίζει να τονιστεί ότι εκκρεμεί μόνο η υπογραφή του Υπουργείου Πολιτισμού το οποίο όμως δεσμεύτηκε να προχωρήσει σε αυτό κατά το προσεχές διάστημα (<https://diavgeia.gov.gr/>).

5.3.3.10 Αποκατάσταση της σχολικής λειτουργίας και μέτρα για τους σεισμόπληκτους μαθητές

Κατά τις πρώτες ημέρες μετά τον σεισμό, με απόφαση του Αντιπεριφερειάρχη, τα σχολεία της περιοχής παρέμειναν κλειστά για λόγους ασφάλειας, ενώ άμεσα πραγματοποιήθηκε μετασεισμικός έλεγχος από μηχανικούς της εταιρείας ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ Α.Ε. Με το πέρας των ελέγχων και τον εξακριβωμένο αριθμό των ακατάλληλων για χρήση σχολείων, αποφασίστηκε η άμεση επαναλειτουργία έστω και υπό αντίξοες συνθήκες. Για τον λόγο αυτό, ο Δήμος προχώρησε σε αναθέσεις εκτέλεσης έργων ακολουθώντας την διαδικασία του κατεπείγοντος (<https://diavgeia.gov.gr/>). Οι εργασίες αφορούσαν τόσο την διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου όπου τελικώς εγκαταστάθηκαν οι προκατασκευασμένες σχολικές αίθουσες (μέσα σε 40 μέρες τοποθετήθηκαν 70 λυόμενες αίθουσες διδασκαλίας), όσο και τις επισκευαστικές εργασίες για τα σχολικά κτίρια που κρίθηκαν προσωρινά ακατάλληλα. Οι λυόμενες σχολικές αίθουσες παραχωρήθηκαν στις δημοτικές ενότητες Αρκαλοχωρίου και Θραψανού, καλύπτοντας σε κάποιο βαθμό τις ανάγκες που δημιουργήθηκαν.

Εικόνα 17 Πρώτο κουδούνι μετά τον σεισμό σε προκατασκευασμένες σχολικές αίθουσες (Πηγή: <https://www.neakriti.gr>)

Μολονότι, υλοποιήθηκαν σχετικά εγκαίρως οι εργασίες επισκευής των σχολικών κτιρίων με τις μικρότερες βλάβες, δυστυχώς έως σήμερα δεν έχει ληφθεί

καμία μέριμνα από πλευράς Πολιτείας για τα δύο σχολικά συγκροτήματα που "πληγώθηκαν" περισσότερο. Οι εκτιμήσεις όλων καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι προσφορότερη λύση είναι η κατεδάφιση και εκ νέου κατασκευή του 1^{ου} Δημοτικού και Γυμνασίου Αρκαλοχωρίου. Σχετικά, και υπέρ αυτού έχει γνωμοδοτήσει και το Δ.Σ του Δήμου, λαμβάνοντας υπόψη, πολλές παραμέτρους σε σχέση πάντα με την εναλλακτική λύση επισκευής - ανακατασκευής των υφιστάμενων κτιρίων. Η δημοτική αρχή ασκεί εντονότερες πιέσεις προς αυτή την κατεύθυνση, αν μη τι άλλο γνωρίζοντας ότι πρόκειται για μια εξαιρετικά χρονοβόρα διαδικασία (<https://diavgeia.gov.gr/>).

Στην παρούσα φάση και με δεδομένο, πλήθος λειτουργικών προβλημάτων, ο Δήμος επιχειρεί την εξασφάλιση χρηματοδότησης για την μεταφορά των προκατασκευασμένων αιθουσών του Γυμνασίου στον προαύλιο χώρο του Λυκείου και όπως φαίνεται είναι πράγματι σε καλό δρόμο.

Τέλος, ιδιαίτερα σημαντική ήταν η ρύθμιση του Υπουργείου Παιδείας (υπ' αριθμ Φ.253.2/103868/A5/26-08-22 ΥΑ), μέσω της οποίας καθορίστηκε ειδικό ποσοστό και εισαγωγή καθ' υπέρβαση του αριθμού εισακτέων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, για τους μαθητές της Γ' Τάξης του Γενικού και Επαγγελματικού Λυκείου του Δήμου, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023. Πρόκειται στην ουσία, για μια δικαίωση των μαθητών της περιοχής που κατάφεραν να συμμετάσχουν στις Πανελλαδικές εξετάσεις παρά τις αντίξοες συνθήκες και αξίζει να σημειωθεί ότι η εξασφάλιση της ειδικής αυτής μοριοδότησης, ήταν αποτέλεσμα σωρείας αιτημάτων του Δημάρχου προς το αρμόδιο Υπουργείο όπου και γνωστοποιούσε την ανάγκη αυτή (<https://minoapediadas.gr>).

5.3.4 Φάση αποκατάστασης - ανασυγκρότησης

Σε ότι αφορά την ανασυγκρότηση της περιοχής και τις ενέργειες που ως τώρα έχουν πραγματοποιηθεί, ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι προτάσεις του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, όπως αυτές καταρτίστηκαν και απεστάλησαν στα αρμόδια Υπουργεία, μετά από ομόφωνη απόφαση του Δ.Σ στις 01/06/2022. Ουσιαστικά, πρόκειται για ένα μακροπρόθεσμο, ολοκληρωμένο σχέδιο αναπτυξιακής, οικονομικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης, που προσδιορίζεται μέσα από ένα πλαίσιο αιτημάτων σχετικά με την διαχείριση και αντιμετώπιση των συνεπειών από το σεισμό (<https://diavgeia.gov.gr/>). Στους μήνες που ακολούθησαν, τα αιτήματα αυτά έχουν

επικαιροποιηθεί, με το βάρος και πάλι να πέφτει στην ανάγκη ανταπόκρισης του κράτους με χρηματοδότηση για όσα ως τώρα έχει ζητήσει ο Δήμος, καθώς και για στελέχωση των υπηρεσιών του (<https://www.cretalive.gr>).

Εικόνα 18 Οι καθυστερήσεις στο έργο της αποκατάστασης και οι δύσκολες συνθήκες διαβίωσης των σεισμόπληκτων (Πηγή: <https://www.facebook.com/minoapediadas.gr>)

Είναι αλήθεια, ότι παρά τα έκτακτα βοηθήματα και τις ενισχύσεις που δόθηκαν σε κατοίκους και επιχειρηματίες της περιοχής, παρατηρείται μία ιδιαίτερα αργή διαδικασία σε ότι κυρίως αφορά την στεγαστική αποκατάσταση. Το ζήτημα αυτό στην παρούσα φάση, καθίσταται ως η πιο άμεση προτεραιότητα για τους κατοίκους της περιοχής. Ωστόσο, τα προβλήματα που έχουν παρατηρηθεί εξαιτίας του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των κατοικιών αλλά της υποστελεχωμένης υπηρεσίας για την αποκατάσταση των σεισμόπληκτων (ελλιπές προσωπικό ΔΑΕΦΚ που αδυνατεί να διεκπεραιώσει τον όγκο των φακέλων προβαίνοντας σε έγκρισή τους) καθιστούν ιδιαίτερα δυσκίνητη την διαδικασία της κρατικής αρωγής με αποτέλεσμα, οι εργασίες αποκατάστασης να μην προχωρούν (<https://www.ethnos.gr>).

Την ίδια ώρα, επιβεβλημένη για τα χρήματα που τελικώς εγκρίνονταν, ήταν και η αναπροσαρμογή του τιμολογίου υπολογισμού της δαπάνης των εργασιών επισκευής σε τιμές αγοράς, καθώς το παλαιό τιμολόγιο του 2011 δεν ελάμβανε υπόψη την πορεία του πληθωρισμού και συνεπώς τις συνεχόμενες ανατιμήσεις στο κόστος των υλικών. Για τον λόγο αυτό, κατόπιν υπουργικής απόφασης που δημοσιεύτηκε στις 5 Σεπτεμβρίου 2022, έγινε αναθεώρηση του τιμολογίου

υπολογισμού δαπάνης εργασιών επισκευής και της αντίστοιχης στεγαστικής συνδρομής (υπ' αρ. 270999/Δ5/2022 ΥΑ).

Μέσα σε όλο αυτό το κλίμα, ελπίδα για την πολεοδομική θωράκιση αλλά και συνολική ανάπτυξη της περιοχής, παράλληλα με το μεγάλο αναπτυξιακό έργο κατασκευής του νέου αεροδρομίου, αποτελεί ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του Ειδικού Πολεοδομικού Σχεδίου. Ενόσ ζητήματος που επί σειρά ετών, απασχολούσε την τοπική κοινωνία, αποτελώντας πάγιο αίτημα του Δημάρχου. Η Δημοτική Αρχή κατάφερε να εξασφαλίσει αυτό το έργο, θέτοντας τις βάσεις για την πλήρη οικιστική και πολεοδομική οργάνωση του τόπου, σε συνδυασμό με την διασφάλιση των χρήσεων γης και την προστασία του περιβάλλοντος. Επιλέχθηκε να είναι Ειδικό και όχι Γενικό, ακριβώς επειδή μεταξύ άλλων, αφορά την αντιμετώπιση των συνεπειών της φυσικής καταστροφής που εκδηλώθηκε. Μάλιστα όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται από τον Δήμαρχο, κατά την εκδήλωση της επίσημης ανακοίνωσής του: *«Επιλογή μας είναι η στρατηγική αναγέννησης γι' αυτό και ζητάμε ένα Ειδικό Πολεοδομικό Σχέδιο που θα ενθαρρύνει τους ανθρώπους να ζήσουν, να εργαστούν στον τόπο τους και να μπορούν άμεσα να οικοδομήσουν εκεί που θα έχουν υποδειχθεί οι κατάλληλοι χώροι»* (<https://www.patris.gr>). Συμπεραίνουμε δηλαδή, ότι όλα τα έργα που πρόκειται να υλοποιηθούν στην περιοχή, σε μεγάλο βαθμό, εξαρτώνται από την επιτυχία ολοκλήρωσης αλλά και εφαρμογής του εν λόγω Σχεδίου.

Κεφάλαιο 6^ο: Εμπειρική Έρευνα

6.1 Σκοπός έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας, που επιχειρείται μέσα από την μελέτη περίπτωσης, είναι να διερευνηθούν εκτενώς οι απόψεις της τοπικής κοινωνίας του Δήμου Μινώα Πεδιάδας πάνω σε θέματα Πολιτικής Προστασίας, να αναγνωριστούν τα προβλήματα που τυχόν ανακύπτουν ως προς την διαχείριση της έκτακτης κατάστασης στην οποία ο Δήμος περιήλθε εξαιτίας του πρόσφατου σεισμού και τελικά να αξιολογηθεί η θετική ή όχι ανταπόκριση του Δήμου κατά το διάστημα που ακολούθησε. Τέλος, μέσω της έρευνας και των απόψεων που παραβάλλονται γίνεται προσπάθεια να αναγνωριστεί το είδος της δράσης και υποστήριξης που αναμένουν οι πολίτες για την ανασυγκρότηση της περιοχής τους και την εν γένει οργάνωση του συστήματος Πολιτικής Προστασίας.

6.2 Ερευνητικά ερωτήματα

Βάσει των παραπάνω, ως αντικείμενο μελέτης της παρούσας έρευνας, προκύπτουν τα ακόλουθα ερωτήματα:

- 1.** Τι γνωρίζουν οι πολίτες του Δήμου Μινώα Πεδιάδας σχετικά με τις αρμοδιότητες του Δήμου σε ότι αφορά την Πολιτική Προστασία και πόσο επαρκής είναι τελικά, η ενημέρωση που λαμβάνουν από το Δήμο πάνω στο θέμα αυτό.
- 2.** Πόσο ικανοποιημένοι είναι οι πολίτες, αναφορικά με την στάση του Δήμου ως προς την διαχείριση της έκτακτης κατάστασης που προέκυψε κατά το τελευταίο διάστημα εξαιτίας του σεισμού.
- 3.** Ποια κατά την γνώμη των ερωτηθέντων, είναι τα κυριότερα προβλήματα που ο Δήμος καλείται να αντιμετωπίσει για την αντιμετώπιση της παρούσας κατάστασης και πού αυτά οφείλονται.
- 4.** Ποια είναι η άποψη των συμμετεχόντων στην έρευνα, σχετικά με τα αναγκαία μέτρα που οφείλει να λάβει ο Δήμος, ώστε να επιτύχει την ανασυγκρότηση της περιοχής και τι είναι εκείνο, που οι ίδιοι οραματίζονται για τον τόπο τους.

5. Πώς αξιολογείται η ετοιμότητα και εν τέλει ανταπόκριση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από πλευράς αιρετού εκπροσώπου της, συναρτήσει των πιθανών προβλημάτων που δύναται να παρακωλύσουν το έργο της.

6.3 Μεθοδολογία και διαδικασία εκτέλεσης της έρευνας

6.3.1 Δείγμα της έρευνας

Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου βασίστηκε στην μέθοδο μη - τυχαίας δειγματοληψίας και αφορούσε 100 δημότες και των τριών Δημοτικών Ενοτήτων του Δήμου Μινώα Πεδιάδας. Συγκεκριμένα, επιλέχτηκε η σκόπιμη δειγματοληψία, με το μεγαλύτερο δείγμα να αφορά την Δημοτική Ενότητα Αρκαλοχωρίου, ως την περισσότερο πληττόμενη, προκειμένου τα συλλεγόμενα δεδομένα να είναι όσον το δυνατόν πιο αντιπροσωπευτικά. Ωστόσο, έγινε προσπάθεια να καλυφθούν όλες οι ηλικιακές και κοινωνικές ομάδες του τοπικού πληθυσμού, σχετικά με το ερευνητικό θέμα.

6.3.2 Χρόνος διεξαγωγής της έρευνας

Η έρευνα διεξήχθη από τα μέσα Δεκεμβρίου 2022 έως και τα τέλη Ιανουαρίου 2023, μέσα σε κλίμα καλής επικοινωνίας και συνεργασίας, ενώ ασφαλώς δεν έλειψαν και φαινόμενα αδιαφορίας και άρνησης ως προς την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

6.3.3 Μέσα συλλογής δεδομένων

Η διεξαγωγή της έρευνας και η συλλογή των απαραίτητων στοιχείων πραγματοποιήθηκε, αρχικά με την χρήση δομημένου ερωτηματολογίου, αποτελούμενου από κλειστές ερωτήσεις και εν συνεχεία μέσω της συνέντευξης του Αντιδημάρχου Οικονομικών - Διοικητικών Θεμάτων και Πολιτικής Προστασίας, κου Αραβιάκη Κωνσταντίνου, ως του πλέον αρμόδιου για το θέμα.

Σε πρώτο στάδιο, το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε σε ηλεκτρονική μορφή και αποστάλθηκε σε ερωτώμενους μέσω της δωρεάν πλατφόρμας που προσφέρει η Google, ενώ κατόπιν διανεμήθηκε σε έντυπη μορφή με δια ζώσης συναντήσεις στους

χώρους όπου βρίσκονται οι καταυλισμοί των σεισμοπλήκτων. Με τον τρόπο αυτό, εξυπηρετήθηκε η συμμετοχή μεγαλύτερων ηλικιακά ατόμων που δεν έχουν εξοικείωση με την χρήση διαδικτύου αλλά και όσων, λόγω των συνθηκών στερούνται τον απαραίτητο εξοπλισμό. Επιπροσθέτως, αν και περισσότερο χρονοβόρα, η άμεση αυτή επαφή, συνετέλεσε στην καλύτερη κατανόηση για την συμπλήρωση των ερωτήσεων, ιδίως σε άτομα χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου.

6.3.4 Δομή και περιεχόμενα του ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο συνοδευόταν από μία σύντομη εισαγωγή, μέσω της οποίας οι συμμετέχοντες είχαν την δυνατότητα να κατανοήσουν τον λόγο διεξαγωγής της έρευνας, καθώς και να λάβουν κάποιες οδηγίες για την συμπλήρωσή του. Οι ερωτήσεις, όπως και προηγούμενα αναφέρθηκε, ήταν ερωτήσεις κλειστού τύπου με προκαθορισμένες απαντήσεις, όπου ο ερωτώμενος ήταν δυνατόν να επιλέξει εκείνη που τον αντιπροσωπεύει καλύτερα. Κάποιες από αυτές ήταν διχοτομικές (τύπου «ναι» /«όχι»), ενώ οι περισσότερες ήταν πολλαπλής επιλογής, κατάταξης αλλά και διαβαθμισμένης κλίμακας.

Οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν συνολικά σε 20 ερωτήσεις, οι οποίες στηρίχθηκαν τόσο στο θεωρητικό σκέλος της εργασίας, όσο και στο εμπειρικό, σχετικά με την μελέτη περίπτωσης που εξετάζεται. Πιο συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο ήταν χωρισμένο σε τέσσερα μέρη τα οποία παρουσιάζονται παρακάτω.

- **Μέρος Α: Προσωπικά στοιχεία, ενεργός συμμετοχή στα κοινά και οικονομικές συνέπειες λόγω σεισμού.** Στο πρώτο μέρος, περιλαμβάνονται έξι ερωτήματα που αφορούν σε ατομικά και δημογραφικά στοιχεία του ατόμου που το συμπληρώνει (ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης, Δημοτική ενότητα διαμονής). Επιπλέον, επιχειρείται η διερεύνηση του βαθμού συμμετοχικότητας των πολιτών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση αλλά και η εκτίμηση της κατάστασης του κάθε ερωτώμενου εξαιτίας των συνεπειών του σεισμού.
- **Μέρος Β: Προ-καταστροφικό στάδιο.** Στο μέρος αυτό, το οποίο αφορά την εκτίμηση των κινδύνων και την επιχειρησιακή ετοιμότητα του Δήμου, απαντώνται πέντε ερωτήματα σχετικά με την επαρκή ενημέρωση των πολιτών

σε θέματα που άπτονται της Πολιτικής Προστασίας και επιχειρείται μια προσπάθεια αξιολόγησης του Δήμου σχετικά με τις ενέργειες ετοιμότητας στις οποίες οφείλει να προβεί πριν την εκδήλωση έκτακτων γεγονότων.

- **Μέρος Γ: Συν-καταστροφικό στάδιο.** Στα πέντε ερωτήματα του μέρους αυτού, οι ερωτώμενοι καλούνται να αξιολογήσουν την άμεση ή όχι απόκριση του Δήμου και να εκφράσουν τον βαθμό ικανοποίησής τους, σε σχέση με τα αποτελέσματα διαχείρισης της έκτακτης κατάστασης που προέκυψε λόγω του σεισμού και των άμεσων συνεπειών του. Προσπαθούν να εντοπίσουν τις ενδεχόμενες αστοχίες της δημοτικής αρχής, αλλά και να ιεραρχήσουν τα κυριότερα προβλήματα που κατά την γνώμη τους, αναστέλλουν την επιτυχή αντιμετώπιση της κατάστασης.
- **Μέρος Δ: Μετα-καταστροφικό στάδιο.** Το τέταρτο και τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου αποτελείται από τέσσερις ερωτήσεις που αφορούν την διαχείριση της μετασεισμικής κατάστασης, την αποκατάσταση των επιπτώσεων του σεισμού και γενικότερα την ανάκαμψη της πληγείσας περιοχής. Σε αυτό το μέρος, ουσιαστικά, προτεραιοποιούνται οι προσδοκίες των πολιτών για το μέλλον του τόπου και διερευνάται το κατά πόσο θεωρούν αναγκαίο να υλοποιήσει ο Δήμος, κάποιες από τις προτεινόμενες δράσεις που παρατίθενται.

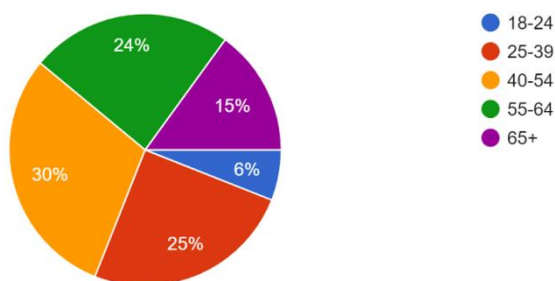
6.4 Ανάλυση και παρουσίαση δεδομένων

Μετά την ολοκλήρωση και συλλογή των έντυπων ερωτηματολογίων και την χειροκίνητη εισαγωγή των δεδομένων που συλλέχτηκαν από αυτά, ακολούθησε η ποσοτική ανάλυση του συνόλου των ερωτήσεων με την βοήθεια της εφαρμογής του Excel. Μέσω αυτής, επετεύχθη η αυτόματη δημιουργία διαγραμμάτων, κυρίως με την μορφή πίτας, για κάθε ερώτηση που περιέχεται στο ερωτηματολόγιο, παρέχοντας έτσι την οπτικοποίηση και καλύτερη κατανόηση των αποτελεσμάτων. Συνεπώς, τα αποτελέσματα που προέκυψαν ανά ερώτημα από την έρευνα, αναλύονται και παρουσιάζονται με γραφήματα ως ακολούθως:

Ερώτηση 1 - Μέρος Α

Στο πρώτο ερώτημα σχετικά με την ηλικία των συμμετεχόντων, παρατηρούμε ότι το 30% του συγκεντρωθέντος δείγματος, ανήκει στην κατηγορία των 40-54 ετών. Με λίγο μικρότερο ποσοστό της τάξης του 25%, ακολουθούν οι ηλικίες 25-39 και οι ηλικίες των 55-64 ετών όπου αποτελούν το 24% του δείγματος. Το ποσοστό των ηλικιωμένων 65+ που απάντησαν, είναι ελαφρώς μικρότερο με 15% και αμέσως μετά ακολουθεί η νεαρότερη ηλικιακή ομάδα των 18-24 ετών με μόλις 6%.

1. Η ηλικία σας:
100 απαντήσεις

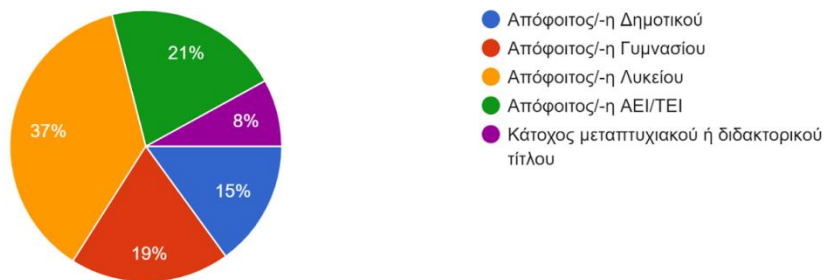

Ερώτηση 2 - Μέρος Α

Σε ότι αφορά το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος, φαίνεται όπως αποτυπώνεται και από το παρακάτω γράφημα, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ανήκε στην κατηγορία Αποφοίτων Λυκείου (37%), ακολουθεί η κατηγορία Αποφοίτων ΑΕΙ/ΤΕΙ με 21%, η κατηγορία Αποφοίτων Γυμνασίου με 19%, η κατηγορία Αποφοίτων Δημοτικού με 15%, και τέλος με το μικρότερο ποσοστό 8% εμφανίζεται η κατηγορία Κατόχων μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου.

2. Το επίπεδο σπουδών σας:

100 απαντήσεις

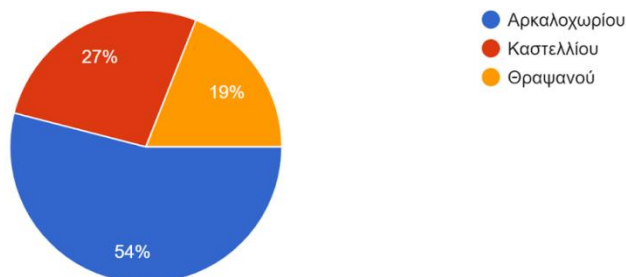

Ερώτηση 3 - Μέρος Α

Στην επόμενη ερώτηση σχετικά με την Δημοτική Ενότητα διαμονής του ερωτώμενου, είναι εμφανής η πλειοψηφία των κατοίκων της Δημοτικής Ενότητας Αρκαλοχωρίου με ποσοστό που αγγίζει το 54%. Η παρούσα έρευνα σαφέστατα δεν αφορά μια συγκεκριμένη περιοχή του Δήμου, αλλά όπως αναφέρθηκε ήδη, σκοπίμως δεν επιδιώχτηκε η ισοκατανομή του δείγματος και στις τρεις ενότητες, δεδομένου ότι η συγκεκριμένη ενότητα, που αποτέλεσε και το επίκεντρο της σεισμικής δόνησης, ήταν η περισσότερο πληττόμενη από τις συνέπειες αυτής. Επομένως, ακολουθούν οι διαμένοντες στην Δημοτική Ενότητα Καστελλίου με 27% και τέλος όσοι διαμένουν στην Δημοτική Ενότητα Θραψανού με 19%.

3. Είστε κάτοικος της Δημοτικής Ενότητας:

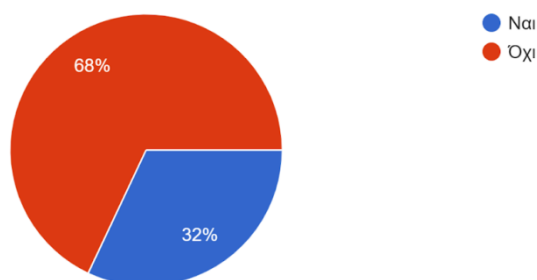
100 απαντήσεις

Ερώτηση 4 - Μέρος Α

Σχετικά με το ερώτημα της ενεργούς συμμετοχής των πολιτών, μέσω της παρακολούθησης των αποφάσεων που εγκρίνονται από το Δημοτικό Συμβούλιο, παρατηρούμε πως οι ερωτηθέντες στην πλειοψηφία τους απάντησαν αρνητικά με ποσοστό 68%, ενώ το 32% απάντησαν θετικά. Από το αποτέλεσμα αυτό, διαπιστώνεται η ελλιπής συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, κάτι που ασφαλώς θα πρέπει να κινητοποιήσει τον Δήμο για την εξεύρεση τρόπων ενίσχυσης της συμμετοχικότητας. Άλλωστε μέσω αυτής, είναι δυνατόν να επιτευχθεί όχι μόνο η επαρκής ενημέρωση των δημοτών αλλά και η συμμετοχή τους στην συνδιαμόρφωση των αποφάσεων που αφορούν τον τόπο τους.

4. Παρακολουθείτε τις αποφάσεις που εγκρίνονται από το Δημοτικό Συμβούλιο της περιοχής σας;
100 απαντήσεις

Ερώτηση 5 - Μέρος Α

Σε συνέχεια του προηγούμενου ερωτήματος, σκοπός της πέμπτης ερώτησης ήταν η διατύπωση της άποψης των πολιτών σχετικά με τον πλέον επιθυμητό και άμεσο τρόπο επικοινωνίας μεταξύ αυτών και του Δήμου, προκειμένου να γνωστοποιούνται όλες οι αποφάσεις που εγκρίνονται από το Δημοτικό Συμβούλιο. Εδώ, το μεγαλύτερο ποσοστό 39%, συγκεντρώνει η «πληροφόρηση μέσω διαδικτυακών πηγών (ιστοσελίδα Δήμου, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, Διαύγεια κτλ.)», ενώ ακολουθούν η «παρακολούθηση των συνεδριάσεων σε πραγματικό χρόνο» με 22%, η «απευθείας ενημέρωση από τους δημοτικούς και τοπικούς συμβούλους» με 19%, η «δημοσίευση σε τοπική εφημερίδα ή χρήση τοπικών μέσων

μαζικής ενημέρωσης» με 11%, και τέλος η «ανάρτηση στον πίνακα ανακοινώσεων των δημοτικών καταστημάτων κάθε Δημοτικής Ενότητας» με 9%. Όπως παρατηρούμε, τα μεγαλύτερα ποσοστά κερδίζουν οι τρόποι πληροφόρησης που σαν μέσο χρησιμοποιούν το διαδίκτυο, με τους συμμετέχοντες που επέλεξαν τις υπόλοιπες από τις διαθέσιμες απαντήσεις, να είναι μάλλον άτομα μεγαλύτερα και μη εξοικειωμένα με το διαδίκτυο και τις νέες τεχνολογίες. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί, ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό το ποσοστό που αφορά την παρακολούθηση των συνεδριάσεων σε πραγματικό χρόνο και την τήρηση αρχείου με όσες έχουν πραγματοποιηθεί. Δεδομένου αυτού, θα ήταν ίσως χρήσιμο, να αξιοποιηθεί από το Δήμο, αυτή η δυνατότητα, η οποία είναι έως τώρα διαθέσιμη και σε άλλους δήμους της χώρας.

5. Ποιος κατά την γνώμη σας είναι ο αμεσότερος δίαυλος επικοινωνίας μεταξύ δημοτών και δήμου, ώστε να γνωστοποιούνται οι αποφάσεις που εγκρίνονται;

100 απαντήσεις

Ερώτηση 6 - Μέρος Α

Με την ερώτηση αυτή, επιδιώκεται να προσδιοριστεί το επίπεδο ζημίας το οποίο υπέστησαν οι συμμετέχοντες στην έρευνα, εξαιτίας του σεισμού. Άτομα που υπέστησαν σοβαρές βλάβες και έλαβαν ή όχι την υποστήριξη του Δήμου, θα είναι ασφαλώς τα πλέον κατάλληλα να αξιολογήσουν τελικά, την συνολική διαχείριση. Σύμφωνα λοιπόν με το 27% των ερωτηθέντων, ο σεισμός προκάλεσε «ολοσχερή καταστροφή της κατοικίας τους», ένα ποσοστό 15% δηλώνει «ολοσχερή καταστροφή της επιχείρησής του», το 31% «πρόκληση ρωγμών στην κατοικία ή στην επιχείρησή» του, το 13% καταστροφή του οικιακού εξοπλισμού, το 7% «προσωρινή ή μόνιμη απώλεια εργασίας», ενώ μόλις το 7% φαίνεται να μην έχει υποστεί «καμία ζημιά».

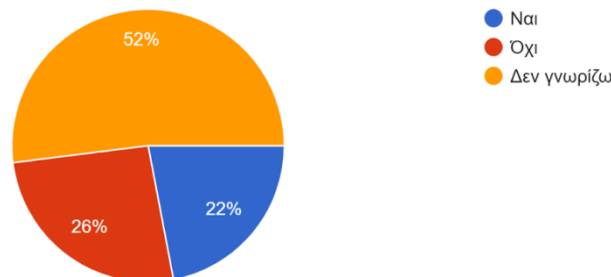
6. Ο σεισμός της 27ης Σεπτεμβρίου 2021, είχε ως αποτέλεσμα για εσάς την:
100 απαντήσεις

Ερώτηση 7 - Μέρος Β

Στο ερώτημα αυτό, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων φαίνεται να μην γνωρίζει αν ο Δήμος έχει εκπονήσει σχέδιο έκτακτης ανάγκης στο διάστημα πριν από το σεισμό ή ακόμα και να απαντά αρνητικά σχετικά με την ύπαρξή του, δεδομένο που φανερά, υποδηλώνει απουσία ενημέρωσης των πολιτών στο συγκεκριμένο θέμα και έρχεται να επιβεβαιώσει και την μη ενεργό συμμετοχή των πολιτών στην διαδικασία λήψης των αποφάσεων. Έτσι, παρατηρούμε ότι θετικά απάντησε μόλις το 22% του δείγματος, σε αντίθεση με το 26% που απάντησε αρνητικά λόγω άγνοιας και το 52% που δήλωσε ότι δεν γνωρίζει αν έχει ή όχι εκπονηθεί ένα τέτοιο σχέδιο.

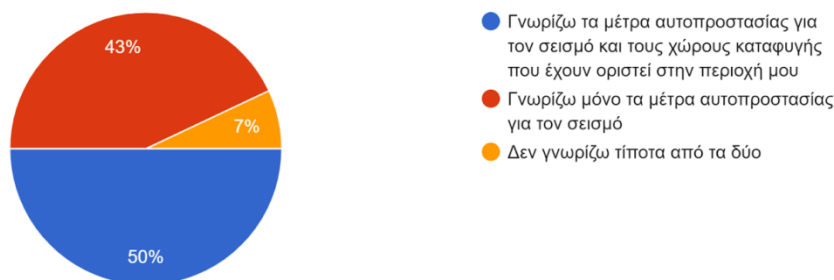
Βάση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, κάθε δήμος της χώρας έχει μια σειρά αρμοδιοτήτων για θέματα που αφορούν την πολιτική προστασία. Μ... την ενδεχόμενη εκδήλωση σεισμικού γεγονότος.
100 απαντήσεις

Ερώτηση 8 - Μέρος Β

Συναφές με το προηγούμενο, είναι και το όγδοο ερώτημα, μέσω του οποίου γίνεται προσπάθεια να συμπεράνουμε αν οι πολίτες γνωρίζουν τα μέτρα προστασίας που πρέπει να λάβουν από πλευράς τους, αλλά και τους ανοιχτούς ελεύθερους χώρους που έχουν οριστεί από τον Δήμο για την συγκέντρωση του πληθυσμού σε περίπτωση εκδήλωσης σεισμού. Έτσι, βάση των απαντήσεων προκύπτει, ότι το 50% «γνωρίζει τα μέτρα αυτοπροστασίας για τον σεισμό και τους χώρους καταφυγής που έχουν οριστεί», το 43% «γνωρίζει μόνο τα μέτρα αυτοπροστασίας» αλλά υπάρχει και ένα ποσοστό 7% που φαίνεται να μην γνωρίζει τίποτα από τα δύο. Η άγνοια αυτή οφείλεται και πάλι στην ανεπαρκή ενημέρωση ή στην έλλειψη ενδιαφέροντος των ίδιων των πολιτών να ενημερωθούν για κάτι τέτοιο, καθώς στην επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου, στην ενότητα που αφορά την Πολιτική Προστασία, έχουν ήδη αναρτηθεί γενικά μέτρα αυτοπροστασίας του πληθυσμού σε περίπτωση σεισμού και επιπλέον έχουν γνωστοποιηθεί οι χώροι καταφυγής, για όλες τις περιοχές του Δήμου.

8. Γνωρίζετε τα μέτρα προστασίας που πρέπει να ληφθούν από πλευράς σας, αλλά και τους χώρους καταφυγής που έχουν οριστεί από τον δήμο σε περίπτωση εκδήλωσης σεισμού;
100 απαντήσεις

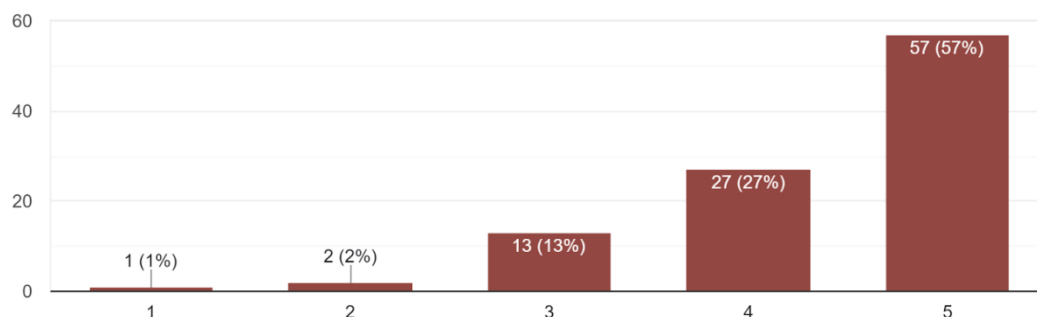

Ερώτηση 9 - Μέρος Β

Με την ερώτηση αυτή, που στην ουσία, είναι συνέχεια της προηγούμενης, επιδιώκεται να διερευνηθεί σε ποιο βαθμό, οι πολίτες θεωρούν ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα από τον Δήμο για την επαρκή ενημέρωσή τους, σε ότι αφορά την προστασία τους, σε περίπτωση εκδήλωσης σεισμού. Βάση των αποτελεσμάτων, και όπως φυσικά ήταν αναμενόμενο, το σύνολο σχεδόν των συμμετεχόντων με 57%, απάντησε το

νούμερο 5, που στην κλίμακα του ερωτηματολογίου, αντιστοιχεί στο «Πάρα Πολύ». Συνεπώς, οι πολίτες επιθυμούν μια πιο εμπειριστατωμένη πληροφόρηση για το θέμα αυτό.

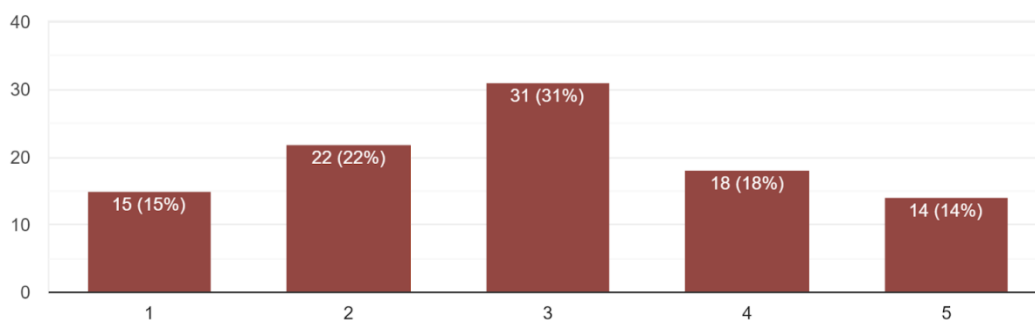
9. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα από τον δήμο για την επαρκή ενημέρωση σε ότι αφορά την προστασία σας, σε περίπτωση εκδήλωσης σεισμού στην περιοχή σας;
100 απαντήσεις

Ερώτηση 10 - Μέρος Β

Σε ότι αφορά την αξιολόγηση της προσπάθειας ενημέρωσης του Δήμου μέσα από τις εκδηλώσεις που πραγματοποίησε πριν αλλά και μετά τον μεγαλύτερο σεισμό, προκύπτει ότι το 14% του δείγματος πιστεύει πως είναι «Εξαιρετικά σημαντική», το 31% «Μέτριας σημασίας», ενώ δεν έλειψαν και εκείνοι με ποσοστό 15% που την χαρακτηρίζουν ως «Άνευ σημασίας». Το τελευταίο μάλιστα ποσοστό καθώς και όλα τα ενδιάμεσα, μπορούν ίσως να δικαιολογηθούν από το γεγονός ότι οι συνέπειες ενός σεισμού ανεξαρτήτως προετοιμασίας είναι σχεδόν πάντα απρόβλεπτες. Συνεπώς, οι πολίτες φαίνεται να αποδίδουν περισσότερη σημασία στις υλοποιούμενες ενέργειες αντιμετώπισης μετά την εκδήλωση του φαινομένου, παρά στην στοιχειώδη προετοιμασία τους, από ομιλίες ειδικών επιστημόνων που επιχειρούν να εξηγήσουν το φαινόμενο των σεισμικών δονήσεων και να επισημάνουν κάποια μέτρα προστασίας.

10. Πόσο σημαντική θεωρείτε την προσπάθεια ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των δημοτών μέσα από την διεξαγωγή των σχετικών ε..., πριν αλλά και μετά τον καταστροφικό σεισμό; 100 απαντήσεις

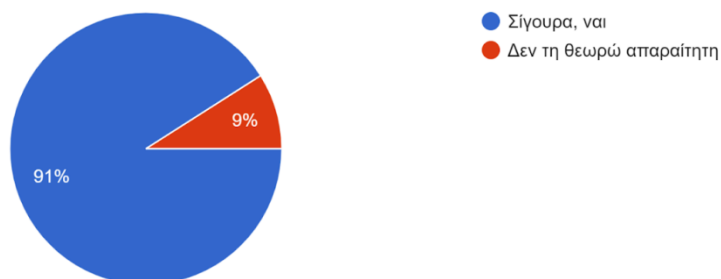

Ερώτηση 11 - Μέρος Β

Στο ερώτημα σχετικά με την αναγκαιότητα εκπαίδευσης των υπαλλήλων στα τμήματα Πολιτικής Προστασίας των δήμων, πριν την ανάληψη των καθηκόντων τους, ένα μικρό ποσοστό 9% κρίνει ότι δεν είναι αναγκαία. Η συντριπτική πλειοψηφία ωστόσο, των ερωτηθέντων με ποσοστό 91%, απαντά χαρακτηρίζοντάς την ως απολύτως απαραίτητη και αυτό έρχεται να επιβεβαιώσει και το θεωρητικό σκέλος της εργασίας, σύμφωνα με το οποίο καθίσταται απολύτως απαραίτητη ενέργεια, η εκπαίδευση των δυνάμεων Πολιτικής Προστασίας, κατά την φάση της ετοιμότητας.

11. Θεωρείται απαραίτητη την εκπαίδευση των υπαλλήλων στα τμήματα Πολιτικής Προστασίας των δήμων, πριν την ανάληψη των καθηκόντων τους, στις αντίστοιχες θέσεις;

100 απαντήσεις

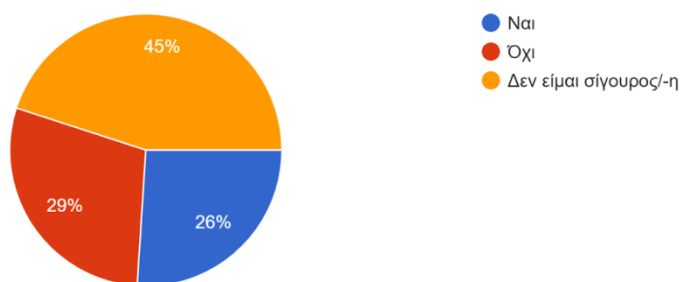

Ερώτηση 12 - Μέρος Γ

Το 29% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι δεν νιώθει ασφάλεια αλλά ούτε και ικανοποίηση σε σχέση με τον τρόπο με τον οποίο επενέβησαν το κράτος και οι τοπικές αρχές, το 45% δηλώνει ότι δεν είναι σίγουρο ενώ το 26% εμφανίζεται ικανοποιημένο και διακατεχόμενο από αίσθημα ασφάλειας. Τα ποσοστά αυτά, σαφώς δεν είναι καθόλου ενθαρρυντικά, καθώς όταν οι πολίτες αισθάνονται ανασφαλείς, το επίπεδο της ποιότητας της ζωής τους, μειώνεται σημαντικά. Αυτό συνεπάγεται ότι ο Δήμος, θα πρέπει να βελτιώσει τις παρεχόμενες προς τους πολίτες υπηρεσίες, προκειμένου να τονώσει την ικανοποίησή τους.

12. Νιώθετε ασφαλείς στην περιοχή σας και απόλυτα ικανοποιημένοι σε σχέση με τον τρόπο με τον οποίο επενέβησαν ο κρατικός μηχανισμός και οι τοπικές αρχές;

100 απαντήσεις

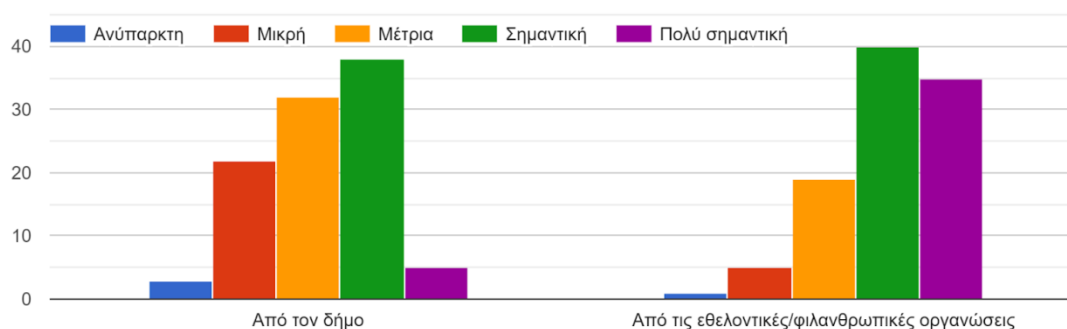

Ερώτηση 13 - Μέρος Γ

Στο ερώτημα για το πώς θα χαρακτήριζαν την βοήθεια που έως τώρα έχει παρασχεθεί στην περιοχή από τον Δήμο, η πιο συχνή απάντηση ήταν «Σημαντική» με ποσοστό 38% και ακολουθούν οι απαντήσεις «Μέτρια» με ποσοστό 32%, «Μικρή» με ποσοστό 22%, «Πολύ σημαντική» με ποσοστό 5% και «Ανύπαρκτη» με ποσοστό 3%. Αντιστοίχως, σε ότι αφορά τις φιλανθρωπικές οργανώσεις που κινητοποιήθηκαν στην περιοχή, μετά το σεισμό, οι συμμετέχοντες φαίνεται ότι κρίνουν την βοήθεια που παρείχαν ως «Σημαντική» με ποσοστό 40%, «Πολύ σημαντική» με ποσοστό 35%, «Μέτρια» με ποσοστό 19%, «Μικρή» με ποσοστό 5% και τέλος «Ανύπαρκτη»

με ποσοστό 1%. Συμπεραίνεται λοιπόν, ότι οι πολίτες αξιολογούν θετικά περισσότερο την βοήθεια των εθελοντών, παρά εκείνη της δημοτικής αρχής.

13. Πώς θα χαρακτηρίζατε σε γενικές γραμμές την βοήθεια που ως τώρα έχει παρασχεθεί στην περιοχή;

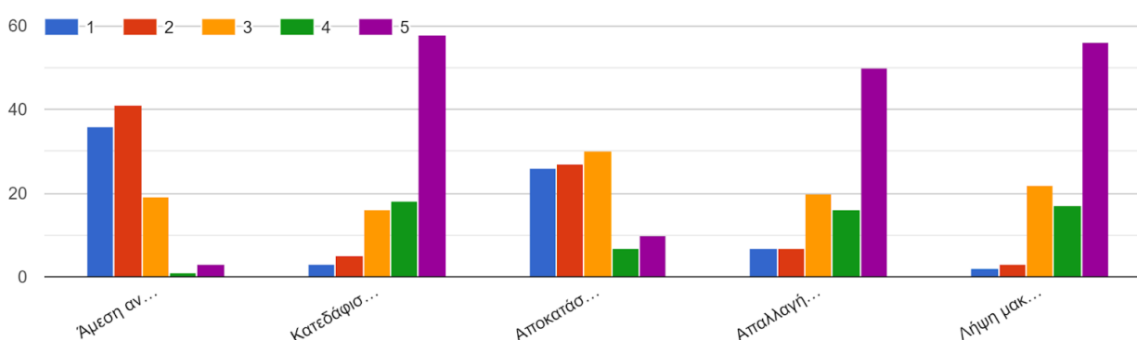

Ερώτηση 14 - Μέρος Γ

Σχετικά με την αξιολόγηση της υποστήριξης του Δήμου πάνω σε συγκεκριμένα θέματα και αφού λάβουμε υπόψη μόνο τις απαντήσεις που αντιστοιχούν στα άκρα της κλίμακας, διαπιστώνουμε ότι το 36% των συμμετεχόντων, κρίνει ότι ο Δήμος ανταποκρίθηκε επαρκώς σε ότι έχει να κάνει με την «Άμεση ανακούφιση των πληγέντων (προσωρινή διαμονή, σίτιση κτλ.)», ενώ το 3%, θεωρεί ότι η υποστήριξη του για το θέμα αυτό, ήταν ανεπαρκής. Για την «κατεδάφιση ετοιμόρροπων κτιρίων», μόνο το 3% απαντά θετικά ενώ, το 58% αρνητικά. Αντίστοιχα, για την «Αποκατάσταση βλαβών οδικού δικτύου, δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης» το 26% θεωρεί επαρκή την υποστήριξη, σε αντίθεση με το 10% που την θεωρεί ανεπαρκή. Σε ότι αφορά την «Απαλλαγή από τα δημοτικά τέλη καθαριότητας και φωτισμού» για τα κτίρια που έχουν κριθεί ακατάλληλα και πλέον δεν κατοικούνται, οι συμμετέχοντες με ποσοστό 7% πιστεύουν, ότι η υποστήριξη του Δήμου ήταν επαρκής και το 50% ότι ήταν ανεπαρκής. Τέλος, η «Λήψη μακροπρόθεσμων μέτρων που αφορούν την ανασυγκρότηση της περιοχής», φαίνεται να λαμβάνει επίσης αρνητικό πρόσημο, καθώς το 56% του δείγματος, θεωρεί ανεπαρκή την προσπάθεια του Δήμου πάνω σε αυτό το θέμα και μόλις το 2%, επαρκή. Αυτό φυσικά εξηγείται από το γεγονός ότι ο Δήμος δεν έχει προβεί έως

σήμερα, σε συγκεκριμένη στοχοθεσία για το μέλλον και δεν έχει με κάποιο τρόπο γνωστοποιήσει στους πολίτες, κάποια σχετικά σχέδια για την ανασυγκρότηση του τόπου. Αντ' αυτού, έχει καταθέσει μόνο ένα γενικό θα έλεγε κανείς, πλαίσιο διεκδικήσεων, μέσω του οποίου ζητά από την Κυβέρνηση άμεσες και βιώσιμες λύσεις.

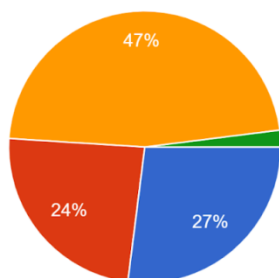
14. Βαθμολογήστε την μέχρι τώρα υποστήριξη του δήμου σε θέματα όπως: (Βαθμολογήστε από 1-5, όπου 1: επαρκής υποστήριξη και 5: ανεπαρκής υποστήριξη)

Ερώτηση 15 - Μέρος Γ

Σε ότι αφορά το ερώτημα σχετικά με το ποια είναι η μεγαλύτερη αδυναμία του Δήμου κατά το διάστημα που ακολούθησε το σεισμικό γεγονός, ξεκάθαρα και με ποσοστό 47%, είναι η τάση των ερωτηθέντων να θεωρούν την «Καθυστέρηση άρσης ετοιμόρροπων κτιρίων» ως την ενέργεια εκείνη που αν και έχρηζε άμεσης παρέμβασης, δεν προχώρησε στον βαθμό που θα έπρεπε. Ακολουθούν με 27% η «Ελλιπής ενημέρωση των πολιτών για θέματα που αφορούν σε παροχές, αιτήσεις κτλ.», με 24% η «Υποστελεχωμένη Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου, χωρίς επαρκές προσωπικό το οποίο θα ήταν δυνατόν να διατεθεί για τη συγκρότηση επιτροπών ελέγχου κτιρίων», ενώ τελευταία με 1%, έρχεται η «Καθυστέρηση διαδικασιών διάνοιξης αποκλεισμένων δρόμων από τυχόν μπάζα».

15. Πού κατά την γνώμη σας, εντοπίζεται η μεγαλύτερη αδυναμία του δήμου κατά το διάστημα που ακολούθησε το σεισμικό γεγονός;
100 απαντήσεις

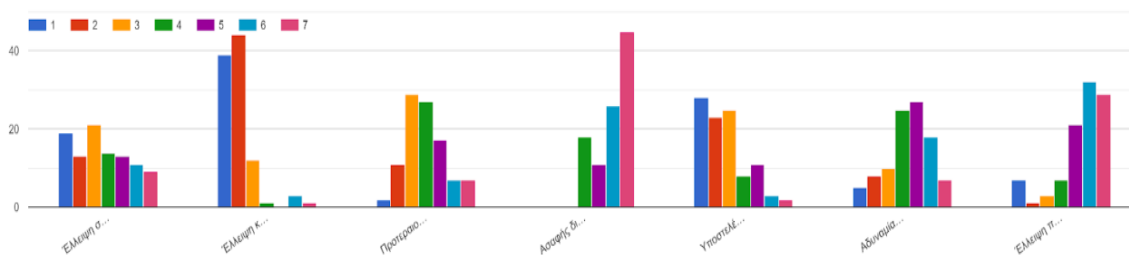

- Ελλιπής ενημέρωση των πολιτών για θέματα που αφορούν σε παροχές, αιτήσεις κτλ.
- Υποστελεχωμένη Τεχνική Υπηρεσία του δήμου, χωρίς επαρκές προσωπικό το οποίο θα ήταν δυνατόν να διατεθεί για...
- Καθυστέρηση άρσης επικινδυνότητας ετοιμόρροπων κτιρίων
- Καθυστέρηση διαδικασιών διάνοιξης αποκλεισμένων δρόμων από τυχόν μ...

Ερώτηση 16 - Μέρος Γ

Στο ερώτημα για το ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζονται σχετικά με την αντιμετώπιση της κατάστασης των πληττόμενων της περιοχής αξιολογώντας αυτά από το 1 - 7, όπου 1 το σημαντικότερο πρόβλημα και 7 το λιγότερο σημαντικό, βλέπουμε ότι οι περισσότερες αναφορές για το σημαντικότερο πρόβλημα συγκεντρώνονται στην «Έλλειψη κρατικών οικονομικών πόρων» (39% του δείγματος το κατατάσσει στο νούμερο 1 και 44% του δείγματος στο νούμερο 2) και ακολουθεί η «Υποστελέχωση βοηθητικών υπηρεσιών (πχ τοπικό γραφείο ΔΑΕΦΚ)» με ποσοστό 28%. Ως λιγότερο σημαντικό πρόβλημα από την άλλη πλευρά, φαίνεται να είναι η «Ασαφής διάκριση ρόλων και αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων Πολιτικής Προστασίας» με ποσοστό 45% και η «Έλλειψη πρωτοβουλίας και μη ουσιαστική διεκδίκηση από τους ίδιους τους δημότες» με ποσοστό 29%.

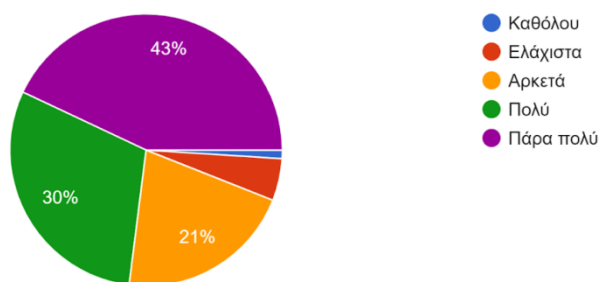
16. Τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζονται σχετικά με την αντιμετώπιση της κατάστασης των πληττόμενων της περιοχής είναι: (Βαθμολογήστε από 1-7, όπου 1:σημαντικότερο πρόβλημα, 7:λιγότερο σημαντικό πρόβλημα - Προσοχή: σε κάθε αριθμό, αντιστοιχεί μόνο μία απάντηση)

Ερώτηση 17 - Μέρος Δ

Στην δέκατη έβδομη ερώτηση σχετικά με την άποψη των πολιτών για τον βαθμό στον οποίο οι συνέπειες του σεισμού είναι δυνατόν να οδηγήσουν σε οικονομική συρρίκνωση και ερημοποίηση της περιοχής, το 43% των ερωτηθέντων, απάντησε «Πάρα πολύ», το 30% «Πολύ», το 21% «Αρκετά», το 5% «Ελάχιστα» και τέλος το 1% «Καθόλου». Τα παραπάνω ποσοστά αντικατοπτρίζουν την γενικότερη ανησυχία των πολιτών και την βάσιμη πεποίθηση ότι η ανεπαρκής επίλυση των προβλημάτων τους και η έλλειψη κινήτρων οπωσδήποτε υποβαθμίζει και φθίνει επικίνδυνα την ζωή τους σε αυτόν τον τόπο.

17. Πιστεύετε ότι οι συνέπειες του σεισμού στην οικογενειακή, επαγγελματική και κοινωνική σας ζωή, είναι ικανές να συμβάλλουν στην οικον...κνωση και στην ερημοποίηση της περιοχής σας;
100 απαντήσεις

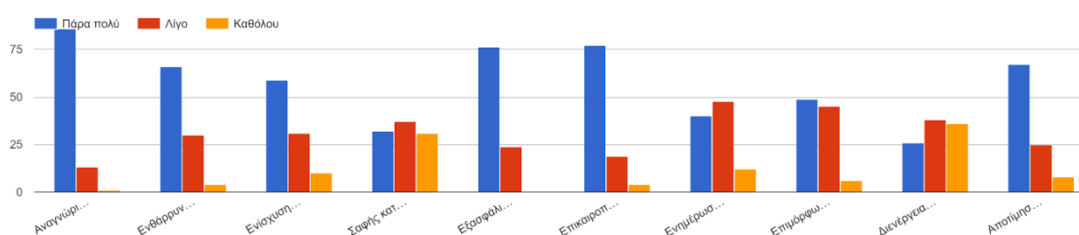
Ερώτηση 18 – Μέρος Δ

Σε ότι αφορά την κρίση των πολιτών για τον βαθμό αναγκαιότητας υλοποίησης συγκεκριμένων δράσεων (από πλευράς Δήμου αλλά και σε κεντρικό επίπεδο), προκειμένου ο Δήμος να διαχειριστεί αποτελεσματικά την παρούσα κατάσταση αλλά και να ανταποκριθεί σε παρόμοια έκτακτα γεγονότα που θα προκύψουν στο μέλλον, οι πολίτες ιεραρχούν ως απόλυτα αναγκαίες με ποσοστό 86% την «Αναγνώριση αναγκών του Δήμου, στοχοθεσία και προτεραιοποίηση», με ποσοστό 77% την «Επικαιροποίηση θεσμικού πλαισίου, λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα που προέκυψαν μετά τον καταστροφικό σεισμό», και τέλος την «Εξασφάλιση της διαθεσιμότητας κρίσιμου εξοπλισμού και προμηθειών για τη θωράκιση του Δήμου εν όψει καταστροφικών γεγονότων», με ποσοστό 76%. Από την άλλη πλευρά, θεωρούν ότι δράσεις όπως η «Διενέργεια ασκήσεων ετοιμότητας σε

ετήσια τουλάχιστον βάση, για διαπίστωση τυχόν κενών» και η «Σαφής κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων», δεν μπορούν στην πράξη να βοηθήσουν ιδιαίτερα, οπότε και τις αξιολογούν ως καθόλου αναγκαίες με ποσοστό 36% και 31% αντίστοιχα.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι, ένας Δήμος "οχυρωμένος" απέναντι σε τέτοια φαινόμενα, είναι εκείνος που ξέρει τι πρέπει να κάνει, θέτει στόχους, διαθέτει τα απαραίτητα μέσα και ταυτόχρονα βασίζεται στο κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο που θα περιλαμβάνει το σύνολο των κρίσιμων κάθε φορά ζητημάτων. Είτε αυτά αφορούν τις ευθύνες και τις δικαιοδοσίες κάθε διοικητικής θέσης σε συνδυασμό με τους πόρους που αναλογούν, είτε τις δράσεις ενίσχυσης του πληθυσμού που έχει πληγεί από κάποια φυσική καταστροφή (κρατική αρωγή).

18. Σε ποιο βαθμό, θεωρείτε αναγκαίες τις παρακάτω δράσεις, αρχικά για την ορθότερη διαχείριση της παρούσας κατάστασης και εν συνεχεία, την μελλοντική ανταπόκριση του δήμου σε παρόμοια γεγονότα;

Ερώτηση 19 - Μέρος Δ

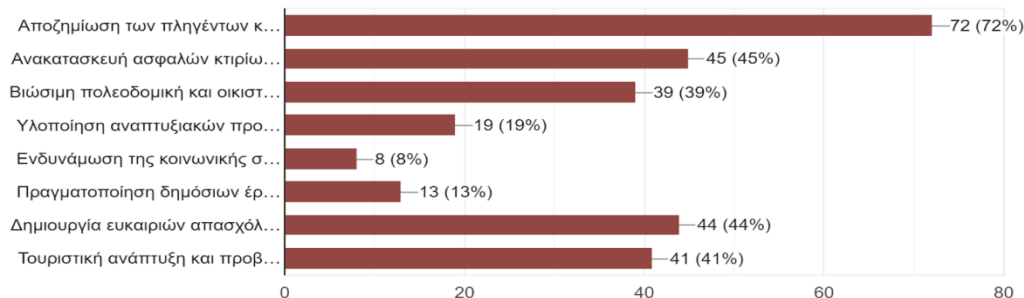
Στο ερώτημα αυτό, που αφορά το όραμα των πολιτών για το μέλλον του Δήμου και την ανασυγκρότηση της περιοχής, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να αξιολογήσουν κάποιες προκαθορισμένες απαντήσεις, ως τις πλέον σημαντικές για αυτούς, με μέγιστο αριθμό επιλογών τις τρεις. Διαπιστώνουμε έτσι, ότι οι πολίτες του Δήμου Μινώα Πεδιάδας οραματίζονται κατά προτεραιότητα:

- με ποσοστό 72% την «Αποζημίωση των πληγέντων και αποκατάσταση των ζημιών που υπέστησαν τα σπίτια και οι επιχειρήσεις της περιοχής»,
- με ποσοστό 45% την «Ανακατασκευή ασφαλών κτιρίων για την εύρυθμη λειτουργία των σχολικών μονάδων»,

- με ποσοστό 44% την «Δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης και συγκράτησης του τοπικού πληθυσμού»,
- με ποσοστό 41% την «Τουριστική ανάπτυξη και προβολή του Δήμου, αξιοποιώντας τις νέες προοπτικές που ανοίγονται, εξαιτίας του νέου υπό κατασκευή αεροδρομίου»,
- με ποσοστό 39% την «Βιώσιμη πολεοδομική και οικιστική οργάνωση της περιοχής του Δήμου μέσα από την εκπόνηση του Ειδικού Πολεοδομικού Σχεδίου»,
- με ποσοστό 19% την «Υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων για χρηματοδότηση δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων»,
- με ποσοστό 13% την «Πραγματοποίηση δημόσιων έργων αναπτυξιακού χαρακτήρα στο Αρκαλοχώρι αλλά και σε κάθε μικρό οικισμό του Δήμου»,
- και με ποσοστό 8% την «Ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής μέσω της εκπόνησης στοχευμένων προγραμμάτων πολυεπίπεδων δράσεων και εκδηλώσεων στους μικρούς σεισμόπληκτους οικισμούς»

Σαν άμεσο δηλαδή συμπέρασμα εξάγεται, ότι στην παρούσα φάση οι πολίτες ανεξαρτήτως αν οι ίδιοι έχουν χάσει τις κατοικίες τους, δίνουν άμεση προτεραιότητα στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας της ζωής. Αρχικά επιλέγεται η στέγαση ως ένα από τα πλέον βασικά ανθρώπινα αγαθά και δευτερευόντως τα ασφαλή σχολικά κτίρια που θα στεγάσουν τις μελλοντικές γενιές του τόπου σε συνδυασμό με τις ευκαιρίες για απασχόληση που θα βοηθήσουν τους πληγέντες να ορθοποδήσουν και να μην εγκαταλείψουν τον τόπο τους.

19. Το όραμά σας για το μέλλον του δήμου και την ανασυγκρότηση της περιοχής: (Επιλέξτε μέχρι 3 σημεία που θεωρείτε τα πλέον σημαντικά)
100 απαντήσεις

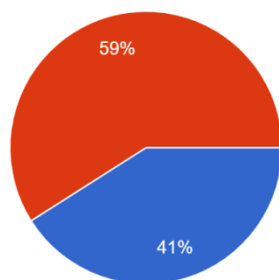

Ερώτηση 20 - Μέρος Δ

Στο εικοστό τέλος ερώτημα, διαπιστώνουμε μια εντελώς αποθαρρυντική εικόνα σχετικά με το πως βλέπουν οι πολίτες να εξελίσσεται το μέλλον. Έτσι η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών, ήτοι ποσοστό 59%, εμφανίζεται με απαισιοδοξία και θεωρεί πως τα προβλήματα θα χρονίσουν με κάποια από αυτά να μένουν άλυτα, ενώ μόλις το 41% θεωρεί πως ο Δήμος θα καταφέρει τελικά να εξασφαλίσει τις αναγκαίες επιχορηγήσεις και θα τις αξιοποιήσει αναλόγως των αναγκών της περιοχής.

20. Με βάση τις τωρινές συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή σας, πώς βλέπετε να εξελίξετε το μέλλον;

100 απαντήσεις

- Πιστεύω ότι ο δήμος, θα εξασφαλίσει τις αναγκαίες επιχορηγήσεις και θα τις αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο
- Είμαι απαισιόδοξος/η και φοβάμαι ότι τα προβλήματα θα χρονίσουν και ότι κάποια θα μείνουν άλυτα

6.5 Προσωπική συνέντευξη

Μέσω της συνέντευξης που ακολούθησε με τον κύριο Αραβιάκη Κωνσταντίνο, Αντιδήμαρχο Πολιτικής Προστασίας του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, αναδείχθηκαν περεταίρω τα βασικά ζητήματα οργάνωσης, ετοιμότητας και διαχείρισης του Δήμου στον τομέα αυτό. Ενδιαφέρον έχει, ότι ο κύριος Αραβιάκης διαθέτει εμπειρία στην διαχείριση έκτακτων αναγκών και συμβάντων, έχοντας διατελέσει Διοικητής Πυροσβεστικών Υπηρεσιών. Το γεγονός αυτό, καθιστά τον ίδιο ως τον πλέον κατάλληλο για την στελέχωση της εν λόγω θέσης αλλά και την συζήτηση μαζί του, ιδιαίτερος εποικοδομητική.

Σύμφωνα με τον κύριο Αραβιάκη, ο Δήμος είχε λάβει την απαραίτητη προετοιμασία, στον βαθμό βέβαια που μπορούσε να προβλέψει ένα τέτοιο γεγονός. Είχε εκπονήσει το σχετικό σχέδιο (το οποίο κατά την άποψή του θα έπρεπε ούτως ή άλλως να είναι πιο συμπυκνόμενο και ουσιαστικό), είχε γνώση των αρμοδιοτήτων του και πολύ σημαντικό είναι, ότι διέθετε τους κατάλληλους χώρους που μετέπειτα αξιοποιήθηκαν για την εφαρμογή των όσων είχαν οριστεί από το σχέδιο. Εκτιμά ότι κάποιες προληπτικές δράσεις, σαφώς δεν προχώρησαν στον βαθμό που θα έπρεπε, ωστόσο ο ίδιος τονίζει ότι γενικά, η ανταπόκριση του Δήμου ήταν ικανοποιητική και η αντίδραση άμεση. Επιπλέον, επισημαίνει ότι μεγάλο μέρος αυτής της επιτυχίας αποδίδεται στην αγαστή συνεργασία μεταξύ των φορέων που ενεπλάκησαν αλλά και στην εθελοντική δράση που αναπτύχθηκε στην περιοχή.

Θεωρεί ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι η πλέον ενδεδειγμένη δομή για την υλοποίηση του έργου της Πολιτικής Προστασίας, ωστόσο εκείνο το οποίο επισημαίνει ως αδυναμία της, στο έργο που καλείται να επιτελέσει, είναι η έλλειψη εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού. Από τα λεγόμενά του, προκύπτει ότι κατά κάποιο τρόπο «όλοι, είναι για όλα», αφού όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, στην πρώτη γραμμή της κινητοποίησης βρέθηκαν εργάτες του Δήμου. Αντίστοιχη έλλειψη παρουσιάζεται βεβαίως και στην Υπηρεσία Δόμησης, όπου η ανεπαρκής στελέχωση των πολιτικών μηχανικών φαίνεται να μην λειτούργησε υποστηρικτικά στην παρούσα φάση, δημιουργώντας ταυτόχρονα και μια γενικότερη υποβάθμιση της Υπηρεσίας. Αναφερόμενος στην κρατική χρηματοδότηση, θεωρεί σχετικά ικανοποιητικές τις προσπάθειες που καταβάλλει η Πολιτεία για την στήριξη των πληγέντων, χωρίς ωστόσο να παραλείπει την αναφορά στην γενικότερη υποβάθμιση του θεσμού που για

την εξαρχής αποτελεσματική του λειτουργία, χρειάζεται πόρους και υλικοτεχνική υποδομή. Τέλος, πιστεύει ότι ο σεισμός αυτός δοκίμασε τις αντοχές του Δήμου και δημιούργησε μια εμπειρία που κατά πάσα πιθανότητα δεν θα χρειαστεί να αξιοποιηθεί στο άμεσο μέλλον, παρά μόνο να μεταλαμπαδεύσει σε άλλους δήμους ως ένα θετικό παράδειγμα διαχείρισης.

Συμπεράσματα

Η Πολιτική Προστασία αναδεικνύεται καθοριστικός παράγοντας για την ανάπτυξη μιας χώρας αλλά και του επιπέδου ποιότητας της ζωής των πολιτών της. Τα σχέδια Πολιτικής Προστασίας και η στρατηγική που υιοθετείται σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών, μπορούν σε μεγάλο βαθμό να συνδράμουν στην πρόληψη και αντιμετώπιση των διαρκώς αυξανόμενων φυσικών καταστροφών και συνεπειών τους.

Μολονότι η χώρα μας καταβάλλει σημαντικές προσπάθειες ώστε να ακολουθήσει τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα σε θέματα αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, είναι εμφανές ότι μια σειρά προβλημάτων δυσχεραίνει την κατάσταση, θέτοντάς την σε ιδιαίτερα δύσκολη θέση κάθε φορά που βρίσκεται αντιμέτωπη με μια φυσική καταστροφή. Ως τέτοια προβλήματα νοούνται ασφαλώς, η έλλειψη οικονομικών πόρων αλλά και τα φαινόμενα της γραφειοκρατίας και ανεπάρκειας του ανθρώπινου δυναμικού, που μαστίζουν το σύνολο των δημοσίων υπηρεσιών.

Το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο καθορίζει αρμοδιότητες για κάθε διοικητικό επίπεδο του κράτους, οργανώνοντας έτσι τη δράση και τις ενέργειες των εμπλεκόμενων στην Πολιτική Προστασία φορέων. Σε όλη αυτή την οργάνωση, όπως συνολικά αναδείχτηκε και από την παρούσα εργασία, κεντρικό ρόλο, κατέχει το τοπικό επίπεδο, με αποτέλεσμα οι ΟΤΑ να αποτελούν τη βάση για ένα ολοκληρωμένο σύστημα Πολιτικής Προστασίας, έχοντας το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για την αποτελεσματική πρόληψη και αντιμετώπιση κάθε κινδύνου που εκδηλώνεται εντός των διοικητικών τους ορίων. Παρ' όλα αυτά, το νομοθετικό πλαίσιο θα έλεγε κανείς, ότι δεν είναι ιδιαιτέρως βοηθητικό, καθώς από την θέσπιση κιάλας του Ν.3013/2002, παρατηρείται μια σύγχυση μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διοίκησης εξαιτίας της γενικής περιγραφής, ίδιων κάθε φορά αρμοδιοτήτων. Επιπλέον, οι προβλεπόμενες αρμοδιότητες, θα ήταν ωφέλιμο να διατυπώνονται με σύντομο και λιτό τρόπο, ώστε να γίνονται περισσότερο κατανοητές από όσους αναλαμβάνονται.

Ακολούθως και κατά την εφαρμογή του «Καλλικράτη», δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη για βασικές παραμέτρους που θα εξασφαλίσουν την ουσιαστική αναβάθμιση των δήμων σε θέματα Πολιτικής Προστασίας. Συγκεκριμένα, δεν προσδιορίζονται επαρκώς θέματα όπως η στελέχωση των αντίστοιχων τμημάτων με

εξειδικευμένο προσωπικό και η εξασφάλιση της αναγκαίας χρηματοδότησης, ούτε λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε δήμου, που κάποιες φορές θέτουν περιορισμούς σε σχέση με τα μέσα και το δυναμικό που διαθέτουν. Όλα τα παραπάνω επιβεβαιώνουν ότι στην πράξη κάθε δήμος βρίσκεται κατά κάποιο τρόπο ανοχύρωτος μπροστά σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και το πώς τελικά θα ανταποκριθεί, σε μεγάλο βαθμό εξαρτάται από τις αποφάσεις και τα μέτρα που θα ληφθούν κατά την τρέχουσα συγκυρία.

Ιδίως σε ότι αφορά τα ειδικευμένα στελέχη Πολιτικής Προστασίας και παρά την γενικότερη υποστελέχωση των υπηρεσιών στους δήμους, θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι είναι αναγκαία, όχι μόνο η πρόβλεψη για την στελέχωση τους στα αντίστοιχα τμήματα, αλλά και η συνεχής επιμόρφωσή τους σε θέματα σχεδιασμού εκτάκτων αναγκών και αντιμετώπισης καταστροφών.

Από τη μελέτη περίπτωσης που εξετάσαμε, προκύπτει ότι ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας παρά την απουσία σχετικής εμπειρίας, ανταποκρίθηκε ικανοποιητικά στην έκτακτη κατάσταση που κλήθηκε να διαχειριστεί. Αυτό ωστόσο, μπορεί να αξιολογηθεί κατ' αυτόν τον τρόπο, μόνο αν λάβουμε υπόψη μας την γενικότερη δράση που ανέπτυξε στο διάστημα που ακολούθησε το σεισμό, όπως αυτή προκύπτει από την μελέτη δημοσιεύσεων και ανακοινώσεων του Δήμου.

Στην πραγματικότητα τα παρατηρούμενα κενά, εντοπίζονται κυρίως στην προσεισμική περίοδο, όπου τα μέτρα και οι δράσεις πρόληψης για ένα τέτοιο συμβάν δεν είχαν αναληφθεί στο βαθμό που θα έπρεπε. Η απουσία προσεισμικού ελέγχου στα δημόσια κτίρια, η έλλειψη μνημονίων συνεργασίας με ιδιωτικούς φορείς καθώς και η ελλιπής ενημέρωση των πολιτών για θέματα Πολιτικής Προστασίας, είναι μερικά από τα χαρακτηριστικά παραδείγματα της άστοχης αυτής διαχείρισης. Όπως άλλωστε διαφαίνεται και από την συνέντευξη του αρμόδιου Αντιδημάρχου, οι όποιες ελλείψεις έχουν σημειωθεί, ήταν αποτέλεσμα λανθασμένης πρόβλεψης και πεποίθησης ότι το φαινόμενο του σεισμού είναι κάτι το οποίο δεν επρόκειτο να εκδηλωθεί στην περιοχή του Δήμου. Από την άλλη πλευρά, μπορούμε να αναγνωρίσουμε ότι επετεύχθη αποτελεσματική και άμεση απόκριση του Δήμου, ο οποίος σε στενή συνεργασία με την Πολιτεία παρείχε βοήθεια, από τις πρώτες κιόλας ώρες που ακολούθησαν τον σεισμό, ενώ σε ότι αφορά την διαδικασία αποκατάστασης και τα μακροπρόθεσμα μέτρα, το "βάρος" φαίνεται να πέφτει στην ελλιπή χρηματοδότηση από την κεντρική εξουσία, επιβεβαιώνοντας την στενή εξάρτηση των ΟΤΑ από αυτήν.

Λαμβάνοντας υπόψη τις απαντήσεις και μόνο, των συμμετεχόντων στην έρευνα, αναδεικνύεται μια γενικότερη δυσαρέσκεια, καθώς οι ίδιοι οι πολίτες πιθανότατα ανέμεναν μια πιο ουσιαστική στήριξη από τον Δήμο. Ενάμισι χρόνο μετά, οι οικίσκοι που κινδυνεύουν να γίνουν η μόνιμη κατοικία των δημοτών, οι καθυστερήσεις στην έγκριση φακέλων για την ανοικοδόμηση των κατοικιών, η ανεπαρκής στελέχωση των αρμόδιων υπηρεσιών και το έργο των κατεδαφίσεων που εξελίσσεται πολύ αργά και σε άμεση συνάρτηση με τις χρηματοδοτήσεις που παρέχει η Πολιτεία, καθιστούν πολύ δύσκολη την αναγέννηση της περιοχής. Την στιγμή που για την πυρόπληκτη Εύβοια έχουν ως τώρα, επιτυχώς πραγματοποιηθεί οι απαραίτητες μελέτες και έχει επιτευχθεί η ένταξή της σε χρηματοδοτικό πρόγραμμα για την πλήρη ανασυγκρότησή της (<https://diazoma.gr>), ο Δήμος Μινώα Πεδιάδας βρίσκεται σε μια στάσιμη θα έλεγε κανείς, κατάσταση, χωρίς μέριμνα για εκπόνηση ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου επιχειρησιακού σχεδίου, ικανού να συμβάλει στην ανασυγκρότηση της περιοχής. Αυτό μάλιστα, καθίσταται περισσότερο θλιβερό αν σκεφτεί κανείς ότι οι δύο περιοχές επλήγησαν την ίδια ακριβώς χρονική στιγμή.

Όλο αυτό το κλίμα που διαμορφώνεται, δημιουργεί ανασφάλεια στους κατοίκους, οι οποίοι σιγά σιγά χάνουν την εμπιστοσύνη τους προς τις τοπικές αρχές, και ξεκινούν να αναζητούν καλύτερες συνθήκες ζωής σε άλλες περιοχές. Άλλωστε, οι δημογραφικές εκροές που παρατηρούνται, αλλά και η ίδια άποψη των πολιτών για την πιθανότητα ερημοποίησης της περιοχής τους, εξαιτίας των συνεπειών του σεισμού, επιβεβαιώνουν την παραπάνω κατάσταση.

Σε κάθε περίπτωση, δεν πρέπει να παραβλέπουμε το γεγονός ότι η διαδικασία αποκατάστασης είναι εν τοις πράγμασι εξαιρετικά χρονοβόρα. Αυτό σε συνδυασμό με την συνήθη πρακτική των πολιτών να "ξεσπούν" στις τοπικές αρχές, αποδίδοντας ευθύνες για τα οξυμένα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, οπωσδήποτε αιτιολογεί την άποψή τους. Ωστόσο, παρόλο που ο δήμοι είναι τις περισσότερες φορές, οι αποδέκτες διαμαρτυριών και αγανάκτησης, εξακολουθούν να διατηρούν το σημαντικό πλεονέκτημά τους, που δεν είναι άλλο από την αμεσότητα που έχουν με τους πολίτες τους. Η αμεσότητα αυτή, εκφράζεται από την μια, μέσω της ικανότητάς τους να γνωρίζουν περισσότερο από τον καθένα τις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά της περιοχής που διοικούν και από την άλλη, από το αίσθημα των ίδιων των δημοτών, ότι ανήκουν πολύ περισσότερο στον δήμο τους, παρά στο κράτος.

Αυτό ακριβώς το πλεονέκτημα, θα πρέπει από μόνο του να δίνει ώθηση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, για ανάληψη περισσότερων ευθυνών για όλες τις υποθέσεις

που αφορούν την τοπική κοινωνία. Βεβαίως θα πρέπει να ενθαρρύνεται και το δικαίωμα των πολιτών για συλλογική δράση και συμμετοχή, ώστε να σχεδιάζουν και να προωθούν οι ίδιοι την ανάπτυξη που έχουν οραματιστεί για τον τόπο τους. Με άλλα λόγια, οι ΟΤΑ θα πρέπει εκ των πραγμάτων να διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο και στην περίπτωση επικείμενων κινδύνων και πιθανής καταστροφής που εκδηλώνεται στην περιοχή τους, αλλά και οι πολίτες ως οι άμεσα πληττόμενοι από τις συνέπειες αυτής, οφείλουν να είναι μέρος των διαδικασιών Πολιτικής Προστασίας.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω και με δεδομένο ότι οι δήμοι δεν ενεργούν ανεξάρτητα, αλλά κάθε φορά περιορίζονται από τις αποφάσεις που λαμβάνονται από το κράτος σε συνδυασμό με τα κονδύλια που παρέχονται, κατανοούμε ότι καθίσταται επιβεβλημένη, η ανάγκη υιοθέτησης πολιτικών που θα παρέχουν στους δήμους σαφείς και διακριτές εξουσίες, συνοδευόμενες όμως από τους αντίστοιχους πόρους που απαιτούνται για την εφαρμογή τους. Από την άλλη πλευρά, η εκάστοτε τοπική αρχή, θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από όραμα και δυναμισμό ώστε να αξιοποιήσει αποτελεσματικά αυτούς τους πόρους. Επιπλέον, νομίζω ότι σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να βασίζεται μόνο στις κρατικές ενισχύσεις, αλλά να κινείται προς την ανάκαμψη των πληγεισών περιοχών, χρησιμοποιώντας ίσως και τα εργαλεία που παρέχει η ΕΕ.

Πρώτα απ' όλα όμως, θα πρέπει να γίνει σαφές ότι για κάθε περιοχή ένα σύνολο κινδύνων είναι υπαρκτό. Για τον λόγο αυτό, οι τοπικές αρχές είναι αναγκαίο να αποδίδουν την δέουσα προσοχή στο κομμάτι της πρόληψης και γενικευμένης ενημέρωσης των ίδιων των πολιτών, καθώς η στοιχειώδης προετοιμασία τους είναι εν τέλει, μείζονος σημασίας για την διαχείριση έκτακτων γεγονότων. Σε τελικό στάδιο, οι τοπικές αρχές πρέπει με κάθε τρόπο να εκμεταλλεύονται τις ευκαιρίες που δημιουργούνται μετά από τις ενδεχόμενες καταστροφικές συνέπειες που πλήττουν την περιοχή τους, και αντί απλά να επιδιώκουν την επαναφορά της στην προηγούμενη κατάσταση, να κινούνται προς μια αναπτυξιακή πορεία που θα αποτελέσει την αρχή για μεγάλα έργα βνοής - ανύπαρκτα ως τότε για τον τόπο.

Με σωστό συντονισμό και συνεργασία σε όλα τα επίπεδα, η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί και επιβάλλεται να αναβαθμίσει τον ρόλο της στην αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, εξασφαλίζοντας έτσι, ασφαλείς συνθήκες στους πολίτες κάθε πληγείσας περιοχής.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνόγλωσσες

- Βινιεράτου - Μποσινάκη Μ. (2016). Ευρωπαϊκή προοπτική της τοπικής αυτοδιοίκησης και πολιτισμός: Μια νέα θεώρηση της τοπικής βιώσιμης ανάπτυξης, μέσα από τον πολιτισμό (Διδακτορική διατριβή). Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Καλαμάτα
- Γκουντρομίχου Χ. Καλλικράτης και Πολιτική Προστασία - Σχεδιασμός εκτάκτων αναγκών σε περίπτωση σεισμού, ΟΑΣΠ. Διαθέσιμο στο: https://www.oasp.gr/userfiles/file/Gkountromixou_Peiraias_28_05_2012.pdf
- Δακορόνια Ε., (2015). Καταστροφικές Ζημιές & Συστήματα Αποκατάστασής τους, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
- Δανδουλάκη Μ. (2008). Σχεδιασμός του χώρου και αντισεισμική προστασία στην Ελλάδα (Διδακτορική Διατριβή). Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα
- Δανδουλάκη Μ. (2011). Πολιτική Προστασία και Αυτοδιοίκηση, ΕΕΤΑ. Διαθέσιμο στο: <https://www.eetaa.gr/ekdoseis/pdf/137.pdf>
- Δελλαδέτσιμας Π.-Μ. (2009). Οι Ασφαλείς Πόλεις, Αθήνα: Εξάντας
- Διαμαντόπουλος, Γ., (1991), Μαχόμενη πολεοδομία για την ανάπτυξη της πόλης-Η περίπτωση Καλαμάτα 1980-1990, Πόλη και σεισμός, Αθήνα: Τ.Ε.Ε
- Διαμαντόπουλος Γ. (2010). «Η ανασυγκρότηση της Καλαμάτας μετά το σεισμό του 1986» στο Η. Μπεριάτος και Π.-Μ. Δελλαδέτσιμας (Επιμ.), Σεισμοί και οικιστική ανάπτυξη, Ο ρόλος του Αρχιτεκτονικού, Πολεοδομικού και Χωροταξικού σχεδιασμού. Αθήνα: Κριτική
- Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (2008). Ευθύνη και Ρόλοι των ΟΤΑ στην Πολιτική Προστασία για την Αντιμετώπιση Φυσικών Κινδύνων
- Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (2017). Οδηγός επιχειρησιακού σχεδιασμού για την διαχείριση κινδύνων σε επίπεδο Δήμων. Αθήνα: ΚΕΔΕ - ΙΤΑ
- Καπίδου Α. (2019). Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στην τοπική αυτοδιοίκηση: διαδρομές προσαρμογής και υπέρβασης (Διδακτορική διατριβή). Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

- Καραμάνου Α. (2012). Πολιτική Προστασία της χώρας έναντι φυσικών καταστροφών κατά τη διάρκεια ειρηνικής περιόδου. Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης και των εθελοντικών οργανώσεων (Διδακτορική Διατριβή). Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα. Διαθέσιμο στο:
https://www.researchgate.net/publication/333683235_Politike_Prostasia_tes_c_horas_enanti_physikon_katastrochon_kata_te_diarkeia_eirenikes_periodou_O_rollos_tes_topikes_autodioikeses_kai_ton_ethelontikon_organoseon
- Καραμάνου Α. Το Ελληνικό Σύστημα Πολιτικής Προστασίας Καραμάνου Ασπασία, ΕΚΔΔΑ. Διαθέσιμο στο:
https://eclass.ekdd.gr/esdda/modules/document/file.php/KZ_AEID_APP107/%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%A4%CE%97%CE%A4%CE%91%206%20%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%B1%CF%83%CE%B7.pdf
- Κατσαράδου Σ., Δέφνερ Α., Οικονόμου Δ. (2014). Ο σεισμός της Καλαμάτας ως παράδειγμα διαχείρισης κινδύνου: Καταστροφή ή ευκαιρία για ανασυγκρότηση της πόλης; Διαθέσιμο στο:
https://www.academia.edu/19226820/%CE%9F_%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%9A%CE%B1%CE%BB%CE%B1%CE%BC%CE%AC%CF%84%CE%B1%CF%82_%CF%89%CF%82_%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CE%B9%CE%B3%CE%BC%CE%B1_%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%87%CE%B5%CE%AF%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%B7%CF%82_%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%B4%CF%8D%CE%BD%CE%BF%CF%85_%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AE_%CE%AE_%CE%B5%CF%85%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CE%B3%CE%B9%CE%B1_%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%83%CF%85%CE%B3%CE%BA%CF%81%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7%CF%82
- Λέκκας Ε. (2000). Φυσικές και Τεχνολογικές Καταστροφές Β' Έκδοση. Διαθέσιμο στο: <https://www.elekkas.gr/images/stories/pdfdocs/books/tk.pdf>

- Μπένος Σ. (2006). «Γρήγορης Διαμαντόπουλος - ο αφανής πρωταγωνιστής της μετασεισμικής ανασυγκρότησης της Καλαμάτας» (Από το περιοδικό FLASH Μεσσηνίας). Διαθέσιμο στο:
<http://www.diktuo.org/wp/2006/08/27/%CE%B3%CF%81%CE%AE%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%B7%CF%82-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CF%84%CF%8C%CF%80%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%BF%CF%82-%CE%BF-%CE%B1%CF%86%CE%B1%CE%BD%CE%AE%CF%82-%CF%80%CF%81%CF%89/>
- Μπένος Σ. «Καλαμάτα Ως σύμβολο αλλαγών στην αποκέντρωση με αποκορύφωμα τη διαχείριση του μεγάλου σεισμού τον Σεπτέμβρη του 1986» (από την εγκυκλοπαίδεια “Η Ελλάδα στη δεκαετία του ’80”). Ανακτήθηκε από: <https://benos.gr/i-ellada-sti-dekaetia-tou-80-kalamata/>
- Σαπουντζάκη Κ. (2007). Το αύριο εν κινδύνω Φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές στην Ευρώπη και την Ελλάδα, Αθήνα: Gutenberg
- Σαπουντζάκη Κ., Δανδουλάκη Μ., (2016), Κίνδυνοι και Καταστροφές. Έννοιες και Εργαλεία Αξιολόγησης, Προστασίας, Διαχείρισης. Διαθέσιμο στο: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/6297>
- Σεισμός - Η γνώση είναι προστασία (2009), Αθήνα: ΟΑΣΠ. Διαθέσιμο στο: <https://www.oasp.gr/sites/default/files/Seismoι.pdf>
- Παπαδόπουλος Γ. Α. (2000). Η Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα. Αντιμετώπιση Φυσικών και Τεχνολογικών Καταστροφών, Αθήνα: Ίων
- Παπαζάχος Β. & Παπαζάχου Κ. (2003). Οι Σεισμοί της Ελλάδας, Αθήνα: Ζήτη
- Σιώμος Β. (2020). Οι υφιστάμενες αρμοδιότητες των Δήμων σε θέματα Πολιτικής Προστασίας και η ανάγκη ενός αποκεντρωμένου και αποτελεσματικού Εθνικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας στα πλαίσια της σχεδιαζόμενης μεταρρύθμισης, ΚΕΔΕ. Διαθέσιμο στο: <https://kede.gr/wp-content/uploads/2020/11/%CE%9F%CE%B9-%CF%85%CF%86%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%82-%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CE%B4%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82-%CF%84%CF%89%CE%BD->

[%CE%94%CE%AE%CE%BC%CF%89%CE%BD-%CF%83%CE%B5-%CE%B8%CE%AD%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82.pdf](#)

- Τριανταφύλλου Ι., Καραβίας Α., Κουκουβέλας Ι., Παπαδόπουλος Γ.Α., Παρχαρίδης Ι. Η Κρήτη Νήσος Ελλάδα Mw 6,0 Σεισμός της 27ης Σεπτεμβρίου 2021: Αναμένοντας το απροσδόκητο. Διαθέσιμο στο: <https://www.mdpi.com/2624-795X/3/1/6>
- Σερράος Κωνσταντίνος (2019). «Ορισμένες συμπερασματικές επισημάνσεις», στο Σερράος Κ. και Μέλισσας Δ. (Επιμ.) Φυσικές Καταστροφές & Χωρικές Πολιτικές (σελ. 131-136). Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα

Ξενόγλωσσες

- Anderson W., (1969). Local Civil Defense in Natural Disaster: From office to Organization, Disaster Research Center. University of Delaware, Washington, Report Series 7. Διαθέσιμο στο: <https://udspace.udel.edu/server/api/core/bitstreams/c433458c-8861-4c70-a5d3-7c50abea2c98/content>
- Benoit VIVIER, EENA (2019). Emergency communications and the EU legislative framework. Διαθέσιμο στο: <https://eena.org/knowledge-hub/documents/emergency-communications-and-the-eu-legislative-framework/>
- Bremberg N. & Britz M. (2009). Uncovering the Diverging Institutional Logics of EU Civil Protection. Διαθέσιμο στο: https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0010836709106217?casa_token=UsghAeCrvmgAAAAA:ICx-IQKIysPBKk2qBzM2XFBTqLFpkmkSnJMJI6vdJ0BHq3KpJHJ185-8DncvdAqMZUpCpSlbJZ li6E
- Jäkel, G. H. (2015). The Union Civil Protection Mechanism under European and International Law. Διαθέσιμο στο:

https://www.researchgate.net/profile/Gerhard-Jaekel/publication/356617527_The_Union_Civil_Protection_Mechanism_under_European_and_International_Law/links/61a54b30c6494c310e7a5bc1/The-Union-Civil-Protection-Mechanism-under-European-and-International-Law.pdf

- IDNDR (1994). Yokohama Strategy and Plan of Action for a Safer World, Yokohama: IDNDR. Διαθέσιμο στο: <https://www.undrr.org/publication/yokohama-strategy-and-plan-action-safer-world-guidelines-natural-disaster-prevention>
- Quarantelli, E. L. (2000) Emergencies, Disasters and Catastrophes are Different Phenomena, Newark: University of Delaware, Disaster Research Center. Διαθέσιμο στο: <https://udspace.udel.edu/server/api/core/bitstreams/7f8df691-a569-4374-bf43-a0c6b36c392c/content>
- United Nations (2000) International Decade for Natural Disaster Reduction: successor arrangements, UN resolutions and reports, A/RES/54/219. Διαθέσιμο στο: <https://www.undrr.org/publication/international-decade-natural-disaster-reduction-successor-arrangements>
- United Nations Office for Disaster Risk Reduction (2009). «2009 UNISDR terminology on disaster risk reduction», Geneva, Switzerland: UNDRR. Διαθέσιμο στο: <https://www.undrr.org/publication/2009-unisdr-terminology-disaster-risk-reduction>
- UNISDR (2005). The Hyogo Framework for Action 2005-2015: Building the Resilience of Countries and Communities to Disasters: UNISDR. Διαθέσιμο στο: <https://www.undrr.org/publication/hyogo-framework-action-2005-2015-building-resilience-nations-and-communities-disasters>
- UNSIDR (2015). Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030 – Sendai: UNSIDR. Διαθέσιμο στο: <https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030>
- Xanthopoulos, Gavriil. (2008). «Forest Fires in Greece 2007». International Forest Fire News

Νομοθεσία

- Απόφαση 2001/792/EK, Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2001, περί κοινοτικού μηχανισμού για τη διευκόλυνση της ενισχυμένης συνεργασίας στις επεμβάσεις βοήθειας της πολιτικής προστασίας. Διαθέσιμη στο:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32001D0792>
- Απόφαση 2007/779/EK, Ευρατόμ του Συμβουλίου της 8ης Νοεμβρίου 2007 περί δημιουργίας κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας, Διαθέσιμη στο:
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32007D0779\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32007D0779(01))
- Απόφαση 1313/2013/EE του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης. Διαθέσιμη στο:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32013D1313>
- Έγγραφο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας 92/C 191/01. Συνθήκη Μάαστριχτ. Επίσημη εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A11992M%2FTXT>
- Έγγραφο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας C2007/306/01. Συνθήκη της Λισαβόνας. Επίσημη εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3AC2007%2F306%2F01>
- ΑΝ 2372/1940 (ΦΕΚ 168/03.06.1940) «Περί Παθητικής Αεραμύνης της χώρας»
- ΝΔ 857/1971 (ΦΕΚ 57/18.03.1971) «Περί αντιμετώπισης των εν ειρήνη εκτάκτων αναγκών της χώρας»
- ΝΔ 17/1974 (ΦΕΚ 236/02.09.1974) «Περί πολιτικής σχεδιάσεως εκτάκτου ανάγκης»
- Ν. 2344/1995 (ΦΕΚ 212/Α/11.10.1995) «Οργάνωση πολιτικής προστασίας και άλλες διατάξεις»
- Ν.2641/1998 (ΦΕΚ 211/Α/15.9.1998) «Παλλαϊκή Άμυνα και άλλες διατάξεις»

- Ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102 Α'/01.05.2002) «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις»
- Υ.Α 1299/2003 (ΦΕΚ 423/Β/7.4.2003) «Έγκριση Υπουργού Εσωτερικών του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη "Ξενοκράτης"»
- Ν.3463/2006 (ΦΕΚ 114/Α/8.6.2006) «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων»
- Υ.Α 3384/2006 (ΦΕΚ 776/Β/28.6.2006) «Συμπλήρωση του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη "Ξενοκράτης" με το Ειδικό Σχέδιο "Διαχείριση Ανθρώπινων Απωλειών"»
- Ν. 3536/2007 (ΦΕΚ Α/42/23.2.2007) «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης»
- Ν.3613/2007 (ΦΕΚ 263/Α'/23.11.2007) «Ρυθμίσεις θεμάτων Ανεξάρτητων Αρχών, Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών»
- Ν.3852/2010 (ΦΕΚ Α' 87/7.6.2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης»
- Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ 73/Α/24.3.2014) «Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και ρύθμιση λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις»
- Ν.4662/2020 (ΦΕΚ 27/Α/7.2.2020) «Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, αναδιάρθρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση συστήματος εθελοντισμού πολιτικής προστασίας, αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού και άλλες διατάξεις» και Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου
- Υ.Α. Δ17α/115/9/ΦΝ275/2003 (ΦΕΚ 1154/Β' 12.8.2003) «Τροποποίηση διατάξεων του «Ελληνικού Αντισεισμικού Κανονισμού ΕΑΚ-2000» λόγω αναθεώρησης του Χάρτη Σεισμικής Επικινδυνότητας»

Διαδικτυακές πηγές

- Αλληλεγγύη της ΕΕ προς την Ουκρανία. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανακτήθηκε από: <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-response-ukraine-invasion/eu-solidarity-ukraine/>
- Απολογισμός έργου Δημάρχου και Δημοτικής Αρχής. Ανακτήθηκε από: <https://minoapediadas.gr/wp-content/uploads/2023/01/Apologismos-Minoa-Pediadas-32selido-tel-1.pdf?fbclid=IwAR2Uh5rL3yBZ1I-phbqz03tvHnmFCVRBc4CKnququi2gkBmjBkDOTsJ4gAQ>
- Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού, Ελληνική Στατιστική Αρχή (Οκτώβριος 2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.statistics.gr/>
- Αρκαλοχώρι. Ανακτήθηκε από: <http://www.discoverminoapediadas.gr/project/%CE%B1%CF%81%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B9/>
- «Αρκαλοχώρι: Ανοικοδομείται το εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία που κατέρρευσε στο σεισμό» (26.03.2022). Ανάκτηση από: <https://www.ertnews.gr/perifereiakoi-stathmoi/iraklio/arkalochori-anoikodomeitai-to-ekklisaki-toy-profiti-ilia-poy-katerreyse-sto-seismo/>
- Αρκαλοχώρι: Πρώτο «κουδούνι» μετά τον φονικό σεισμό, για τους μαθητές δημοτικού (18.10.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.neakriti.gr/article/kriti/irakleio/1633039/arkalohori-pto-koudouni-meta-ton-fo-niko-seismo-gia-tous-mathites-dimotikou-eikones/>
- Αρκαλοχώρι - σεισμός: Σε οικίσκους, πλέον, το Αστυνομικό Τμήμα (10,10,2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.ekriti.gr/kriti/arkalohori-seismos-se-oikiskoys-pleon-to-astynomiko-tmima-vinteo>
- Αρκαλοχώρι: Στήνονται σκηνές από τον στρατό – Συγκλονίζουν οι μαρτυρίες (27.09.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.cretalive.gr/kriti/arkalohori-stinontai-skines-apo-ton-strato-sygklonizoyn-oi-martyries>
- Γίνε εθελοντής στο Αρκαλοχώρι, μπορείς! (02.10.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.cretalive.gr/kriti/gine-ethelontis-sto-arkalohori-mporeis>
- Δήμος Μινώα: Στο πρόγραμμα «Α. Τρίτσης» ο προσεισμικός έλεγχος κτιρίων (19.03.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.kriti24.gr/dimos-minoa-sto-programma-a-tritsis-o-proseismikos-elegchos-ktirion/>

- ΕΚΔΗΛΩΣΗ: Η σεισμική ακολουθία ξαναφέρει τους επιστήμονες στο Αρκαλοχώρι (24.03.2022). Ανακτήθηκε από: <https://www.patris.gr/2022/03/24/ekdilosi-i-seismiki-akoloythia-xanafernei-toys-epistimones-sto-arkalochori/>
- Ένα χρόνο μετά από τον σεισμό στο Αρκαλοχώρι: Μήνυμα ελπίδας στα εγκαίνια του Προφήτη Ηλία (27.09.2022). Ανακτήθηκε από: <https://www.kathimerini.gr/society/562064260/enas-chronos-apo-ton-seismo-sto-arkalochori-minyma-elpidas-sta-egkainia-toy-profiti-ilia/>
- Ενίσχυση της πρόληψης, της ετοιμότητας και της απόκρισης σε περίπτωση καταστροφών στην ΕΕ. Ανακτήθηκε από: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM%3A2009_2&fbclid=IwAR3jRuwcwDZ7Y4Dq8GEBZvkrHoAJ5mJYFAzBnGXI-kZcErpr07bIVc8FJYQ
- Ενημερωτική εκδήλωση για τους σεισμούς στο Αρκαλοχώρι (09.08.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.imakb.gr/2021/08/09/%ce%b5%ce%bd%ce%b7%ce%bc%ce%b5%cf%81%cf%89%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%ce%b5%ce%ba%ce%b4%ce%ae%ce%bb%cf%89%cf%83%ce%b7-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%84%ce%bf%cf%85%cf%82-%cf%83%ce%b5%ce%b9%cf%83%ce%bc%ce%bf/>
- Ενημερωτικό γράφημα - Ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της ΕΕ σε αριθμούς. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανακτήθηκε από: <https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/civil-protection/>
- Επαφές Δημάρχου Μινώα Πεδιάδας Μ. Φραγκάκη στην Αθήνα (13.12.2022). Ανακτήθηκε από: <https://www.cretalive.gr/kriti/epafes-dimarhoy-minoa-pediadas-m-fragkaki-stin-athina>
- Επιδείνωση της κατάστασης στο Αρκαλοχώρι από το νέο σεισμό των 5,4 βαθμών - Νέες καταρρεύσεις σε κτίσματα με ζημιές (28.09.2021). Ανακτήθηκε από: https://kede.gr/epideinosi-tis-katastasis-sto-arkalochori-apo-to-neo-seismo-ton-54-vathmon-nees-katarrefseis-se-ktismata-me-zimies/?fbclid=IwAR09HsWITdcw0u-Rs5vnnnqcawipcVJFacz0WER_z39XKVkP4kh0trNvV7c
- Επίσημη ιστοσελίδα Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης - Αποχέτευσης Μινώα Πεδιάδας. Διαθέσιμη στο: <https://www.deyamp.gr/>

- Επίσημη ιστοσελίδα Δήμου Μινώα Πεδιάδας. Διαθέσιμη στο:
<https://minoapediadas.gr/>
- Ευρωπαϊκή Ένωση. Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Ανακτήθηκε από: <https://www.civilprotection.gr/en/european-union> & <https://www.civilprotection.gr/el/eyropaiki-enosi>
- Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας, ΟΑΣΠ. Ανακτήθηκε από: <https://www.oasp.gr/node/1778>
- Ζημιές στο Χουδέτσι άφησε ο ισχυρός σεισμός (27.09.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.cretalive.gr/kriti/zimies-kai-sto-hoydetsi-afise-o-ishyros-seismos>
- Ισχυρή σεισμική δόνηση στην Κρήτη – Στο νησί η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας (27.09.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.civilprotection.gr/el/simantika-themata/ishyri-seismiki-donisi-stin-kriti-sto-nisi-i-politiki-igesia-toy-yπουργειου>
- Μητσοτάκης από Αρκαλοχώρι: Άμεση ενίσχυση 1 εκ. ευρώ στους πληγέντες δήμους (28.09.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.cretalive.gr/kriti/mitsotakis-aro-arkalohori-amesi-enishysi-1-ek-eyro-stoys-pligentes-dimoys>
- Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας της ΕΕ. Ανακτήθηκε από: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en
- ΟΑΣΠ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 2021 (Μάρτιος 2022), Αθήνα, ΟΑΣΠ. Ανακτήθηκε από: <https://www.oasp.gr/node/4886>
- Οδηγίες Προστασίας - Μετασεισμική περίοδος, ΟΑΣΠ. Ανακτήθηκε από: <https://www.oasp.gr/userfiles/metasismiki.pdf>
- «Οι παππούδες μας πέρασαν χειρότερα»: Αρνούνται να φύγουν οι κάτοικοι από το Αρκαλοχώρι μετά τον σεισμό στην Κρήτη (29.09.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.ethnos.gr/greece/article/176099/oipappoydesmasperasanxeirotaraarnoyntainafygoynoikatoikoiapotoarkaloxorimetatonseismosthnrhth>
- «Οι Στόχοι και οι 169 επιδιώξεις για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη αναλυτικά», Ηνωμένα Έθνη. Ανακτήθηκε από: <https://unric.org/el/%ce%bf%ce%b9-%cf%83%cf%84%cf%8c%cf%87%ce%bf%ce%b9-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%ce%bf%ce%b9-169->

[%ce%b5%cf%80%ce%b9%ce%b4%ce%b9%cf%8e%ce%be%ce%b5%ce%b9%cf%82-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%84%ce%b7-%ce%b2%ce%b9%cf%8e/](https://www.patris.gr/2022/08/01/plires-schedio-gia-tin-oikistiki-anasygkrotisi-toy-dimoy-minoa/)

- Πλήρες σχέδιο για την οικιστική ανασυγκρότηση του Δήμου Μινώα (01.08.2022). Ανακτήθηκε από:
<https://www.patris.gr/2022/08/01/plires-schedio-gia-tin-oikistiki-anasygkrotisi-toy-dimoy-minoa/>
- Πρόγραμμα Ανασυγκρότησης της Βόρειας Εύβοιας. Ανακτήθηκε από:
<https://diazoma.gr/cultural-routes/northern-evia/>
- Ρουσοχώρια: Κατέρρευσε η Αγία Φωτεινή-Σοβαρές υλικές ζημιές και σε άλλα κτίσματα (27.09.2021). Ανακτήθηκε από:
<https://www.newshub.gr/el/kriti/royssochoria-katerreyse-i-agia-foteini-sovares-ylikes-zimies-kai-se-alla-ktismata>
- Σεισμοί Καλαμάτας. Διαθέσιμο στο:
<https://benos.gr/%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CE%AF/>
- Σεισμόπληκτος και ο Δήμος Βιάννου - Κηρύχτηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (10.10.2021). Ανακτήθηκε από:
https://www.efsyn.gr/efkriti/koinonia/314032_seismopliktos-kai-o-dimos-biannoy-kirythike-se-katastasi-ektaktis-anagkis
- Σεισμός 5,8 Ρίχτερ στην Κρήτη: Σε σκηνές οι κάτοικοι του Αρκαλοχωρίου (27.09.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.lifo.gr/now/greece/seismos-stin-kriti-stratos-ethelontes-kai-erythros-stayros-estisan-skines-gia-toys>
- Σεισμός Κρήτη: Γιατί ήταν ιστορικός - Γιατί σημειώθηκαν τόσες ζημιές στο Αρκαλοχώρι (28.09.2021). Ανακτήθηκε από:
<https://www.ethnos.gr/greece/article/175865/seismoskrhthgiatihtanistorikosgiatishmeiothkantoseshmiesstoarkaloxori?fbclid=IwAR1JhH3JIBcYBAqgFRv0ABXKHdH2BIooN6eAITG6AxuJBqoizwUp919ay9E>
- Σεισμός στην Κρήτη: C-130 με στελέχη της ΕΜΑΚ και drone στην περιοχή - Ενεργοποιήθηκε κλιμάκιο μηχανικών (27.09.2021). Ανακτήθηκε από:
<https://www.kathimerini.gr/society/561513940/seismos-stin-kriti-c-130-me-stelechi-tis-emak-kai-drone-stin-periochi-energopoiithike-klimakio-michanikon/>
- Σεισμός στην Κρήτη – Μεγάλες καταστροφές σε σχολεία – Άγνωστο πότε θα λειτουργήσουν (28.09.2021). Ανακτήθηκε από:

<https://www.tanea.gr/2021/09/28/greece/seismos-stin-kriti-megales-katastrofes-se-sholeia-agnosto-pote-tha-leitourgisoun/>

- Σεισμός στην Κρήτη – Μήνυμα 112: «Μην μπαίνετε σε κτίρια που έχουν υποστεί ζημιές» (27.09.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.kathimerini.gr/society/561514315/seismos-stin-kriti-minyma-112-min-mpainete-se-ktiria-poy-echoyn-ypostei-zimies/>
- Σεισμός στην Κρήτη: Στην Βόνη οι πρώτοι οικίσκοι για τους σεισμόπληκτους (06.10.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.neakriti.gr/article/kriti/irakleio/1631367/seismos-stin-kriti-eftasan-oi-prottoi-oikiskoi-gia-tous-seismopliktous-sti-voni/>
- Σεισμός στην Κρήτη – Συγκλονίζουν οι εικόνες από το χτύπημα του εγκέλαδου (27.09.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.tanea.gr/2021/09/27/greece/seismos-stin-kriti-syglonizoun-oi-eikones-apo-to-xytipima-tou-egkeladou/>
- Σεισμός στην Τουρκία: Ο Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας και Ανθρωπιστικής Βοήθειας της ΕΕ ευχαριστεί την Ελλάδα (06.02.2023). Ανακτήθηκε από: <https://www.iefimerida.gr/kosmos/seismos-toyrkia-mihanismos-politikis-prostasias-ee-eyharistei-ellada>
- Σεισμός στο Αρκαλοχώρι: Δραματική η κατάσταση μετά από 16 μήνες - 700 άνθρωποι ζουν σε κοντέινερ και περιμένουν τους φακέλους (31.01.2023). Ανακτήθηκε από: <https://www.ethnos.gr/greece/article/244341/seismosstoarkaloxoridramatikhhkatastashmetaapo16mhnes700anthropoizoynsekonteinerkaiपरιμενοyntoysfakeloyis>
- Σελίδα Δήμου Μινώα Πεδιάδας στο Facebook. Διαθέσιμη στην <https://www.facebook.com/minoapediadas.gr>
- Στην παρουσίαση της λειτουργίας του «112» ο Κ. Μητσοτάκης (19.12.2019). Ανάκτηση από: <https://www.naftemporiki.gr/society/1160599/stin-parousiasi-tis-leitourgias-tou-112-o-k-mitsotakis/>
- Στο σχολείο τους ξανά μετά τον σεισμό οι μαθητές του 2ου Δημοτικού Σχολείου Αρκαλοχωρίου (16.02.2022). Ανακτήθηκε από: <https://www.cretalive.gr/kriti/sto-sholeio-toys-xana-meta-apo-ton-seismo-oi-mathites-toy-2oy-dimotikoy-arkalohoroy>

- Σχέδιο Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών και άμεση/βραχεία διαχείριση των συνεπειών από εκδήλωση σεισμών του Δήμου «Μινώα Πεδιάδας». Ανακτήθηκε από: <https://minoapediadas.gr/wp-content/uploads/2022/02/sxedio-seismos.pdf>
- Τα 40 μνημεία που «πλήγωσε» ο σεισμός (30.11.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.patris.gr/2021/11/20/ta-40-mnimeia-poy-pligose-o-seismos/>
- Τσελέντης στο CRETA: Η ανησυχία για το αεροδρόμιο στο Καστέλλι και το Ηράκλειο (2022). Ανακτήθηκε από: <https://www.skaikritis.gr/tselentis-sto-creta-i-anisychia-gia-to-aerodromio-sto-kasteli-kai-to-irakleio/>
- "Τσουνάμι" βοήθειας στους πληγέντες (29.09.2021). Ανακτήθηκε από: <https://www.cretalive.gr/kriti/tsoynami-boitheias-stoys-pligentes>
- Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης - Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ. <https://diavgeia.gov.gr/>
- «Φωτιές: Η διεθνής βοήθεια που έχει λάβει η Ελλάδα (λίστα)» (08.08.2021). Ανάκτηση από: <https://www.kathimerini.gr/society/561461599/foties-i-diethnis-voitheia-poy-echei-lavei-i-ellada-lista/>

Άλλες πηγές

- Αραβιάκης Κ. (2023, 8 Φεβρουαρίου). Προσωπική συνέντευξη
- Αποφάσεις 8648/27.09.2021 (ΑΔΑ: 9Κ9Ζ46ΝΠΠΘ-6ΤΓ) και 8752/30.09.2021 (ΑΔΑ: 9Ω6Ρ46ΝΠΠΘ-1ΥΘ) του γΠΠΠ με την οποία κηρύχθηκαν σε κατάσταση Έκτακτης Ανάγκης Πολιτικής Προστασίας, οι Δήμοι Μινώα Πεδιάδας και Αρχανών - Αστερουσίων της Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου της Περιφέρειας Κρήτης
- Επίσημα στοιχεία της ΓΔΑΕΦΚ που παραχωρήθηκαν από την κ. Δημοπούλου Ευγενία, κατόπιν αίτησής μου, στις 23.01.2023

Παράρτημα Ι

Ερωτηματολόγιο έρευνας σε ηλεκτρονική μορφή

Πολιτική Προστασία και Τοπική Αυτοδιοίκηση

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μέρος της διπλωματικής μου εργασίας, με τίτλο **"Πολιτική Προστασία και Τοπική Αυτοδιοίκηση"**, που εκπονείται στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος "Δημόσια Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση" του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Η έρευνα απευθύνεται σε πολίτες του Δήμου Μινώα Πεδιάδας, οι οποίοι βρέθηκαν αντιμέτωποι με τον καταστροφικό σεισμό της 27ης Σεπτεμβρίου του 2021. Μέσα από την μελέτη περίπτωσης, σκοπός είναι να αποτυπωθεί η γενικότερη στάση και γνώση των δημοτών πάνω σε θέματα Πολιτικής Προστασίας, να αναγνωριστούν τα προβλήματα που τυχόν ανακύπτουν ως προς την διαχείριση της έκτακτης κατάστασης στην οποία ο δήμος περιήλθε και τέλος να επισημανθούν οι απόψεις τους, για τις αναγκαίες δράσεις και τα έργα, που είναι δυνατόν να επιφέρουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για την οργάνωση του συστήματος Πολιτικής Προστασίας αλλά και για την ανασυγκρότηση της περιοχής.

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και απαρτίζεται από 20 ερωτήσεις στις οποίες καλείστε να απαντήσετε αυθόρμητα με ότι σας εκφράζει περισσότερο. Εκτιμάται ότι η διάρκεια για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου είναι περίπου 10 λεπτά.

Η συμμετοχή σας είναι πολύτιμη για την επιτυχή διεξαγωγή της έρευνας, καθώς τα αποτελέσματα που θα προκύψουν θα αφορούν συνολικές εκτιμήσεις για το υπό μελέτη αντικείμενο.

Για οποιαδήποτε ερώτηση σχετικά με την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ή την συμμετοχή σας στην έρευνα, μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μου μέσω email στο m.manolaraki@yahoo.gr.

Σας ευχαριστώ θερμά για τον χρόνο σας!

Με εκτίμηση,

Μανωλαράκη Μαριάννα

marnik2006@gmail.com (δεν κοινοποιήθηκε)
Εναλλαγή λογαριασμού

Επόμενο

Σελίδα 1 από 5

Εκκαθάριση φόρμας

Αυτή η φόρμα δημιουργήθηκε μέσα στον τομέα University of the Peloponnese. [Αναφορά κακής χρήσης](#)

Google Φόρμες

I. Προσωπικά στοιχεία, ενεργός συμμετοχή στα κοινά και οικονομικές συνέπειες λόγω σεισμού

1. Η ηλικία σας: *

- 18-24
- 25-39
- 40-54
- 55-64
- 65+

2. Το επίπεδο σπουδών σας: *

- Απόφοιτος/-η Δημοτικού
- Απόφοιτος/-η Γυμνασίου
- Απόφοιτος/-η Λυκείου
- Απόφοιτος/-η ΑΕΙ/ΤΕΙ
- Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου

3. Είστε κάτοικος της Δημοτικής Ενότητας: *

- Αρκαλοχωρίου
- Καστελλίου
- Θραψανού

4. Παρακολουθείτε τις αποφάσεις που εγκρίνονται από το Δημοτικό Συμβούλιο της περιοχής σας; *

- Ναι
- Όχι

5. Ποιος κατά την γνώμη σας είναι ο αμεσότερος δίαυλος επικοινωνίας μεταξύ δημοτών και δήμου, ώστε να γνωστοποιούνται οι αποφάσεις που εγκρίνονται; *

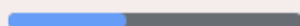
- Ηλεκτρονική Πληροφόρηση (ιστοσελίδα Δήμου, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, Διαύγεια κτλ.)
- Ανάρτηση στον Πίνακα Ανακοινώσεων των δημοτικών καταστημάτων κάθε Δημοτικής Ενότητας
- Δημοσίευση σε τοπική εφημερίδα ή χρήση τοπικών μέσων μαζικής ενημέρωσης
- Απευθείας ενημέρωση από τους δημοτικούς και τοπικούς συμβούλους
- Δυνατότητα παρακολούθησης των συνεδριάσεων σε πραγματικό χρόνο μέσω της δημιουργίας καναλιού στο Youtube και τήρηση αρχείου με όσες έχουν ήδη πραγματοποιηθεί

6. Ο σεισμός της 27ης Σεπτεμβρίου 2021, είχε ως αποτέλεσμα για εσάς την: *

- Ολοσχερή καταστροφή της κατοικίας μου
- Ολοσχερή καταστροφή της επιχείρησής μου
- Πρόκληση ρωγμών στην κατοικία ή στην επιχείρησή μου
- Καταστροφή του οικιακού εξοπλισμού μου
- Προσωρινή ή μόνιμη απώλεια της εργασίας μου
- Τίποτα από τα παραπάνω

[Πίσω](#)

[Επόμενο](#)

Σελίδα 2 από 5

Εκκαθάριση
φόρμας

II. Προ-καταστροφικό στάδιο

Εκτίμηση των κινδύνων και επιχειρησιακή ετοιμότητα του δήμου

Βάση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, κάθε δήμος της χώρας έχει μια σειρά * αρμοδιοτήτων για θέματα που αφορούν την πολιτική προστασία. Μεταξύ αυτών, είναι και η εκπόνηση ενός σχεδίου έκτακτης ανάγκης για την αποτελεσματική αντιμετώπιση καταστροφικών γεγονότων. Το σχέδιο βασίζεται σε μνημόνια ενεργειών τα οποία είναι εξειδικευμένα για κάθε είδος φυσικού κινδύνου, εγκρίνεται από το Δημοτικό Συμβούλιο και κατόπιν τηρείται στο δήμο έως ότου προκύψει ανάγκη επικαιροποίησής του.

7. Στο δήμο σας, είχε εκπονηθεί από πριν, σχέδιο έκτακτης ανάγκης για την ενδεχόμενη εκδήλωση σεισμικού γεγονότος.

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

8. Γνωρίζετε τα μέτρα προστασίας που πρέπει να ληφθούν από πλευράς σας, * αλλά και τους χώρους καταφυγής που έχουν οριστεί από τον δήμο σε περίπτωση εκδήλωσης σεισμού;

- Γνωρίζω τα μέτρα αυτοπροστασίας για τον σεισμό και τους χώρους καταφυγής που έχουν οριστεί στην περιοχή μου
- Γνωρίζω μόνο τα μέτρα αυτοπροστασίας για τον σεισμό
- Δεν γνωρίζω τίποτα από τα δύο

9. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα από τον δήμο για την *
επαρκή ενημέρωση σε ότι αφορά την προστασία σας, σε περίπτωση
εκδήλωσης σεισμού στην περιοχή σας;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

10. Πόσο σημαντική θεωρείτε την προσπάθεια ενημέρωσης και *
ευαισθητοποίησης των δημοτών μέσα από την διεξαγωγή των σχετικών
ενημερωτικών εκδηλώσεων που πραγματοποίησε ο δήμος, πριν αλλά και μετά
τον καταστροφικό σεισμό;

Εξαιρετικά σημαντική 1 2 3 4 5 Άνευ σημασίας

11. Θεωρείται απαραίτητη την εκπαίδευση των υπαλλήλων στα τμήματα *
Πολιτικής Προστασίας των δήμων, πριν την ανάληψη των καθηκόντων τους,
στις αντίστοιχες θέσεις;

- Σίγουρα, ναι
- Δεν τη θεωρώ απαραίτητη

Πίσω

Επόμενο

Σελίδα 3 από 5

Εκκαθάριση
φόρμας

III. Συν-καταστροφικό στάδιο

Άμεση απόκριση του δήμου και διαχείριση της έκτακτης κατάστασης που προέκυψε κατά την εκδήλωση του σεισμού αλλά και μετά το πέρας αυτού

12. Νιώθετε ασφαλείς στην περιοχή σας και απόλυτα ικανοποιημένοι σε σχέση * με τον τρόπο με τον οποίο επενέβησαν ο κρατικός μηχανισμός και οι τοπικές αρχές;

- Ναι
- Όχι
- Δεν είμαι σίγουρος/-η

13. Πώς θα χαρακτηρίζατε σε γενικές γραμμές την βοήθεια που ως τώρα έχει * παρασχεθεί στην περιοχή;

	Ανύπαρκτη	Μικρή	Μέτρια	Σημαντική	Πολύ σημαντική
Από τον δήμο	☐	☐	☐	☐	☐
Από τις εθελοντικές/φιλανθρωπικές οργανώσεις	☐	☐	☐	☐	☐

14. Βαθμολογήστε την μέχρι τώρα υποστήριξη του δήμου σε θέματα όπως: *
(Βαθμολογήστε από 1-5, όπου 1: επαρκής υποστήριξη και 5: ανεπαρκής υποστήριξη)

	1	2	3	4	5
Άμεση ανακούφιση πληγέντων (προσωρινή διαμονή, σίτιση κτλ.)	☐	☐	☐	☐	☐
Κατεδάφιση ετοιμόρροπων κτιρίων	☐	☐	☐	☐	☐
Αποκατάσταση βλαβών οδικού δικτύου, δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης	☐	☐	☐	☐	☐
Απαλλαγή δημοτικών τελών καθαριότητας και φωτισμού για τα μη κατοικήσιμα ακίνητα	☐	☐	☐	☐	☐
Λήψη μακροπρόθεσμων μέτρων που αφορούν την ανασυγκρότηση της περιοχής	☐	☐	☐	☐	☐

15. Πού κατά την γνώμη σας, εντοπίζεται η μεγαλύτερη αδυναμία του δήμου κατά το διάστημα που ακολούθησε το σεισμικό γεγονός; *

- Ελλιπής ενημέρωση των πολιτών για θέματα που αφορούν σε παροχές, αιτήσεις κτλ.
- Υποστελεχωμένη Τεχνική Υπηρεσία του δήμου, χωρίς επαρκές προσωπικό το οποίο θα ήταν δυνατόν να διατεθεί για τη συγκρότηση επιτροπών ελέγχου κτιρίων
- Καθυστερήση άρσης επικινδυνότητας ετοιμόρροπων κτιρίων
- Καθυστερήση διαδικασιών διάνοιξης αποκλεισμένων δρόμων από τυχόν μάζα

16. Τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζονται σχετικά με την αντιμετώπιση * της κατάστασης των πληττόμενων της περιοχής είναι: (Βαθμολογήστε από 1-7, όπου 1:σημαντικότερο πρόβλημα, 7:λιγότερο σημαντικό πρόβλημα - Προσοχή: σε κάθε αριθμό, αντιστοιχεί μόνο μία απάντηση)

	1	2	3	4	5	6	7
Έλλειψη συντονισμού και ετοιμότητας των κρατικών αρχών	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Έλλειψη κρατικών οικονομικών πόρων	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Προτεραιοποίηση άλλων ζητημάτων έναντι εκείνου που απασχολεί την περιοχή μας	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ασαφής διάκριση ρόλων και αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων Πολιτικής Προστασίας	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Υποστελέχωση βοηθητικών υπηρεσιών (π.χ τοπικό γραφείο ΔΑΕΦΚ)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Αδυναμία των τοπικών αρχών για άσκηση πίεσης προς την Πολιτεία	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Έλλειψη πρωτοβουλίας και μη ουσιαστική διεκδίκηση από τους ίδιους τους δημότες	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

IV. Μετα-καταστροφικό στάδιο

Διαχείριση της μετασεισμικής κατάστασης, αποκατάσταση των επιπτώσεων του σεισμού και ανάκαμψη της πληγείσας περιοχής

17. Πιστεύετε ότι οι συνέπειες του σεισμού στην οικογενειακή, επαγγελματική * και κοινωνική σας ζωή, είναι ικανές να συμβάλλουν στην οικονομική συρρίκνωση και στην ερημοποίηση της περιοχής σας;

- Καθόλου
- Ελάχιστα
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα πολύ

18. Σε ποιο βαθμό, θεωρείτε αναγκαίες τις παρακάτω δράσεις, αρχικά για την ^{*} ορθότερη διαχείριση της παρούσας κατάστασης και εν συνεχεία, την μελλοντική ανταπόκριση του δήμου σε παρόμοια γεγονότα;

	Πάρα πολύ	Λίγο	Καθόλου
Αναγνώριση αναγκών του δήμου, στοχοθεσία και προτεραιοποίηση	☐	☐	☐
Ενθάρρυνση της δημόσιας διαβούλευσης, ώστε να ακουστούν όλες οι απόψεις των πολιτών για το εν λόγω ζήτημα	☐	☐	☐
Ενίσχυση συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ αυτοδιοικητικών και κυβερνητικών φορέων	☐	☐	☐
Σαφής κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων	☐	☐	☐
Εξασφάλιση της διαθεσιμότητας κρίσιμου εξοπλισμού και προμηθειών για τη θωράκιση του δήμου εν όψει καταστροφικών γεγονότων	☐	☐	☐
Επικαιροποίηση θεσμικού πλαισίου, λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα που προέκυψαν μετά τον καταστροφικό σεισμό	☐	☐	☐
Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού με ημερίδες, φυλλάδια και κάθε άλλο πρόσφορο μέσο	☐	☐	☐
Επιμόρφωση των εργαζομένων με στόχο την αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων τους	☐	☐	☐
Διενέργεια ασκήσεων ετοιμότητας σε ετήσια τουλάχιστον βάση, για διαπίστωση τυχόν κενών	☐	☐	☐
Αποτίμηση των ενεργειών όλων όσων ενεπλάκησαν, με στόχο την βελτίωση της λειτουργίας τους	☐	☐	☐

19. Το όραμά σας για το μέλλον του δήμου και την ανασυγκρότηση της περιοχής: (Επιλέξτε μέχρι 3 σημεία που θεωρείτε τα πλέον σημαντικά) *

- Αποζημίωση των πληγέντων και αποκατάσταση των ζημιών που υπέστησαν τα σπίτια και οι επιχειρήσεις της περιοχής
- Ανακατασκευή ασφαλών κτιρίων για την εύρυθμη λειτουργία των σχολικών μονάδων
- Βιώσιμη πολεοδομική και οικιστική οργάνωση της περιοχής του Δήμου μέσα από την εκπόνηση του Ειδικού Πολεοδομικού Σχεδίου
- Υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων για χρηματοδότηση δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων
- Ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής μέσω της εκπόνησης στοχευμένων προγραμμάτων πολυεπίπεδων δράσεων και εκδηλώσεων στους μικρούς σεισμόπλητους οικισμούς
- Πραγματοποίηση δημόσιων έργων αναπτυξιακού χαρακτήρα στο Αρκαλοχώρι αλλά και σε κάθε μικρό οικισμό του Δήμου
- Δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης και συγκράτησης του τοπικού πληθυσμού
- Τουριστική ανάπτυξη και προβολή του δήμου, αξιοποιώντας τις νέες προοπτικές που ανοίγονται, εξαιτίας του νέου υπό κατασκευή αεροδρομίου

20. Με βάση τις τωρινές συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή σας, πώς βλέπετε να εξελίξετε το μέλλον; *

- Πιστεύω ότι ο δήμος, θα εξασφαλίσει τις αναγκαίες επιχορηγήσεις και θα τις αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο
- Είμαι απαιδιόδοξος/η και φοβάμαι ότι τα προβλήματα θα χρονίσουν και ότι κάποια θα μείνουν άλυτα

Πίσω

Υποβολή

Σελίδα 5 από 5

Εκκαθάριση
φόρμας

Αυτή η φόρμα δημιουργήθηκε μέσα στον τομέα University of the Peloponnese. [Αναφορά κακής χρήσης](#)

Google Φόρμες

Παράρτημα II

Απομαγνητοφωνημένη συνέντευξη κ. Αραβιάκη Κωνσταντίνου

(...)

1. Πιστεύετε ότι ο Δήμος σας ήταν έτοιμος για μια τέτοια καταστροφή;

Σχετικά έτοιμος... Με την έννοια ότι είχαμε συντάξει τα σχέδια, τα είχαμε διαβάσει, τα είχαμε μελετήσει, αλλά δεν περιμέναμε να γίνει και ο σεισμός. Τα σχέδια επέμβασης του Εγκέλαδου που αφορά τους σεισμούς είχαν συνταχθεί από το Δήμο μας, από το γραφείο Πολιτικής Προστασίας και από εμένα αλλά δεν περιμέναμε ότι θα το εφαρμόσουμε κιόλας. Η αλήθεια βέβαια είναι ότι ο σεισμός είναι εκείνη την ώρα "βλέποντας και κάνοντας". Τα σχέδια είναι τυφλοσύρτης... Δεν μπορείς να τα εφαρμόσεις ακριβώς... απλώς έχεις μία ιδέα του τι πρέπει να κάνεις, που πρέπει να δώσεις προτεραιότητα και τα λοιπά... Οι αρμοδιότητες λοιπόν, έχουν αποσαφηνιστεί από τα σχέδια. Τώρα σε ότι αφορά αυτά, η αλήθεια είναι, ότι είναι πάρα πολύ αναλυτικά... Παραπάνω από ότι πρέπει νομίζω εγώ... Ίσως θα έπρεπε να είναι λίγο πιο συμπυκνμένα, να μην γράφουν πάρα πολλά, διότι όταν γράφεις πάρα πολλά, τα ξεχνάς! Ενώ αν είναι πιο ουσιαστικά... θα είναι και πιο πρακτικά! Συνεπώς, είχαμε τα σχέδια... ευτυχώς όμως, είχαμε και τους χώρους! Έγινε μετά ο σεισμός και μπορέσαμε να βγάλουμε όλη την οργάνωση της αντιμετώπισης των συνεπειών του σεισμού από το Εκθεσιακό Κέντρο. Είχαμε υπαίθριους ασφαλείς χώρους για να κάνουμε τους καταυλισμούς και τους χώρους καταφυγής, αλλά και στεγασμένους οι οποίοι εξίσου βοήθησαν, όπως για παράδειγμα η αποθήκη για τα υλικά που χρειάστηκαν μετέπειτα οι πληγέντες.

2. Την περίοδο πριν το σεισμό είχατε ποτέ συγκαλέσει το Συντονιστικό Τοπικό Όργανο του Δήμου σας;

Συγκαλούμε πολλά Συντονιστικά, εκτός το Συντονιστικό του σεισμού... Διότι ο σεισμός δεν είναι σαν την πυρκαγιά που ξέρεις ότι θα έχεις... Τον σεισμό, δεν τον προβλέπεις ποτέ. Είχαμε κάνει Συντονιστικό, αλλά μετά τον πρώτο σεισμό το μικρό.

3. Είχε πραγματοποιηθεί ποτέ προσεισμικός έλεγχος των δημοτικών κτιρίων;

Όχι... τουλάχιστον στη δικιά μας τη θητεία. Υπήρχε όμως στο πρόγραμμα «Τρίτσης» η πρόβλεψη για έλεγχο προσεισμικό σε δημόσια κτίρια και εκπαιδευτήρια, σε σχολεία δηλαδή και δεν προλάβαμε να το ενεργοποιήσουμε, το οποίο το κάναμε τώρα.

4. Το ίδιο ισχύει και για τις ασκήσεις ετοιμότητας φαντάζομαι...

Ασκήσεις κάνουν τα σχολεία εμείς που να κάνουμε... Εμείς δεν έχουμε μεγάλα δημόσια κτίρια σαν Δήμος να κάνουμε άσκηση εκκένωσης.

5. Θεωρείται ικανοποιητική την ανταπόκρισή σας; Νομίζετε ότι έγιναν κάποιοι λάθος χειρισμοί από πλευράς σας, τους οποίους θα μπορούσατε να βελτιώσετε περαιτέρω;

Νομίζω ότι η αντίδραση ήταν άμεση. Το καλό βέβαια στην περίπτωσή μας, ήταν ότι δεν είχαμε θύματα και κατεδαφίσεις πολλών κτιρίων. Είχαμε μόνο ένα θύμα, το οποίο άμεσα απεγκλωβίστηκε από την Πυροσβεστική, ήταν όμως νεκρός... Κατά τα άλλα δεν είχαμε επιπλέον θύματα στα οποία θα έπρεπε να δώσουμε προτεραιότητα. Έτσι, προτεραιότητα δόθηκε στα λοιπά προβλήματα, τα δευτερεύοντα, δηλαδή στη σίτιση και στέγαση. Να πω και το άλλο τώρα... χωρίς να θέλω να παινευτούμε... το ίδιο κιόλας βράδυ, είχαμε στήσει ήδη τις σκηνές και είχαμε ήδη κανονίσει και το φαγητό. Στη συνέχεια βέβαια οργανωθήκαμε περισσότερο... Πάντα οι πρώτες ώρες είναι δύσκολες! Οι πρώτες ώρες... μέχρι να κάνεις τις αυτοψίες, να κάνεις την αναγνώριση, να δεις τι παίζει... τι πρόβλημα έχουμε... Έχουμε κατεδαφισμένα κτίρια; Έχουμε εγκλωβισμούς; Δεν έχουμε; Έχουμε πολλούς που είναι άστεγοι; Πολλά και διάφορα... Πρέπει πρώτα να γίνει μια αυτοψία και αναγνώριση των θεμάτων αυτών και μετά αντιδράς.

6. Μέσα σε όλη αυτήν την προσπάθεια που επιδείξατε, υπήρχε αποτελεσματική συνεργασία με την Περιφέρεια και τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς;

Ναι, νομίζω ήτανε πάρα πολύ ικανοποιητική όλη η συνεργασία. Και γι' αυτό εξάλλου και το αποτέλεσμα ήταν θετικό. Και με την Περιφέρεια και με την Αστυνομία και με την Πυροσβεστική γιατί αυτή πρωτοέρχεται για τους απεγκλωβισμούς, και με τους εθελοντές. Είχαμε και εθελοντές από το Ηράκλειο. Πάρα πολλές ομάδες που συνεργάστηκαν με τους υπαλλήλους του Δήμου. Στην διάρκεια της αποκατάστασης βέβαια των ζημιών και των προβλημάτων αντιμετώπισης είχαμε και εθελοντές από εδώ, οι οποίοι δεν ήταν οργανωμένοι εθελοντές, ήταν εθελοντές του σεισμού. Και όλη αυτή μαζί η συνεργασία νομίζω ότι είχε ένα πάρα πολύ καλό αποτέλεσμα. Για να μην πω άριστο αποτέλεσμα... Σχετικά, γιατί είμαστε και μικρός δήμος.

7. Έχετε αντιληφθεί κάποιες ελλείψεις υπηρεσιακού προσωπικού στο Δήμο σας, ιδίως στα τμήματα τα σχετικά, με την πολιτική προστασία;

Όσον αφορά τους εργάτες έχουμε... Και η "βοήθεια στο σπίτι" που βοηθάει σε αυτές τις περιπτώσεις στα πλαίσια της κοινωνικής της αποστολής. Αλλά και οι εργάτες του πρασίνου και της καθαριότητας ήταν όλοι συστρατευμένοι και αντιμετώπισαν όλα τα προβλήματα του σεισμού και των αστέγων. Πλην όμως, αυτό που νομίζω ότι θα χρειαζόταν και δεν υπήρχε ήταν το να είχαμε στο Δήμο πολιτικούς μηχανικούς που να κάνανε ένα στοιχειώδη εμπειριστατωμένο πρώτο έλεγχο όσον αφορά τη στατικότητα των κτιρίων. Ήρθαν όμως, από την υπηρεσία την ΓΔΑΕΦΚ εδώ οι μηχανικοί αμέσως.

8. Θεωρείτε ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να "σηκώσει το βάρος" της αρμοδιότητας της Πολιτικής Προστασίας;

Αν δεν μπορεί η Τοπική Αυτοδιοίκηση, δύσκολο είναι να μπορεί κάποιος άλλος... Για εμάς εκ των πραγμάτων προκύπτει η υποχρέωση και η ανάγκη να σταθούμε πάρα πολύ σοβαρά σε όλο αυτό το θέμα, να θωρακίσουμε τον Δήμο μας από κινδύνους και συνέπειες φυσικών καταστροφών και από εκεί και πέρα να έχουμε την ανάλογη ενίσχυση για αυτόν τον ρόλο.

9. Τι είδους υποστήριξη θεωρείται ότι πρέπει να παράσχει το Κράτος προς τους ΟΤΑ α' βαθμού για την διευκόλυνση του έργου τους σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης;

Αν μπορώ να μιλήσω από την δική μας εμπειρία, νομίζω ότι το κενό που είδαμε εμείς στο δήμο μας, είναι η έλλειψη πολιτικών μηχανικών. Όπως είπα, θα μπορούσαν να κάνουν τις πρώτες αυτοψίες σε συνδυασμό με τους μηχανικούς της ΓΔΑΕΦΚ τις πρώτες ώρες, ώστε να έχουμε μία εικόνα καλή, αμέσως μετά το σεισμό. Αυτοί που ήρθαν για αυτοψία θα έπρεπε να είναι πολιτικοί μηχανικοί που δεν ήταν... Ήταν ας πούμε δομικοί, δεν ήταν πολιτικοί μηχανικοί πού είναι οι καθ' ύλην αρμόδιοι για το θέμα της στατικότητας των κτιρίων. Γι' αυτό είπα ότι θα μπορούσε ο κάθε δήμος να έχει δυο-τρεις πολιτικούς μηχανικούς που σε αυτές τις περιπτώσεις θα μπορούσαν να είχαν πιο σαφή άποψη και εικόνα επί των θεμάτων της ασφάλειας των κτιρίων. Συνεπώς, το μεγάλο ζήτημα είναι η γενικότερη υποστέλεχωση των υπηρεσιών, πράγμα για το οποίο θα πρέπει να μεριμνήσει η Πολιτεία.

Επιπλέον, ένα ζήτημα είναι οι πόροι που χρειάζεται κανείς για να επανακάμψει. Όμως, ακόμα κι αν εξετάσουμε τις περιόδους ηρεμίας, τότε που ακόμα δεν έχει εκδηλωθεί κάποιο περιστατικό, θα διαπιστώσουμε ότι παρόλο που η Πολιτική Προστασία είναι νομοθετικά πολύ καλά οργανωμένη, κολλάμε στο γνωστό ελληνικό φαινόμενο της μη χρηματοδότησης. Δεν δίνονται δηλαδή τα ανάλογα χρήματα στην Πολιτική Προστασία, για να οργανωθεί και να προασπίσει και το περιβάλλον, και τη ζωή και την περιουσία των πολιτών. Δηλαδή, δεν έχουμε τα υλικοτεχνικά μέσα που απαιτούνται και προφανώς δεν τα έχουμε γιατί δεν υπάρχουν πιστώσεις. Ένα μικρό παράδειγμα, καθαρά πρόληψης... είναι ο καθαρισμός των μπαζών και ρεμάτων το καλοκαίρι, το οποίο κατά κόρον δεν γίνεται λόγω ελλείψεως μηχανημάτων και υλικοτεχνικής υποδομής, με συνέπεια στην πρώτη πιθανή καταιγίδα του χειμώνα, να έχουμε φαινόμενα πλημμυρικά.

Τώρα, σε ότι αφορά τους σεισμούς γενικά νομίζω, ότι το κράτος βοηθάει μετά τους σεισμούς, με κάπως αργό βέβαια ρυθμό, αλλά συνολικά βοηθάει. Βέβαια και στον βαθμό που μπορεί... γιατί δεν μπορεί όπως καταλαβαίνετε να έχουμε ας πούμε, 500 κατεστραμμένα σπίτια... και να έρθει το κράτος να κάνει 500 οικοδομές. Προσπαθεί με καταυλισμούς ή πρόχειρα μέσα και επιχορηγήσεις να βοηθήσει τον κόσμο. Και γενικά μετά την οργάνωση των γραφείων Πολιτικής Προστασίας και την καλύτερη οργάνωση όσον αφορά την αντιμετώπιση των συνεπειών και όχι μόνο του

σεισμού αλλά γενικά, νομίζω ότι το κράτος είναι αρωγός πια στις κοινωνίες. Σίγουρα, η χρηματοδότηση, δεν είναι 100% ικανοποιητική αλλά όπως είπα, είναι στο βαθμό που το κράτος μπορεί. Και στην περίπτωσή μας, υπάρχουν προβλέψεις για περαιτέρω βοήθεια από το κράτος.

10. Τελικά πιστεύετε ότι ο σεισμός της 27ης Σεπτεμβρίου 2021, αποτέλεσε μια ευκαιρία για τον Δήμο, για την καλύτερη οργάνωσή του ως προς την λειτουργία του, σε έκτακτες καταστάσεις, ώστε να αντιμετωπίσει περισσότερο αποτελεσματικά ανάλογες μελλοντικές καταστάσεις σεισμού και Πολιτικής Προστασίας;

Φυσικά... Σίγουρα αποκτάς μία εμπειρία όσον αφορά την κινητοποίηση και την αντιμετώπιση των συνεπειών, τουλάχιστον μετά από τις πρώτες ώρες που ήταν πάρα πολύ καλά οργανωμένη. Παρόλο που είμαστε όπως είπα μικρός δήμος, τα καταφέραμε πάρα πολύ καλά! Η εμπειρία σίγουρα παίζει σημασία αν και όταν κάνει ένα σεισμό και καλείται κάποιος να τον αντιμετωπίσει είναι σπάνιο να ξανατύχει σεισμός στο ίδιο σημείο. Δηλαδή όλοι οι δήμοι είναι άπειροι από σεισμούς. Δεν τους καίει δεύτερος σεισμός. Δηλαδή στη θητεία μιας Δημοτικής αρχής... δεύτερος σεισμός είναι σπάνιο... πάρα πολύ σπάνιο να συμβεί, τουλάχιστον σε βραχύ χρονικό διάστημα. Δηλαδή για να καταλάβετε εδώ λένε, ότι μπορεί να κάνει σεισμό μετά από 100-200 χρόνια ξανά το ίδιο ρήγμα, οπότε δεν μπορούμε την εμπειρία να την αξιοποιήσουμε. Μόνο σε κάποιο άλλο δήμο ίσως μπορούμε να την μεταλαμπαδεύσουμε. Και πήγα μάλιστα μία φορά σε ένα σεμινάριο στο Ρέθυμνο για αυτό το λόγο. Και είπα και εκεί πέρα τι πιθανά προβλήματα μπορούν να αντιμετωπίσουν. Και τους είπα να βρουν χώρους σαν το δικό μας τώρα... γιατί είναι πάρα πολύ σοβαρό να έχουν τους ανάλογους χώρους - υποδοχείς πρώτα των πολιτών. Γιατί σου προκύπτουν προβλήματα τα οποία δεν μπορείς να τα φανταστείς... Πολύπλευρα και πολύπλοκα ενίοτε, τα οποία δεν μπορείς να τα λύσεις.

Ακολούθησε συζήτηση και εξιστόρηση των προσωπικών εμπειριών του κ. Αραβιάκη από τις επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης στις οποίες συμμετείχε στους σεισμούς της Καλαμάτας και Αθήνας, κατά την υπηρεσία του στο Πυροσβεστικό Σώμα.

Παράρτημα III

Απολογισμός πεπραγμένων Δημοτικής αρχής σε ότι αφορά τον σεισμό της 27^{ης} Σεπτεμβρίου

22

Απολογισμός Έργου Δημάρχου & Δημοτικής Αρχής 2019-2022

07

Ο μεγάλος σεισμός

Στην πρώτη γραμμή για τη στήριξη των σεισμόπληκτων & την ανασυγκρότηση του Δήμου μας

Στις 27 Σεπτεμβρίου 2021 βρεθήκαμε στο επίκεντρο του μεγαλύτερου σεισμού στην καταγεγραμμένη ιστορία της χώρας μας. Μέσα σε ένα λεπτό κατέρρευσαν χιλιάδες σπίτια, χάθηκε μια ανθρώπινη ζωή, οι υποδομές του Δήμου μας υπέστησαν σοβαρές ζημιές, ενώ οι άνθρωποι βρέθηκαν σοκαρισμένοι και τρομοκρατημένοι στους δρόμους. Μέσα σ' ένα λεπτό κληθήκαμε όλοι μαζί, Δήμαρχος, Δημοτική Αρχή και Δημότες να διαχειριστούμε τη μεγαλύτερη καταστροφή που γνώρισε ο τόπος μας στην ιστορία του.

Μέσα σε δεκαπέντε ώρες από το σεισμό:

- Είχαμε ανοίξει όλα τα κρίσιμα οδικά δίκτυα του Δήμου μας
- Είχαμε διασφαλίσει τη λειτουργία όλων, κυριολεκτικά όλων, των δικτύων ύδρευσης ηλεκτρισμού και τηλεπικοινωνιών
- Είχαμε διασφαλίσει ότι δεν υπήρχαν εγκλωβισμένοι

- Είχαμε ως Δήμος, με προσωπικές επαφές και πολύ κόπο, εξασφαλίσει εκατοντάδες κλίνες σε ξενοδοχεία του Δήμου μας και παρακείμενων δήμων
- Είχαμε ενεργοποιήσει όλα τα οχήματα του Δήμου και των Κοινωνικών Υπηρεσιών και είχαμε κινητοποιήσει το προσωπικό του Δήμου, προκειμένου να μεταφέρουν τους ανθρώπους στις δομές φιλοξενίας
- Είχαμε φτιάξει ένα δίκτυο διανομής νερού, φαγητού και ειδών άμεσης ανάγκης σε κάθε γωνιά του Δήμου μας
- Ετοιμάζαμε χιλιάδες μερίδες φαγητό
- Σαρώσαμε το μεγαλύτερο κομμάτι της πληγείσας περιοχής με συνεργάτες μας για να δούμε και να καταγράψουμε τις πρώτες ανάγκες σε σκηνές και είδη βοήθειας, να ενημερώσουμε ιδιαίτερα τις ευπαθείς ομάδες για τους χώρους στέγασής τους προκειμένου να μη μείνουν έξω
- Είχαμε ήδη στήσει 100 σκηνές για την εξυπηρέτηση των αστέγων και ήδη οργανώναμε την άφιξη των οικίσκων
- Ξέραμε την κατάσταση σε κάθε σχολείο και κάθε δημόσιο κτήριο
- Πήραμε κρίσιμες και δύσκολες αποφάσεις που όμως διασφάλισαν ότι την επόμενη μέρα στο νέο πολύ έντονο σεισμό δεν είχαμε ούτε τραυματισμό
- Μέσα σε μια μέρα στο Δήμο είχαν έρθει μηχανικοί, συνεργεία, επιτελεία, δίκτυα εθελοντών, οργανώσαμε την υποδοχή και τη διανομή της αλληλεγγύης

Εκείνο που πρέπει να κρατήσουμε από αυτήν την καταστροφή είναι η κοινωνική συνοχή και η αλληλεγγύη που βιώσαμε

Μπροστά σε αυτή την πρωτοφανή καταστροφή, μέριμνα μας ήταν να δράσουμε άμεσα και με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Οι δράσεις μας επικεντρώθηκαν σε τρεις τομείς:

1. Στη στήριξη των σεισμόπληκτων

Για τη **στέγαση** των σεισμόπληκτων δημοτών μας οργανώσαμε αμέσως μετά το σεισμό - σε συνεργασία με την Περιφέρεια Κρήτης - υποδομές και εγκαταστάσεις για τη φιλοξενία τους, στο Εκθεσιακό Κέντρο Αρκαλοχωρίου, στο Κλειστό Γυμναστήριο Αρκαλοχωρίου, στο Κλειστό Γυμναστήριο Θραψανού, σε ξενοδοχεία και οικίες του προγράμματος ESTIA που διαχειρίζεται η Αναπτυξιακή Ηρακλείου, σε σκηνές που διατέθηκαν και στήθηκαν σε κοινότητες και οικισμούς. Ταυτόχρονα, προβήκαμε άμεσα στην εκτέλεση των αναγκαίων τεχνικών έργων για τη διαμόρφωση της κατάλληλης υποδομής προκειμένου να τοποθετηθούν προκάτ οικίσκοι και να φιλοξενηθούν σε αυτούς σεισμόπληκτοι συμπολίτες μας που στερούνταν στέγης.

Για τη **σίτιση** των σεισμόπληκτων δημοτών μας οργανώσαμε σε συνεργασία με την Περιφέρεια Κρήτης και τη συνδρομή της Εκκλησίας και εθελοντών πρόγραμμα καθημερινής σίτισης διανέμοντας πάνω από 3.000 μερίδες φαγητού ημερησίως.

Για την **ψυχοκοινωνική στήριξη** οργανώσαμε αμέσως σε συνεργασία με διάφορους επιστημονικούς φορείς γραφείο ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Προσφέραμε συμβουλευτικές υπηρεσίες. Κάναμε επιτόπιες επισκέψεις στους οικισμούς και τις κοινότητες για την ανίχνευση των περιστατικών και την άμεση παρέμβαση. Διοργανώσαμε ομιλίες για τις ψυχολογικές επιπτώσεις του σεισμού στους ανηλίκους. Οργανώσαμε δράσεις δημιουργικής απασχόλησης για τα παιδιά της σεισμόπληκτης περιοχής.

Για τη διευκόλυνση των γραφειοκρατικών διαδικασιών λειτουργεί, κατόπιν αιτήσεώς μας, στο Αρκαλοχώρι **Γραφείο Υποστήριξης Σεισμόπληκτων** της Διεύθυνσης Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών του Υπουργείου Υποδομών, όπου οι πληγέντες συνδημότες μας μπορούν να λαμβάνουν πληροφορίες για τις ακολουθούμενες διαδικασίες στεγαστικής συνδρομής και να υποβάλλουν τις σχετικές αιτήσεις για την επισκευή και ανακατασκευή των ιδιοκτησιών τους.

Για την **υποστήριξη των μαθητών της Γ' Λυκείου**, υποβάλλαμε αίτημα προς το Υπουργείο Παιδείας και πετύχαμε οι απόφοιτοι των ΓΕΛ και των ΕΠΑΛ του Δήμου μας να εισαχθούν καθ' υπέρβαση στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Για κατοίκους και επιχειρήσεις προχωρήσαμε στην απαλλαγή από δημοτικά τέλη καθαριότητας και φωτισμού, φόρου ηλεκτροδοτούμενων χώρων και τέλους ακίνητης περιουσίας για τα μη κατοικήσιμα ακίνητα, λόγω της σεισμικής δόνησης της 27ης Σεπτεμβρίου 2021.

2. Στην αποκατάσταση των ζημιών

Η γρήγορη **Επαναλειτουργία των σχολικών μονάδων** μετά το σεισμό υπήρξε βασική μας προτεραιότητα. Μέσα σε 40 ημέρες καταφέραμε να τοποθετήσουμε 70 λυόμενες αίθουσες καθιστώντας και πάλι εφικτή τη δια ζώσης εκπαίδευση στα εννέα σχολεία που είχαν κριθεί ως ακατάλληλα για τη φιλοξενία μαθητών. Ενώ με ταχύτατες διαδικασίες προωθήσαμε και την επισκευή πέντε σχολικών κτιρίων, των οποίων ο φέρων οργανισμός δεν είχε υποστεί ανεπανόρθωτες βλάβες.

Η προστασία των δημοτών από τα ετοιμόρροπα κτίρια ήταν η δεύτερη βασική μας προτεραιότητα. Υπερβαίνοντας όλες τις χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες προχωρήσαμε στην κατεδάφιση του επικίνδυνου τριώροφου κτίσματος στο κέντρο του Αρκαλοχωρίου. Για την κατεδάφιση των υπολοίπων έχει εκτελεστεί μια εργολαβία της τάξης των 300.000 ενώ εντός του Οκτωβρίου 2022 θα υπογραφούν δύο ακόμα συμβάσεις για κατεδάφιση επικινδύνως ετοιμόρροπων κτιρίων ύψους 400.000€.

Για την κατεδάφιση των υπολοίπων επικινδύνως ετοιμόρροπων κτιρίων έχει ήδη εκτελεστεί μία εργολαβία της τάξεως των 300.000, τον Οκτώβριο 2022 υπεγράφησαν δύο ακόμη συμβάσεις συνολικού ύψους 400.000, ενώ έχουν εγκριθεί και βρίσκονται σε φάση συμβασιοποίησης ακόμη 700.000 Ευρώ.

Σε κάθε περίπτωση το έργο της κατεδάφισης των επικινδύνως ετοιμόρροπων κτιρίων στο Δήμο Μινώα Πεδιάδας λαμβάνει χώρα προοδευτικά και βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με την πορεία έκδοσης των ΠΑΕΕΚ, τη λήψη των αναγκαίων αδειοδοτήσεων από τις εμπλεκόμενες δημόσιες αρχές και τις διαθέσιμες πιστώσεις/χρηματοδοτήσεις που χορηγούνται στο Δήμο από την Πολιτεία για την εκτέλεση του έργου των κατεδαφίσεων.

3. Στην Ανασυγκρότηση του Δήμου

Ως Δημοτική Αρχή προωθούμε και διεκδικούμε ένα **ολοκληρωμένο σχέδιο ανασυγκρότησης** και ανάπτυξης της περιοχής μας. Στόχος μας είναι να αποκατασταθούν οι ζημιές και να βελτιωθούν οι συνθήκες κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας, ώστε να μπορέσουν να επιστρέψουν οι άνθρωποι στα σπίτια τους.

- **Ολοκληρωμένο σχέδιο αναπτυξιακής, οικονομικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης της σεισμόπληκτης περιοχής με μεσομακροπρόθεσμο χαρακτήρα**
- **Ταχεία και δίκαιη αποζημίωση των πληγέντων νοικοκυριών και επιχειρήσεων του Δήμου μας, για την αποκατάσταση των ζημιών**
- **Δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου φορολογικών και ασφαλιστικών ελαφρύνσεων για τους σεισμόπληκτους κατοίκους και επιχειρηματίες του Δήμου μας.**
- **Ανοικοδόμηση των κατεστραμμένων σχολικών κτιρίων**
- **Ενίσχυση των υποδομών (κτιριακών, μεταφορικών, κ.α.) και των μηχανισμών πολιτικής προστασίας του Δήμου**
- **Μελέτη για την αποκατάσταση του φράγματος των Παρτίρων**

Ο δρόμος διαγράφεται μακρύς και δύσκολος. Απαιτείται υπομονή και επιμονή.

Ο δρόμος διαγράφεται μακρύς και δύσκολος για να ένα μικρομεσαίο, αγροτικό Δήμο. Απαιτείται υπομονή και επιμονή. Η Δημοτική Αρχή, ως όφειλε, μπήκε εξ αρχής στην πρώτη γραμμή και έως σήμερα αγωνίζεται και θα συνεχίσει να αγωνίζεται για να στηρίξει τους σεισμόπληκτους και να ανασυγκροτήσει το Δήμο μας. Φυσικά υπάρχουν πράγματα που θα μπορούσαμε να κάνουμε ακόμη πιο καλά. Για αυτό σας θέλουμε δίπλα μας. Χρειαζόμαστε τη γνώση και τη στήριξή σας.

Εκείνο που πρέπει να κρατήσουμε από αυτήν την καταστροφή είναι η κοινωνική συνοχή και η αλληλεγγύη που βιώσαμε. **Νιώθω ότι και μέσα από εδώ πρέπει να σας ευχαριστήσω. Να ευχαριστήσω όλες και όλους για όσα κάνατε τις κρίσιμες μέρες και ώρες για τον τόπο μας, για τους συνανθρώπους μας. Με κάνατε, μας κάνατε πραγματικά υπερήφανους. Μας δώσατε δύναμη να αγωνιστούμε.**

